

HOTĂRÂRE

privind aprobarea Proiectului-Cadru de urmărire în timp/mentenanță – stabilire proceduri pentru activitatea de urmărire în timp/mentenanță și intervenții la Ansamblul Monumental „Calea Eroilor”, situat în Târgu Jiu, Parc Municipal și Parc Coloana fără Sfârșit, județul Gorj

Consiliul Local al Municipiului Târgu Jiu, județul Gorj;

Având în vedere:

- adresa nr. 749/30.05.2019 a Centrului de Cercetare, Documentare și Promovare „Constantin Brâncuși” Târgu Jiu, înregistrată la Primăria Municipiului Târgu Jiu cu nr. 23831/30.05.2019;
- referatul nr. 747/30.05.2019 al Centrului de Cercetare, Documentare și Promovare „Constantin Brâncuși” Târgu Jiu;
- expunerea de motive nr. 25308/10.06.2019 a Primarului Municipiului Târgu Jiu;
- avizul nr. 164/M/2019 referitor la Proiect-Cadru de urmărire în timp/mentenanță – stabilire proceduri pentru activitatea de urmărire în timp/mentenanță și intervenții la Ansamblul monumental Calea Eroilor situat în Târgu Jiu, Parc Municipal și Parc Coloană fără Sfârșit, județul Gorj;
- Proiectul-Cadru de urmărire în timp/mentenanță – stabilire proceduri pentru activitatea de urmărire în timp/mentenanță și intervenții la Ansamblul Monumental „Calea Eroilor”, situat în Târgu Jiu, Parc Municipal și Parc Coloana fără Sfârșit, județul Gorj, nr. 203 C/2018, elaborat de CREDO DESIGN S.R.L.;
- prevederile art. 2, alin. 3 și art. 10, alin. 2 din Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată;
- prevederile art. 36, alin. 2, lit. b, alin. 4, lit. d și alin. 6, lit. a, punctul 4 din Legea nr. 215/2001, privind administrația publică locală, republicată;
- avizul comisiilor de specialitate.

În temeiul art. 45 și art. 115, alin. 1, lit. b din Legea nr. 215/2001, privind administrația publică locală, republicată,

HOTĂRĂȘTE:

Art.1. Se aprobă Proiectul-Cadru de urmărire în timp/mentenanță – stabilire proceduri pentru activitatea de urmărire în timp/mentenanță și intervenții la Ansamblul Monumental „Calea Eroilor”, situat în Târgu Jiu, Parc Municipal și Parc Coloana fără Sfârșit, județul Gorj, nr. 203 C/2018, elaborat de CREDO DESIGN S.R.L., conform Anexei care se constituie parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art.2. Prevederile prezentei hotărâri vor fi duse la îndeplinire de Direcția Juridică și Administrație Publică, Direcția Economică și Centrul de Cercetare, Documentare și Promovare „Constantin Brâncuși” Târgu Jiu.

Art.3. Prezenta hotărâre se comunică Direcției Juridice și Administrație Publică, Direcției Economice, Centrului de Cercetare, Documentare și Promovare „Constantin Brâncuși” Târgu Jiu, Ministerului Culturii și Identității Naționale, Primarului Municipiului Târgu Jiu și Instituției Prefectului-Județul Gorj.

**INIȚIATORUL PROIECTULUI DE HOTĂRÂRE,
PRIMAR,
Marcel-Laurențiu Romanescu**

**AVIZAT,
SECRETAR,
Grigore Jianu**

NR. 25308/10.06.2019

EXPUNERE DE MOTIVE

Privind Proiectul cadru de urmărire în timp/mentenanță - stabilire proceduri pentru activitatea de urmărire în timp/mentenanță și intervenții la Ansamblul Monumental „Calea Eroilor”, situat în Târgu Jiu, Parc Municipal și Parc Coloana fără Sfârșit, județul Gorj

Având în vedere:

- Referatul nr. 747 din 30.05.2019, al Centrului de Cercetare, Documentare și Promovare „Constantin Brâncuși”;
- Faptul că în prezent, se impune necesitatea stabilirii unor proceduri și metodologii de lucru privind activitatea de urmărire în timp/mentenanță și intervenții la Ansamblul Monumental „Calea Eroilor”;
- Urmărirea comportării în timp a ansamblului, este o activitate sistematică de culegere și valorificare a informațiilor rezultate din observări și măsurători asupra unor fenomene ce caracterizează proprietățile pieselor ce alcătuiesc ansamblul sculptural, având ca scop prevenirea eventualelor degradări, ce ar putea să survină în procesul acestora de interacțiune cu mediul ambiant.

Propun aprobarea proiectului de hotărâre privind **Proiectul cadru de urmărire în timp/mentenanță - stabilire proceduri pentru activitatea de urmărire în timp/mentenanță și intervenții la Ansamblul Monumental „Calea Eroilor”, situat în Târgu Jiu, Parc Municipal și Parc Coloana fără Sfârșit, județul Gorj.**

Primar,
Marcel-Laurențiu ROMANESCU

EXPUNERE DE MOTIVE

Privind Proiectul cadru de urmărire în timp/mentenanță - stabilire proceduri pentru activitatea de urmărire în timp/mentenanță și intervenții la Ansamblul Monumental „Calea Eroilor”, situat în Târgu Jiu, Parc Municipal și Parc Coloana fără Sfârșit, județul Gorj

Având în vedere:

- Referatul nr. 747 din 30.05.2019, al Centrului de Cercetare, Documentare și Promovare „Constantin Brâncuși”;
- Faptul că în prezent, se impune necesitatea stabilirii unor proceduri și metodologii de lucru privind activitatea de urmărire în timp/mentenanță și intervenții la Ansamblul Monumental „Calea Eroilor”;
- Urmărirea comportării în timp a ansamblului, este o activitate sistematică de culegere și valorificare a informațiilor rezultate din observări și măsurători asupra unor fenomene ce caracterizează proprietățile pieselor ce alcătuiesc ansamblul sculptural, având ca scop prevenirea eventualelor degradări, ce ar putea să survină în procesul acestora de interacțiune cu mediul ambiant.

Propun aprobarea proiectului de hotărâre privind **Proiectul cadru de urmărire în timp/mentenanță - stabilire proceduri pentru activitatea de urmărire în timp/mentenanță și intervenții la Ansamblul Monumental „Calea Eroilor”, situat în Târgu Jiu, Parc Municipal și Parc Coloana fără Sfârșit, județul Gorj.**

Primar,
Marcel Laurențiu ROMANESCU

dl. Secretar G. Jianu - Cooney, C. P.
- Adreă
- Expunere

Centrul de Cercetare, Documentare și Promovare „Constantin Brâncuși”

Târgu-Jiu, B-dul C. Brâncuși nr. 12 A, 210192
tel/fax. +40.253.217.570
e-mail: office@centrulbrancusi.ro
website: www.centrulbrancusi.ro

Nr. 749/30.05.2019

Către,
CONSILIUL LOCAL AL MUNICIPIULUI TÂRGU JIU

Prin prezenta, vă înaintăm referatul nr. 747/30.05.2019 și expunerea de motive, privind aprobarea **Proiectului cadru de urmărire în timp/mentenanță - stabilire proceduri pentru activitatea de urmărire în timp/mentenanță și intervenții la Ansamblul monumental Calea Eroilor, situat în Târgu Jiu, Parc municipal și Parc Coloana fără sfârșit, județul Gorj.**

Cu stimă,

Manager,
Doru STRÎMBULESCU

Centrul de Cercetare, Documentare și Promovare „Constantin Brâncuși”

Târgu-Jiu, B-dul C. Brâncuși nr. 12 A, 210192

tel/fax. +40.253.217.570

e-mail: office@centrulbrancusi.ro

website: www.centrulbrancusi.ro

Nr. 747 din 30.05.2019

REFERAT

Privind Proiectul cadru de urmărire în timp/mentenanță-stabilire proceduri pentru activitatea de urmărire în timp/mentenanță și intervenții la Ansamblul monumental „Calea Eroilor”, situat în Târgu Jiu, Parc Municipal și Parc Coloana fără Sfârșit, județul Gorj

Centrul de Cercetare, Documentare și Promovare „Constantin Brâncuși” instituție publică în subordinea Primăriei Municipiului Târgu Jiu/Consiliului Local Târgu Jiu, înființată conform HCL nr. 112/31.05.2010, completată și modificată prin H.C.L. nr. 371/29.11.2010, H.C.L. nr. 103/30.03.2015, în calitate de administrator al Ansamblului Monumental „Calea Eroilor”, potrivit HCL nr. 20/8.01.2013 și a contractului de administrare nr. 612/12.02.2013, încheiat cu Municipiul Târgu Jiu, prin Direcția Publică de Patrimoniu, are obligația conform art. 2 al contractului de administrare „**Să aplice măsurile ce se impun în vederea protejării și conservării operelor de artă**”.

Ansamblul Monumental „Calea Eroilor” ridicat de Constantin Brâncuși la Târgu Jiu are o valoare universală excepțională, fiind singura operă de for public a marelui nostru sculptor, valoarea de unicat a capodoperei brâncușiene de la Târgu Jiu, opera fundamentală a artei moderne, fiind incontestabilă.

În acest sens, vă aducem la cunoștință faptul că, instituția noastră a inițiat procedurile de întocmire a **Proiectul cadru de urmărire în timp/mentenanță - stabilire proceduri pentru activitatea de urmărire în timp/mentenanță și intervenții la Ansamblul Monumental „Calea Eroilor”, situat în Târgu Jiu, Parc Municipal și Parc Coloana fără Sfârșit, județul Gorj**, împreună cu o echipă pluiridisciplinară de specialiști, având la bază cercetările întreprinse de Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Optoelectronică în cadrul protocolului de colaborare cu Centrul Brâncuși, primind Avizul favorabil, nr. 164/M/2019, din partea Ministerului Culturii și Identității Naționale, pe care îl anexăm prezentului referat.

Menționăm că, urmărirea comportării în timp a ansamblului este o activitate sistematică de culegere și valorificare a informațiilor rezultate din observări și măsurători asupra unor fenomene ce caracterizează proprietățile pieselor ce alcătuiesc ansamblul sculptural, având ca scop prevenirea eventualelor degradări, ce ar putea să survină în procesul acestora de interacțiune cu mediul ambiant.

Față de cele prezentate mai sus și potrivit:

- art. 36 alin (alin 1) și art. 115, alin (1), lit. b) din Legea nr. 215/2001 privind administrația publică, actualizată;
 - Legea 422/2001, privind protejarea monumentelor istorice, actualizată,
- propunem aprobarea **Proiectul cadru de urmărire în timp/mentenanță - stabilire proceduri pentru activitatea de urmărire în timp/mentenanță și intervenții la Ansamblul monumental „Calea Eroilor”, situat în Târgu Jiu, Parc Municipal și Parc Coloana fără Sfârșit, județul Gorj**, cu mențiunea că, în cadrul ședinței Consiliului Local din luna iunie 2019, echipa de specialiști care au contribuit la întocmirea proiectului va face o prezentare tehnică a acestuia.
- Totodată, menționăm că, întreaga documentație ce a stat la baza întocmirii proiectului, scrisă în limba engleză, reprezintă cercetări și studii de caz, și se găsește la sediul Centrului de Cercetare, Documentare și Promovare „Constantin Brâncuși”

Manager,
Doru STRÎMBULESCU

CENTRUL „CONSTANTIN BRÎNCUȘI”
NR. 140
29.05.2019

Către: Centrul de cercetare, documentare și promovare Constantin Brîncuși, bdul Constantin Brîncuși nr. 12A,
210192 mun. Târgu Jiu, jud. Gorj
Spre știință: Direcția Județeană pentru Cultură Gorj

CABINET MINISTRU
Nr. 3648
Data 21.05.2019

Aprobat,
Valer Daniel BREAZ
MINISTRUL CULTURII ȘI IDENTITĂȚII NAȚIONALE

AVIZ nr. 169 / M / 2019

Referitor Proiect cadru de urmărire în timp/mentenanță – stabilire proceduri pentru activitatea de urmărire în timp/mentenanță și intervenții la Ansamblul monumental Calea Eroilor situat în Târgu Jiu, Parc municipal și Parc Coloana fără sfârșit, jud. Gorj

- OBIECTIVUL:** Ansamblul monumental Calea Eroilor realizat de Constantin Brîncuși
- PROIECT:** Proiect cadru de urmărire în timp/mentenanță – stabilire proceduri pentru activitatea de urmărire în timp/mentenanță și intervenții la Ansamblul monumental Calea Eroilor
- ADRESA:** Parc municipal și Parc Coloana fără sfârșit, mun. Tg.Jiu, jud. Gorj
- BENEFICIAR:** Centrul de cercetare, documentare și promovare Constantin Brîncuși
- PROIECTANT:** S.c. CREDO DESIGN s.r.l., arh.- ing. Aurora Târșoagă specialist atestat MCIN, șef proiect complex
- FAZA:** Proiect cadru de urmărire în timp și mentenanță

Documentația transmisă de Direcția Județeană pentru Cultură Gorj cu adresa nr. 289/29.03.2019 și înregistrată la Ministerul Culturii și Identității Naționale, Direcția Patrimoniul Cultural cu nr. 2406/01.04.2019 conține *piese scrise*: scopul prezentului proiect, cadru legislativ, studii de caz – exemple de bune practici, prezentarea obiectivului Ansamblul monumental Calea Eroilor, urmărirea comportării în timp, propuneri de implementare a programului de urmărire în timp – aplicație online, propuneri de intervenții pe termen scurt, mediu și lung – intervenții conexe, bibliografie.

Un exemplar a fost reținut pentru arhiva D.P.C.- M.C.I.N.

Documentația are ca scop crearea unui instrument dinamic, cu caracter organic și permanent, care să deservescă autoritățile și administratorii în privința mentenanței și urmăririi comportării în timp a monumentului istoric Ansamblul monumental calea Eroilor dar și stabilirea procedurilor privind conservarea și restaurarea monumentului în cazul în care situațiile apărute o pot impune. Scopul prezentului proiect este realizarea unei metodologii de lucru care poate fi aplicată în orice perioadă din timp, independent de calendarul intervențiilor. Scopul proiectului nu este să elaboreze un proiect de conservare și restaurare, acesta fiind propus/recomandat ca intervenție separată de prezentul proiect.

Documentația înregistrată la Ministerul Culturii și Identității Naționale, Direcția Patrimoniul Cultural cu nr. 2406/01.04.2019, a fost analizată în ședința Plenumului Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice din 06.05.2019 și, în conformitate cu prevederile Legii 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu completările și modificările ulterioare, se acordă:

AVIZ FAVORABIL
pentru documentația prezentată.

Secretar General Adjunct
Adrian VASILE

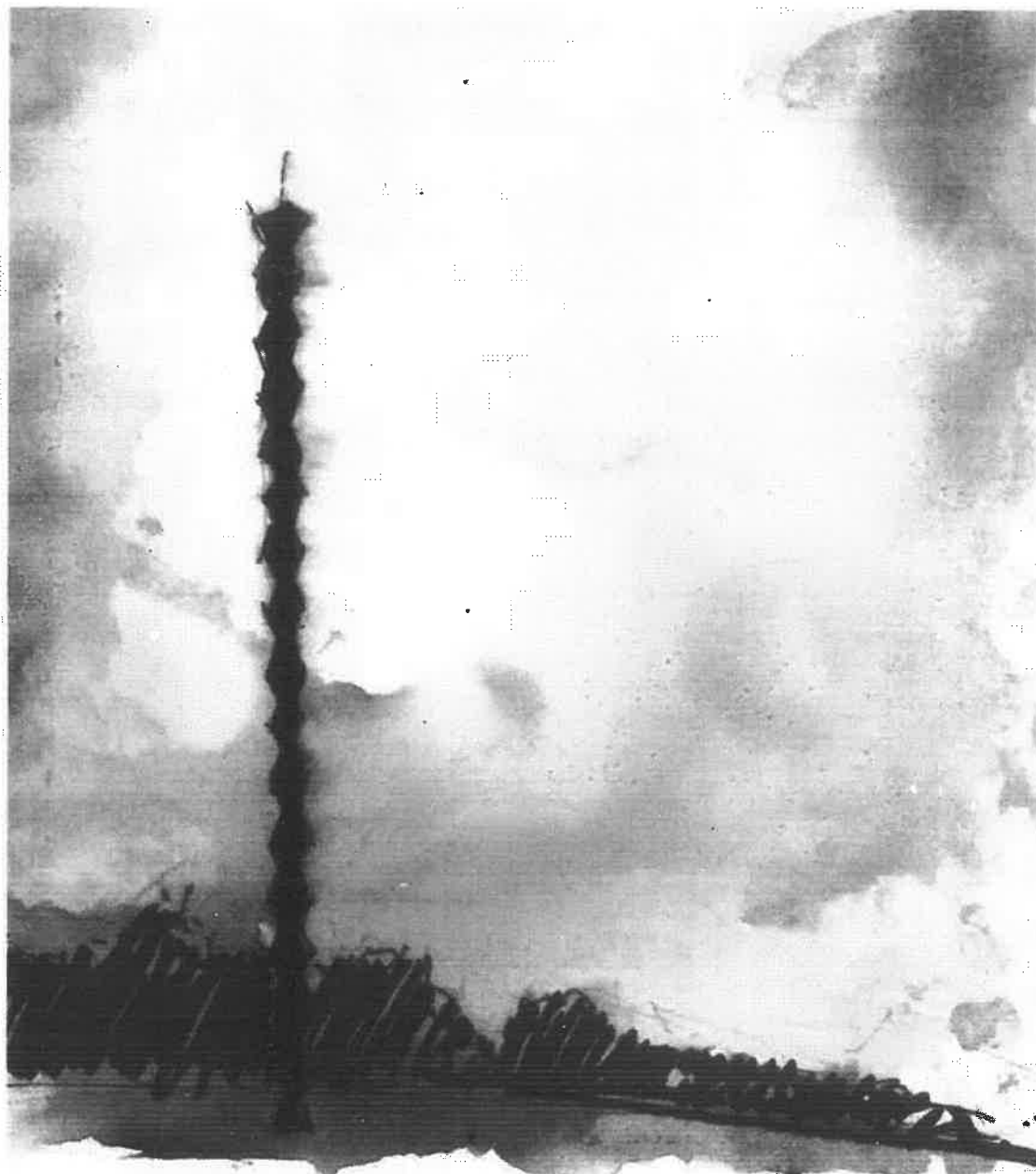
Director DPC,
Ștefan-Emilian Gamureac

Secretar General Adjunct
Nr. 151 / Data 13.05.2019

Întocmit: cons. DPC/SAPC arh. M. Mateescu

CREDO DESIGN S.R.L.
J40/17483/2003; RO 16011685
Str. Valea lui Mihai, 9, sc. 1, ap. 55, sect. 6, 061752 Bucuresti
Punct de lucru: str. Elena Cuza, nr. 30, 040331 Bucuresti
T: +4031 80 58 781; F: +4 031 80 58 780; Mobil: +40745 58 19 45
E-mail: office@credodesign.ro

09.03.2019

[Signature]

**PROIECT CADRU DE URMĂRIRE ÎN TIMP / MENTENANȚĂ – STABILIRE
PROCEDURI PENTRU ACTIVITATEA DE URMĂRIRE ÎN TIMP /
MENTENANȚĂ ȘI INTERVENȚII LA ANSAMBLUL MONUMENTAL “CALEA
EROILOR”, SITUAT ÎN TÂRGU JIU, PARC MUNICIPAL ȘI PARC COLOANA
FĂRĂ SFÂRSIT**

MUNICIPIUL TÂRGU JIU, JUDEȚUL GORJ – 2019

**BENEFICIAR: CENTRUL DE CERCETARE, DOCUMENTARE ȘI PROMOVARE
“CONSTANTIN BRÂNCUȘI”**

NOTĂ:

PREZENTUL PROIECT PROPUNE O METODOLOGIE DE LUCRU INTEGRATĂ ȘI PLURIDISCIPLINARĂ. ACTIVITATEA / FUNCȚIONAREA ECHIBEI DE MONITORIZARE NU FACE PARTE DIN PREZENTUL PROIECT ȘI SE VA CONTRACTA SEPARAT, PE PERIOADE PREDETERMINATE ȘI CU UN NUMĂR DE SPECIALIȘTI PRESTABILIT DE COMUN ACORD CU BENEFICIARUL (CENTRUL DE CERCETARE, DOCUMENTARE ȘI PROMOVARE "CONSTANTIN BRÂNCUȘI").

Echipei proiectului:

arh. ing. Aurora TÂRȘOAGĂ, specialist atestat MC – șef proiect complex

arh. Radu FLOREA

arh. stag. Alexandra FRÎNCU

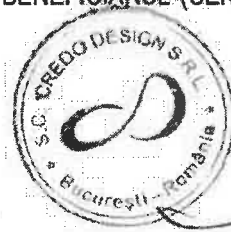
dr. arh. Ruxandra Iulia STOICA

arh. Mitali VIJ

arh. dr. Elisa Pilia

dr. ing. geolog Anca-Cornelia LUCA

dr. ing. Roxana RĂDVAN

Consultanți:

arh. Cristina-Anca IONESCU, expert atestat MC

arh. Iosef KOVACS, expert atestat MC

dr. ing. Mihai GHIȚĂ

dr. biolog Oana CHACHULA, biolog atestat MC

ELABORATORUL STUDIULUI:

CREDO DESIGN S.R.L.

ADRESA: București, str. Valea lui Mihai, nr. 9, bl. TD11, sc. 1, apt. 55, sector 6;

Punct de lucru : București, Str. Elena Cuza nr. 30, sector 4, CP 040331

tel.: 031 805.87.81; fax.: 031 805.87.80

E-MAIL: office@credodesign.ro; aurora.tarsoaga@credodesign.ro

CUI: 16011685 din data 18.12.2003

NR. REGISTRUL COMERTULUI: J 40/ 17483 / 18.12.2003

COD CAEN 7111 – ACTIVITĂȚI DE ARHITECTURĂ

PROIECT NR. :203 C/ 2018

CONTRACT NR. : CGPCB

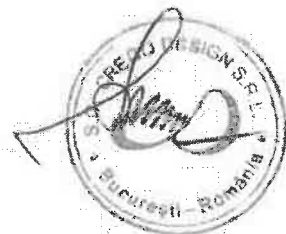
614/ 29.05.2018

CREDO DESIGN 196 C/ 2018

CUPRINS

- A. **GENERALITĂȚI**
 - A.1 SCOPUL PREZENTULUI PROIECT
 - A.2 CADRU LEGISLATIV : ASPECTE ȘI APLICABILITATE
- B. **STUDII DE CAZ PE OBIECTIVE SIMILARE REPREZENTATIVE – EXEMPLE DE BUNE PRACTICI**
 - B.1 Orașul Oază Antic Al-Ain – Emiratele Abu Dhabi
 - B.2 Burren and Cliffs of Moher Geo Park – Irlanda
 - B.3 Practica de urmărire în timp și mentenanță în programele de protecție și gestiune ale siturilor de Patrimoniu Mondial
 - B.3.1 Studiu comprehensiv de cazuri selectate din Marea Britanie
 - B.3.2 Siturile funerare și memorial ale primului război mondial (Frontul de Vest) Belgia
 - B.3.3 Studiu sumar de cazuri selectate din Italia
 - B.3.4 Centrul istoric al Sankt Petersburgului și grupurile de monumente aferente, Rusia
- C. **PREZENTAREA OBIECTIVULUI “ANSAMBLUL MONUMENTAL CALEA EROILOR”**
 - C.1 GENERALITĂȚI
 - C.2. CONTEXT ANALIZĂ A ANSAMBLULUI LA NIVEL MACRO: INTEGRARE ÎN ȚESUT URBAN, TRASEE ȘI ACCESIBILITATE. EXPERIENȚA VIZITATORILOR.
 - C.3. SCURT ISTORIC
 - C.4. INTERVENȚII DE ÎNTREȚINERE ȘI CONSERVARE-RESTAURARE REALIZATE PÂNĂ ÎN PREZENT
 - C.5. IDENTIFICAREA COMPONENTELOR ANSAMBLULUI
 - C.5.1 OBIECT 1 - Masa tăcerii
 - C.5.2 OBIECT 2 – Aleea scaunelor
 - C.5.3 OBIECT 3 - Poarta sărutului
 - C.5.4 OBIECT 4 - Coloana recunoștinței fără sfârșit
 - C.6. STAREA FIZICĂ A ANSAMBLULUI (SITUAȚIE ACTUALĂ)
- D. **URMĂRIREA COMPORTĂRII ÎN TIMP**
 - D.1 GENERALITĂȚI
 - D.2 MODUL DE URMĂRIRE A COMPORTĂRII ÎN TIMP : Urmărire indirectă, Urmărire directă
 - D.2.a) Urmărire indirectă : Securitatea pieselor, Factorii de mediu, microclimat și calitate a aerului, Variația nivelului freatic
 - D.2.b) Urmărire directă : Verificarea periodică a pieselor (pe componente), Repetarea periodică a măsurătorilor ultrasonice
 - D.2.c) Instrucțiuni de întreținere și conservare curentă : Desprăfuiți, Biocidări, Intervenții locale
 - D.3 PARCURI ȘI SPAȚII VERZI CONEXE MONUMENTELOR : URMĂRIREA COMPORTĂRII ÎN TIMP
- E. **PROPUNERI DE IMPLEMENTARE A PROGRAMULUI DE URMĂRIRE ÎN TIMP – APLICAȚIE ONLINE**
 - E.1. NECESITATE ȘI AVANTAJE
 - E.2 APLICAȚIE
 - E.3 SCENARIU DE UTILIZARE
- F. **PROPUNERI DE INTERVENȚII PE TERMEN SCURT, MEDIU ȘI LUNG. INTERVENȚII CONEXE**
- G. **BIBLIOGRAFIE**

A. GENERALITĂȚI

A.1 SCOPUL PREZENTULUI PROIECT

Scopul prezentului proiect este cel de a crea un **instrument dinamic**, cu caracter **organic și permanent**, care să deservească autorităților și respectiv administratorilor în privința mentenanței și urmării comportării în timp a monumentului istoric "Ansamblul Monumental Calea Eroilor", dar și stabilirea procedurilor privind conservarea și restaurarea monumentului în cazul în care situația ori situațiile apărute impun o intervenție ca fiind necesară.

Scopul prezentului proiect este realizarea **unei metodologii de lucru** care poate fi aplicată în orice perioadă din timp, independent de calendarul intervențiilor, o metodologie care poate fi particularizată și pentru alte monumente istorice sau situri istorice de acest tip. Scopul proiectului nu este să elaboreze un proiect de conservare și restaurare, acesta fiind propus/recomandat ca intervenție separată de prezentul proiect.

Prezentul proiect stabilește direcțiile coordonatoare ale unui plan de acțiune și punere în valoare, atingând inclusiv problematici și componente de la nivel macro-teritorial: sociale, urbanistice etc., dar nu oferă un diagnostic complet și exhaustiv al situației existente prin studii și analize de specialitate.

Instrumentul de monitorizare în timp generează un cadru flexibil de intervenție, la care să se racordeze, în mod integrat, toate acțiunile și intervențiile necesare (fie proiecte de restaurare-conservare sau operațiuni curente de mentenanță, supraveghere).

Nu în ultimul rând, toate acțiunile și direcțiile de acțiune care se vor adopta vor avea permanent în vedere concepția unitară a autorului – respectiv aceea de **caracter memorial** al întregului Ansamblu Monumental "Calea Eroilor". Se impune astfel subordonarea tuturor celorlalte funcțiuni de sporire a "atractivității" și "turistificare excesivă" în favoarea **caracterului solemn** al sitului istoric.

TABEL COMPARATIV ÎNTRE PROIECTUL DE URMĂRIRE A COMPORTĂRII ÎN TIMP ȘI PROIECTUL DE CONSERVARE - RESTAURARE

PROIECTUL DE URMĂRIRE / MONITORIZARE A COMPORTĂRII ÎN TIMP	PROIECTUL DE CONSERVARE-RESTAURARE
-Implementare în timp îndelungat, eșalonat și coroborat cu planurile de urbanism și politicile publice în vigoare-Rezultate care se obțin în timp, capabile să genereze strategii și politici urbane, cadremă în care să se dezvolte proiecte punctuale de conservare și restaurare.-Caracter organic / adaptiv (se poate modifica în timp, în funcție de parametri)-Limită a zonei de intervenție dinamică-Necesită comunicare permanentă cu instituțiile de resort: I.N.P., M.C. și implementare cu personal/instituție cu autorizație de operare în domeniu	-Implementare imediată (execuție) pe o perioadă clară definită de timp-Rezultate imediate, dar care trebuie raportate la context. Proiectul de restaurare trebuie integrat într-o gândire holistică asupra sitului, dar este condiționat de resursele financiare de moment ale beneficiarului.-Caracter strict/ inflexibil / intervenții concrete (fără posibilitate de modificare după execuție)-Limită de intervenție definită clar-Necesită <u>avizare în procedură standard</u> pentru proiect. Avizul se obține definitiv, pentru lucrări stabilite concret prin proiectul tehnic.

A.2 CADRU LEGISLATIV: ASPECTE ȘI APLICABILITATE

A. Programe de gestiune și protecție – specificate prin legislația în vigoare

Cu excepția monumentelor înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, legislația actuală nu specifică un conținut cadru pentru stabilirea unor măsuri de protecție suplimentare a monumentelor, dar nici un program specializat de gestiune și protecție (numit și plan de management).

În cazul particular al monumentelor care fac parte din Lista Patrimoniului Mondial (înscrise de către Comitetul Patrimoniului Mondial de pe lângă UNESCO), în România există o serie de măsuri de protecție reglementate prin lege, respectiv prin O.G. 47 / 2000 (*Ordonanța 47 / 2000 privind stabilirea unor măsuri de protecție a monumentelor istorice care fac parte din lista patrimoniului mondial*)¹ – Ordonanță care oferă un conținut cadru privind protecția monumentelor, dar și un cadru legal pentru realizarea unui "program de protecție și gestiune", care se realizează de către consiliile județene și care este detaliat în programe anuale. Această ordonanță nu este aplicabilă încă în cazul "Ansamblului Monumental Calea Eroilor", întrucât monumentul este doar pe lista tentativă UNESCO, însă având în vedere că statul român a trimis în 2018 Dosarul de nominalizare revizuit conform cerințelor transmise în urma primei propuneri de înscriere în Lista Patrimoniului Mondial în 2014, poate oferi niște direcții de principiu, astfel încât Programul de Urmărire a Comportării în Timp să poate fi realizat cât mai elastic / adaptabil.

Acest "Program de protecție și gestiune", produce efecte în baza O.G. 47 / 2000:

Art.7, pct. 1) *Documentațiile de urbanism și amenajare a teritoriului pentru zonele care cuprind monumente istorice înscrise în Lista patrimoniului mondial și zonele lor de protecție se elaborează sau se actualizează prin includerea prevederilor și reglementărilor de urbanism și amenajare a teritoriului din programele de protecție și gestiune, în termen de 12 luni de la aprobarea acestora.*

și

Art. 9 Pentru protejarea monumentelor istorice înscrise în Lista patrimoniului mondial și pentru respectarea prevederilor legale în acest domeniu, autoritățile administrației publice locale au următoarele atribuții:

d) *includ obiectivele specifice prevăzute în Programul de protecție și gestiune a monumentelor istorice înscrise în Lista patrimoniului mondial în programele și planurile de dezvoltare economico-socială și urbanistică, respectiv de amenajare a teritoriului, și în autorizațiile pe care le emit, potrivit legii; - deci prin includerea Programelor de protecție & gestiune în planurile de urbanism.*²

În anul 2001 ordonanța 47/2000 este aprobată de legea 594/31.10.2001. Se stabilesc aspecte ale finanțării lucrărilor pentru monumente nominalizate UNESCO, se instituie „Programul de protecție și gestiune a monumentelor istorice înscrise în Lista Patrimoniului Mondial” elaborat de Ministerul Culturii și se stabilește valabilitatea fiecărui program la 5 (cinci) ani. Programul conține planuri anuale de protecție și gestiune elaborate de Consiliul Județean. Totodată se stabilesc aspecte legate de urbanism, amenajare a teritoriului și finanțarea lucrărilor de acest fel pentru monumente UNESCO și se stabilesc atribuțiile administrației publice locale. *Metodologia privind elaborarea și conținutul-cadru al planurilor de protecție și gestiune a*

¹ ORDONANȚA nr. 47 din 30 ianuarie 2000 privind stabilirea unor măsuri de protecție a monumentelor istorice care fac parte din Lista patrimoniului mondial (Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 45 din 31 ianuarie 2000)

² Din cercetările noastre care s-au realizat inclusiv pe studii de caz din alte țări (spre ex. UK), reiese faptul că protejarea monumentelor istorice este mai precis reglementată legislativ în România, față de UK – implementarea propriu-zisă făcând însă diferența dintre atitudinile față de patrimoniu ale celor două țări.

monumentelor istorice înscrise în Lista patrimoniului mondial adoptata în 2004 specifică în detaliu modul de elaborare al acestor programe.³

Programul de protecție și gestiune descrie patrimoniul cultural, identifică valorile asociate, identifică obiectivele și principalele probleme, și apoi elaborează un plan de acțiuni pentru o dezvoltare sustenabilă în acord cu recomandările instituțiilor de resort și a specialiștilor, pentru protejarea și salvagardarea patrimoniului cultural. Program de protecție și gestiune este un document "viu", capabil să evolueze și să se adapteze schimbărilor, condițiilor și rezultatelor monitorizărilor periodice asupra patrimoniului cultural.

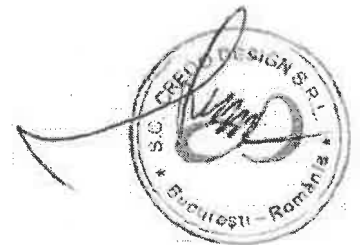
Program de protecție și gestiune reprezintă un instrument esențial pentru Ansamblul Monumental "Calea Eroilor", în vederea administrării și dezvoltării eficiente a patrimoniului, a resurselor culturale și joacă un rol important în implicarea și conștientizarea comunităților asupra valorii excepționale și universale a ansamblului.

În România, precum și în UK (dar și multe alte țări europene), elaborarea Programului de protecție și gestiune (Planul de management) nu este încă reglementată prin lege. Programul de protecție și gestiune nu substituie cadrul legislativ și nu este un document legislativ. În Edinburgh, s-a propus integrarea Planului de Management în Planul General de Urbanism – nefiind însă cerut de legislația în vigoare.

Programul de protecție și gestiune nu are caracter limitativ sau de reglementare, dar oferă însă un set de acțiuni și abordări care sprijină dezvoltarea unei viziuni coerente pentru respectivul monument istoric.

În concluzie, pentru Ansamblul Monumental "Calea Eroilor" realizat de C. Brâncuși, recomandăm realizarea unui Program de protecție și gestiune / Plan de management, independent față de prezentul Proiect de Urmărire a Comportării în Timp și independent față de Proiectul de Restaurare.

Programul de Protecție și Gestiune / Planul de Management va încorpora activitățile de Urmărire a Comportării în Timp și Mentenanță planificate conform cadrului propus de prezentul proiect.

³ Metodologia din 1 aprilie 2004 privind elaborarea și conținutul-cadru al planurilor de protecție și gestiune a monumentelor istorice înscrise în Lista patrimoniului mondial (Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 380 din 30 aprilie 2004)

STUDII DE CAZ PE OBIECTIVE SIMILARE REPREZENTATIVE

B.1 Orașul-oază antic Al Ain - Emiratele Abu Dhabi

Orașul antic Al Ain încă păstrează cele mai importante valori de patrimoniu din Emiratele Arabe Unite. Aria extinsă a Emiratelor Arabe Unite cuprinde situri arheologice, peisaje culturale și clădiri istorice datând din mileniul al III-lea î.Hr. până în era recentă. Sunt utilizate materiale ca piatra, lut sau lemn de palmier și metode locale de construcție. În ultimii 7 ani proaspăt înființata Autoritate pentru Turism și Cultură, Adu – Dhabi (TCA Abu Dhabi) s-a implicat activ în conservarea patrimoniului construit cu sprijinul Secțiunii Conservare.

Natura siturilor de patrimoniu diferite (clădiri, situri arheologice, ruine etc.) impune abordări specifice în funcție de caz, toate respectând însă faptul că se adresează conservării pe termen lung.

Primul pas în documentarea și monitorizarea patrimoniului construit este colectarea sistematică și arhivarea tuturor informațiilor în vederea consultării ulterioare, respectiv utilizarea lor ca referințe.

Luând în considerare parametri existenți (Carta de la Veneția, respectiv Strategiile de intervenție ICOMOS din 1996), TCA Abu Dhabi a conceput o metodă de documentare pe 3 (trei) paliere (tabel), unde fiecare nivel corespunde cu o detaliere, construită pe informațiile anterioare.

DOCUMENTAȚIE	NIVEL 1	NIVEL 2	NIVEL 3
CERINȚA	Căutarea referințelor existente, respectiv în arhive	Crearea / aducerea la zi a documentației existente	Crearea de documentație adițională, nouă
SCOP	Găsirea/ cercetarea referințelor vechi și utilizarea lor ca bază de documentație	Pentru a corespunde necesităților proiectului Absența referințelor vechi / arhivelor ar presupune crearea de documentație nouă și aducerea la zi în funcție de necesitățile speciale din viitor	Pentru a deservi necesităților viitoare ale proiectului, precum întreținere, reparații și supraveghere a obiectivului etc.
RESURSE	Rapoarte vechi, fotografii, relevee, desene tehnice etc.	Digitizare, re-relevare, fotografii, descrieri scrise	Ultimele programe (software) utilizate pentru documentarea, cercetarea și managementul / structurarea informațiilor

Figura 1: Tabel cu evidențierea metodei de documentare pe 3 (trei) paliere.

Metode de cercetare și documentare – laborator

O gamă variată de instrumente, software și tehnici au fost combinate între ele pentru a produce informații de înaltă calitate, bazată pe experiența celor mai bune practici din domeniu. Alături de mijloacele tradiționale de relevare (rulete mecanice, fir cu plumb, furtun cu apă etc.) s-au adăugat în timp unelte mai sofisticate precum: Camere Video-Foto DSLR, distomat laser (ruletă laser), stație totală / REDM (Reflector less Electromagnetic Distance Measurement), computere cu software precum Autocad®, TheoLT®, PhotoPlan® și Photoshop® au fost utilizate în producerea releveelor de arhitectură și topometrie pentru clădiri și situri relativ simple ca geometrii. Situri arheologice cu forme neregulate, complexe au fost vizualizate cu ajutorul echipamentelor de scanare laser 3D – externalizate.

Este de asemenea important ca baza de date să aibă o structură și o logică de bază, comună tuturor utilizatorilor, cu atât mai mult cu cât Secția de Conservare este împărțită între Abu Dhabi și Al Ain, iar scopul activității sale acoperă complet Emiratele.

Un sistem digital de management al informației a fost realizat pentru fiecare obiectiv, pentru a crea o structură digitală unde se pot articula însemnări digitale, lucrări de cercetare rezultate în urma procesului de conservare, organizarea pe fișiere corespunzătoare fazelor din studiu, proiectarea și implementarea.

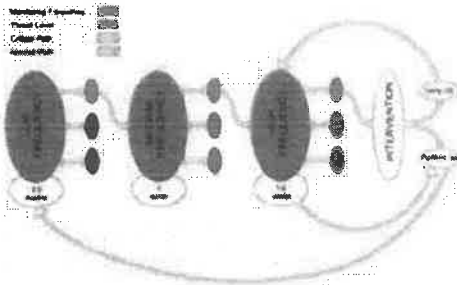
Monitorizarea

Monitorizarea are un rol deosebit de important în cazul obiectivelor / siturilor din Emiratele Abu Dhabi. S-a stabilit o abordare care să se realizeze sistematic și să monitorizeze precis clădirile și elementele / subansamblurile pentru a preveni orice risc. Monitorizarea joacă un rol crucial în a detecta dacă apar schimbări anormale, dacă acestea fluctuează ori se modifică în timp, și mai ales ajută în identificarea cauzelor reale ale problemelor. Monitorizarea poate fi considerată o măsură preventivă de conservare.

Monitorizarea înainte de o intervenție poate ajuta în formarea unui tablou cât mai complet și în timpul, dar și după intervenția propriu-zisă. Monitorizarea în timpul și după finalizarea lucrărilor poate genera informații foarte importante, precum performanțele tehnice ale clădirii, în mod special pentru obiectivele care au prezentat degradări majore înainte de intervenție (fisuri la fundații, grinzi și stâlpi degradați, fracturi vizibile, umiditate crescută etc.).

Secția de conservare a dezvoltat o metodologie de monitorizare pentru a înregistra, pe o perioadă determinată de timp, la intervale regulate – defectele clădirii sau sitului istoric, precum și condițiile de mediu precum : intemperii, umiditate, vânt și temperatură, dar și performanțele lucrărilor de intervenții care s-au realizat.

Nu a fost necesară monitorizarea fiecărui aspect în parte sau a fiecărei intervenții realizate. Prin urmare, ca un prim pas în elaborarea metodologiei de monitorizare, este crucial a stabili care dintre aspectele construcției sau tipurilor de intervenție au nevoie de monitorizare. Astfel, s-a alcătuit o listă cu aceste caracteristici împărțite în patru categorii principale precum : anomalii "moștenite" ale clădirilor (anomalii inițiale care se perpetuează), caracteristici permanente ale clădirilor, metode de intervenție pe termen scurt realizate pentru a ajuta procesul de conservare și metode de intervenție pe termen lung. Aceste date au fost integrate într-o matrice și relaționate cu instrumentele și procedurile corespunzătoare, care variază de la monitorizarea fisurilor simple în lucrări de gips și fotografierea digitală, până la relevarea laser reflectivă de tip REDM – pentru a monitoriza variații în structură sau erodări. În baza acestei matrice s-a elaborat o diagramă grafică pentru a descrie procedura care trebuie urmărită coroborată cu frecvența vizitelor și nivelul de "amenințări" (threats).

Consemnarea stadiului sitului

Înregistrarea și cartografierea condițiilor existente a unui sit de patrimoniu este un proces important deoarece implică în primul rând cunoașterea nivelului de deteriorare, cauzele și în cele din urmă să fie util în alegerea metodelor de intervenție și conservare. Un glosar al diferitelor condiții a fost generat și adus la zi, în baza condițiilor existente din sit și a releveelor și

măsurătorilor realizate până atunci de echipa de conservare (din arhivă).

Figura 2: matrice / diagramă grafică

Pentru o parte din documentație au fost realizate date de intrare generale, precum diferite desene și elevații orto-rectificate. În multe din cazuri, unde nu a fost posibilă actualizarea datelor, a fost utilizată documentația de arhivă pentru a cartografia condițiile siturilor, documentație care a fost ulterior digitizată. În cazul siturilor arheologice care prezentau un grad foarte ridicat de sensibilitate, s-au utilizat tehnici non-distructive, precum scanarea laser 3D pentru a produce o bază de date extrem de precisă sub forma unor planuri contur, model 3D și elevații orto-rectificate.

Studii de caz:

1. Relevée și măsurători de specialitate : Clădiri de Lut din tabăra de restaurare VERNADOC 2012, Al Ain
Background-ul proiectului: VERNADOC este o tabără internațională anuală la care participă mai mult cercetători în domeniu, profesori, tehnicieni și studenți cu scopul de a cerceta patrimoniul vernacular construit, prin utilizarea unor instrumente simple și a unor tehnici vechi care s-au pierdut odată cu trecerea

timpului. VERNADOC este un efort de aproape o deceniu de a conserva *arta documentării* și de a produce relevee prin tehnici tradiționale.

Taberele de restaurare VERNADOC funcționează sub patronajul CIAV (ICOMOS), care este una din comisiile științifice ale ICOMOS care se ocupă de arhitectura vernaculară la nivel global. În conexiune cu întâlnirea anuală CIAV în Abu Dhabi (Noiembrie 2012), TCA Abu Dhabi a organizat tabăra VERNADOC în Al Ain. În cadrul taberei au fost documentate și relevate patru clădiri de lut, iar apoi expuse în cadrul congresului anual CIAV.

Livrabile în cadrul proiectului : la sfârșitul taberei au fost predate 34 de desene realizate tradițional (de mână) și apoi expuse în cadrul congresului CIAV.

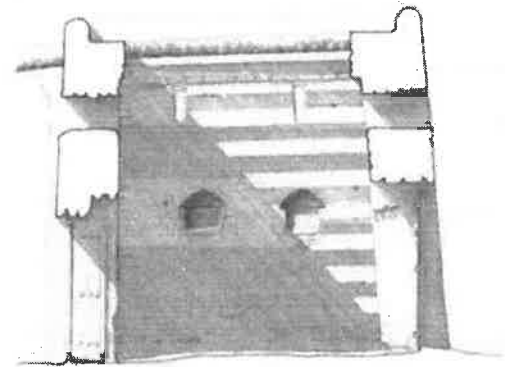

Figura 3: secțiune prin o încăpere în Qattara Souk în Oaza Al Qattara (original 1:25) realizată de arhitectul Finlandez Markku Matila

2. Măsurători și documentare : Casa Sheikh Mohamed Bin Khalifa, Al Ain. Casa Bin Khalifa reprezintă unul dintre puținele exemple încă păstrate ale perioadei de tranziție între perioadele pre-petrol și post-petrol. Construcția a fost realizată în 1958, într-o perioadă de tranziție și din punct de vedere al materialelor de construcție. Pentru documentarea precisă au fost utilizate relevee și ridicări topografice de înaltă precizie utilizând tehnologie REDM cu ajutorul unei stații totale și software compatibil. Zone detaliate din fațade au fost documentate cu ajutorul fotografiilor rectificate.

3. Cartografierea condițiilor : Sit Arheologic Hilli 17, Al Ain

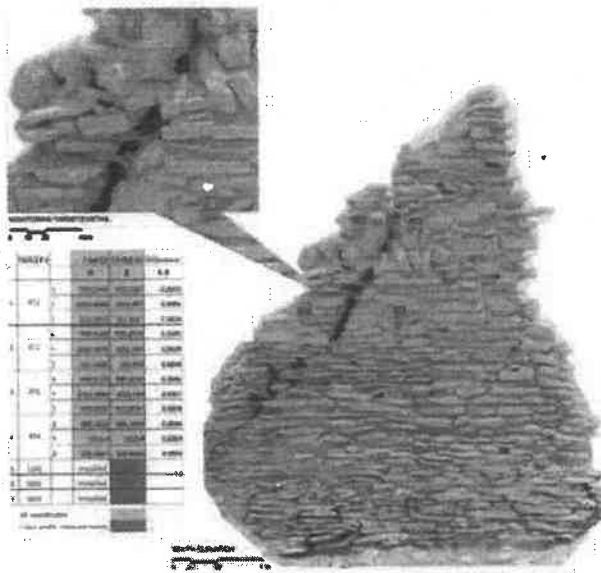

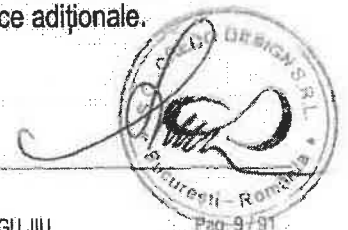
Figura 4 : elevația rectificată unde sunt reprezentate pozițiile maritorilor și monitorilor de gips – înregistraare cu stația totală

Hilli 17 este un sit arheologic din epoca fierului, situat în Al Ain. Situl a fost descoperit la începutul anilor 1990 și majoritatea clădirilor au fost expuse mediului timp de 20 de ani, astfel deteriorându-se din cauza factorilor climatici.

Departamentul de Conservare a inițiat intervenții urgente de conservare pentru a stabili situl, iar între timp au fost planificate soluții pe termen lung. Documentația de arhivă pentru situl Hilli 17 era cuprinsă din hărți și desene realizate manual, fotografii și rapoarte scrise realizate în campaniile arheologice. Planurile desenate manual au fost digitizate și utilizate ca o bază pentru cartografierea tipurilor de degradări existente în trecut și compararea cu cele existente pentru a observa cum s-a schimbat situl în timp. A fost întocmit un glosar și o legendă pentru a identifica condițiile din teren, precum creșterea plantelor, eroziune, fisuri, umiditate etc. De asemenea a fost comandată o scanare 3D laser, scopul principal fiind generarea unui model 3D pentru a completa releveul din teren.

S-au realizat peste 100 scanări la o rezoluție de 5mm și mai mult de 3000 de fotografii digitale au fost realizate în 4 zile pentru a genera modelul 3D care a fost coroborat cu geo-referințe prin măsurători GPS. Modelul 3D a fost utilizat pentru a extrage informații secundare precum contururi, secțiuni și elevații, planuri și imagini rectificate ale pereților. De asemenea au fost realizate și imagini panoramice adiționale.

4. Monitorizarea fisurilor structurale : Tumul Om Hosn, Liwa (Emiratele Abu-Dhabi)

Situl este localizat în Emiratele Abu Dhabi, în marginea Vestică a oazei Liwa. Înainte de investigațiile arheologice și lucrările de conservare realizate recent, turnul era o ruină din piatră. Turnul este menționat pe lista din 1955 sub numele Huwayle sau Umm Hisn și figurează ca fiind construit de tribul Manasir în anii incipienți ai războiului Qatar- Abu Dhabi (1883-1890).

Secția de Conservare TCA Abu Dhabi a realizat un exercițiu de identificare a amenințărilor și necesităților sitului în August 2010, ca apoi să implementeze un sistem de monitorizare specializat. În Martie 2013 Secția de Conservare a implementat soluții de conservare în stare de urgență, după monitorizarea elementelor critice.

O porțiune foarte mare din zidul de Sud este încă intactă, dar prezintă o fisură verticală de dimensiuni foarte mari. Pentru relevarea cât mai precisă a fost preferat un instrument (REDM) cu stație totală. Au fost amplasați patru matori reflectivi de ambele părți ale fisurii (2 de o parte, 2 de cealaltă), iar pozițiile acestora au fost înregistrate în trei dimensiuni cu ajutorul stației totale amplasate în același punct fix. Măsurătorile din teren au fost colectate de un calculator și procesate în timp real cu ajutorul software-ului specializat. Coordonatele în 3 (trei) dimensiuni ale fiecărui matar au fost colectate în timpul a trei relevee separate într-un an și apoi analizate. Au fost observate mișcări foarte minore ale matorilor.

Suplimentar metodei de monitorizare cu stația totală, au fost instalați o serie de matori pentru gips peste fisura propriu-zisă. Deoarece situl este foarte departe și nu este posibil să fie monitorizat des cu stația totală, se montează acești matori simpli din gips ca să poată fi observabili de persoana desemnată cu urmărirea comportării în timp. O fisură în matarul de gips indică o mișcare în fisura din zid. Fisura în matarul de gips este măsurată cu o riglă specială de "etalon". Sisteme similare au fost aplicate și la monumente istorice din România, precum la Mănăstirea Mamu din județul Vâlcea, unde au fost montate lamele de sticlă lipite cu mortar pe ambele părți ale fisurii din zidărie, fracturarea sticlei indicând o modificare sau o mișcare în starea structurii de cărămidă. Aceste sisteme simple sunt ușor de montat și analizat, chiar și de personal nespecializat.

În concluzie, Secția de Conservare a TCA Abu Dhabi a reușit să consolideze o metodologie proprie de a lucra în documentarea și monitorizarea siturilor istorice, ca parte integrală din procesul de conservare și restaurare.

B.2. Burren and Cliffs of Moher Geo Park – Irlanda (www.burrengeopark.ie) – management cultural al sitului istoric natural

Prin conservarea și restaurarea patrimoniului construit, toate componentele societății au beneficii consistente: de la economic, la mediu, social până la educațional. Pentru conservarea patrimoniului este esențial managementul cultural eficient.

Pentru siturile culturale care sunt deopotrivă destinații turistice, presiunea pe obiective va fi amplificată de promovare, aspect care alimentează sau sporește uneori numărul de vizitatori. Un plan bun de management pentru conservarea patrimoniului trebuie să includă o înțelegere în profunzime a tuturor presiunilor care impactează situl, incluzând aici cele cauzate de comportamentul vizitatorilor. Un plan bun trebuie să fie nu în ultimul rând adaptiv, capabil să se auto-regleze în timp în funcție de parametrii care se modifică în timp: număr de vizitatori, popularitatea sitului, presiuni etc, dar în același timp să ofere vizitatorilor satisfacție. Spre exemplu, în cazul unor obiecte de artă sau statui există această tendință de a muzeifica excesiv, amplificându-se distanța între obiectul privit și privitor – aspect care poate știrbi din semnificație sau mesajul transmis.

Colaborarea în parteneriate joacă un rol major în gestionarea siturilor istorice. În cazul specific al GeoparkLIFE

s-a reușit identificarea nevoilor specifice de management ale atracțiilor istorice, precum și a vizitatorilor, dar și a proprietarilor/managerilor. Parteneriatul GeoparkLIFE operează cu o structură pe două niveluri:

- a) *Grupul de Conducere* (Steering Group) – care include toți partenerii interesați. Acest grup se întâlnește bi-anual și în cadrul întâlnirilor se raportează progresul și se caută soluții / sfaturi pentru problemele care apar.
- b) Al doilea nivel : b) *Grupuri de Lucru* care sunt alcătuite din membri din Grupul de Conducere. Grupul de lucru care se ocupa de atracțiile de patrimoniu include reprezentanți din toate agențiile care au legătură cu patrimoniul : National Parks @ Wildlife Service, Office of Public Works, Heritage Council și Clare County Council.

Au fost aprobate planuri de lucru, progresul a fost actualizat, au fost dezbătute probleme și căutate soluții de comun acord. Acest tip de structură "inter-instituțională" permite discuții interactive și eficiente între factorii de interes, generând soluții și decizii rapide.

GeoparkLIFE a dezvoltat o metodologie de management integrată atât pentru conservarea siturilor, cât și pentru utilizarea de către vizitatori. Au fost alese 7 (șapte) situri pentru a dezvolta și testa în continuare această metodologie. S-a decis ca siturile să reprezinte :

- a) o dispunere geografică omogenă – din tot teritoriul,
- b) variații în teme de interes – de la patrimoniu natural la cel construit , și
- c) numere și profiluri de vizitatori variate – din mai multe categorii sociale.

Evaluări tehnice detaliate și studii din observație directă au furnizat un gabarit important de date și au relevat de asemenea unde existau lacune în baza de informații. Spre exemplu, existau informații despre numărul de vizitatori, profil și atitudini la nivel regional, dar niciuna sau foarte puține pentru situri particulare, la nivel local.

Au fost instalate "contoare de picior" (Footfall counters) pentru a determina ce situri vizitatorii frecventează în diferite măsuri de timp : orar, zilnic, săptămânal, lunar sau annual etc, aspect ce s-a dovedit extrem de important în timp și care a furnizat informații valoroase din perspectiva comunității.

Discuțiile din ședințele grupului de lucru au stabilit direcții de intervenție, acestea incluzând :

- a) lucrări de conservare la două situri arheologice – monument istoric
- b) repararea unei delimitări planimetrice a unei parcări
- c) un studiu de fezabilitate pentru realizarea de parcări la trei obiective
- d) management plan pentru dezvoltarea unei plaje și dune
- e) colectarea datelor de trafic pentru stabilirea unui management plan al Burren National Park
- f) un studiu de fezabilitate pentru echiparea cu grupuri sanitare a unor parcări
- g) dezvoltarea unui "template" de plan de management integrat pentru situri de patrimoniu și instalarea unor semnalizări de tip interpretativ (tip totem) la siturile istorice din Burren

Toate aceste măsuri de management cultural au un element de risc care nu poate fi cuantificat și de aceea se impune monitorizarea impactului fiecărei acțiuni, ca fiind vital.

Astfel a fost dezvoltat în timp un sistem de monitorizare a schimbărilor și impactului asupra siturilor istorice. Acest sistem

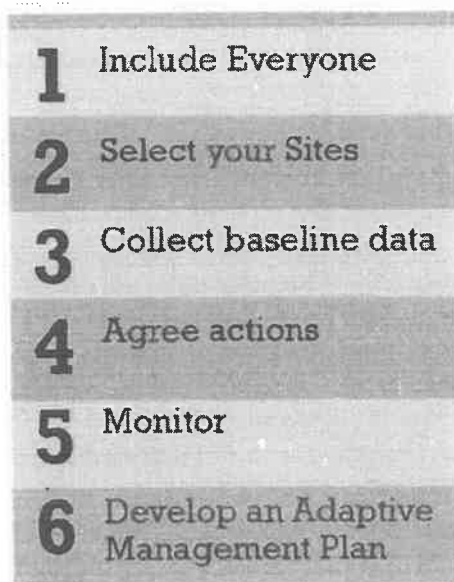

Figura 5 : Direcții de intervenție stabilite în ședințele grupului de lucru (Geopark LIFE)

este concentrat pe comportamentul vizitatorilor, număr și atitudini, condiția fizică a construcțiilor de patrimoniu precum și zonele de interes de pe aleile de acces / poteci și drumuri și pentru implementarea lui s-a realizat o aplicație specială: Heritage Site and Trails Monitoring APP.

Instrucțiuni pentru managementul siturilor de patrimoniu (dezvoltate în cadrul proiectului Geopark LIFE):

1. Includerea tuturor factorilor de decizie / parteneri
2. Selectare a Siturilor
3. Colectare Date de referință
4. Punerea de acord privind acțiunile posibile
5. Monitorizarea obiectivelor
6. Dezvoltarea unui Plan de Management Adaptiv

Descrierea instrucțiunilor pentru managementul siturilor de patrimoniu:

1. Includerea tuturor factorilor de decizie / parteneri (strategie incluzivă) astfel încât fiecare actor are un cuvânt de spus în dezvoltarea sitului istoric. Pentru acest lucru trebuie identificați în primul rând actorii / factorii de decizie precum : reprezentanți ai Guvernului sau al departamentelor de resort din Guvern (de exemplu, în cazul de față – Burren and Cliffs of Moher Geopark LIFE Map Viewer : Heritage Council, National Parks and Wildlife Service NPWS, National Monuments Service NMS, Office of Public Works OPS, Coillte, Waterways Ireland, Geological Survey of Ireland GSI, Autorități Locale) ; Agenții de turism și activități conexe (în cazul de față : Failte Ireland, organizații locale și regionale, companii tip Leader) ; Proprietari de terenuri (în cazul monumentelor aflate în proprietăți private) ; Grupuri locale de comunitate (Grupări care se ocupă de patrimoniu, Grupuri pentru turism, organizații educaționale, școli locale etc. Următorul pas este stabilirea grupului de lucru, împreună cu partenerii interesați (stakeholders). Acest grup trebuie să se întâlnească la intervale regulate, în cazul de față la aproximativ la fiecare 2 sau 3 luni de zile pentru a se pune de acord privind direcțiile de acțiune, pașii de implementare etc.

2. Selectarea siturilor este valabilă în cadrul proiectelor mai ample în teritoriu și ține cont de interrelaționarea siturilor istorice și de sensibilitățile fiecărui obiectiv, funcție de care se poate defini o rețea specifică. În cazul Ansamblului Monumental "Calea Eroilor" din Târgu Jiu situl este ales în principiu, dar particularitatea acestuia este faptul că se află integrat în țesutul orașului – un organism dinamic care se poate modifica independent de condițiile de conservare și restaurare specifice unui monument istoric. Putem afirma că în cazul Axei din Târgu Jiu situl propriu-zis este ales, dar starea sa fizică poate fi modificată prin relaționarea cu alte situri de importanță locală sau națională, practic măbind sau diminuând numărul de vizitatori, respectiv creșterea/ descreșterea interesului pentru obiectiv. De asemenea, se pot cartografia traseele de vizitare ale Axei Eroilor pentru a se studia modul de traversare al obstacolelor/ accesibilitatea persoanelor cu dizabilități, amplasarea chioșcurilor / teraselor destinate consumului alimentar / grupuri sanitare etc.

3. Colectare (permanentă) a datelor de referință

Identificarea și înțelegerea în profunzime a componentelor integrate în ansamblu și a presiunilor / sensibilităților fiecărui obiectiv este vitală pentru a pune bazele unei planificări eficiente și a unei strategii de management.

Este necesară alcătuirea unei descrieri exhaustive a obiectivului, care să răspundă la următoarele tipuri de întrebări :

- Ce va atrage vizitatorii către acest sit istoric / monument?
- Este locația accesibilă?
- Care este semnificația în termeni de construit / natural și patrimoniu cultural?
- Există rapoarte din trecut, planuri și acțiuni de management legate de obiectiv?
- Cine este responsabil de managementul sitului?

- Care sunt problemele curente de management ale sitului?
- Au fost realizate intervenții anterioare înainte de adresarea problemelor? Dacă da, cât de eficiente au fost aceste intervenții?

Prin colectarea datelor de referință se înțelege și realizarea unui sondaj / chestionar în teren pentru a stabili starea obiectivului și utilizarea lui de către vizitatori. Informațiile detaliate ar trebui să conțină date despre :

- Acces : care este condiția și statutul străzilor / bulevardelor de acces la amplasament
- Sunt adecvate și alte tipuri de vehicule pentru accesul la sit? – biciclete/ motociclete/ autobuze etc.
- Situl este semnalizat corespunzător? Dacă da, ce tip de semnalizare este folosită?
- Sunt tipuri și design-uri diferite sau este o imagine uniformă și ușor recognoscibilă pentru vizitator, din toate unghiurile și dinspre toate accesesele?
- Care este condiția fiecărui element de semnalizare, are nevoie de înlocuire/ reparații?
- Există facilități de parcare în apropierea sitului? dacă da, câte locuri autoturisme/ autocare / biciclete / motociclete etc. sunt disponibile?
- Câte spații au design-ul de acces universal ?
- Care este forma fizică de intrare la situl istoric / obiectiv?
- Există o poartă specială sau este delimitată într-un fel zona istorică de restul așezării / cadrului natural?
- Ce facilități există pentru vizitatori : ghiduri, grupuri sanitare, interpretare, informare, servicii de direcționare etc.? Cine gestionează aceste facilități? Care este starea actuală a acestor facilități?
- Care este numărul de vizitatori? statistici coroborate, structurate după țara de proveniență, de unde au aflat despre obiectiv, sunt vizitatorii satisfăcuți de experiența "end-user"?
- Care este nivelul de securitate pentru vizitatori? Ce măsuri privind sănătatea și siguranța vizitatorilor au fost luate? Cine este responsabil de aceste măsuri și cât de eficiente sunt?
- Presiuni și sensibilități ale sitului: există zone degradate puternic ale sitului? Care este cauza acestor degradări? Care sunt potențialele amenințări ale sitului? Ce impact are comportamentul vizitatorilor asupra sitului?

4. Punerea de acord în gestionarea sitului istoric / principii și direcții de acțiune

Agreerea soluțiilor se face prin includerea tuturor factorilor de decizie și prin expandarea sistematică a echipei de implementare, astfel încât vectorul de acțiune să fie cât mai precis și în conformitate cu așteptările la nivel de individ.

5. Monitorizarea obiectivelor

Se recomandă în acest caz (Burren and Cliffs of Moher Geo Park – Irlanda) ca programul de monitorizare să se repete la interval de 6 luni sau 1 de an de zile, în funcție de atractivitatea obiectivelor.

6. Dezvoltarea unui Plan de Management Adaptiv

Planul de Management se va adapta în timp la datele obținute atât din fazele inițiale, cât și din fazele de monitorizare ale proiectului.

- GeoparkLIFE – Contoare pentru Oameni

În August 2014 au fost instalate 18 contoare de oameni în situri de interes istoric și cultural din Burren and Cliffs of Moher Geopark, pentru a se stabili informații de bază privind numărul de vizitatori. Contoarele pe bază de baterii utilizează tehnologie cu senzori de infraroșu.

-The Burren & Cliffs of Moher GeoparkLIFE Map Viewer

Aplicația dezvoltată de The Heritage Council – "Heritage Maps Viewer"

este un vizualizator de date spațial bazat pe internet, care se concentrează pe patrimoniul construit sau

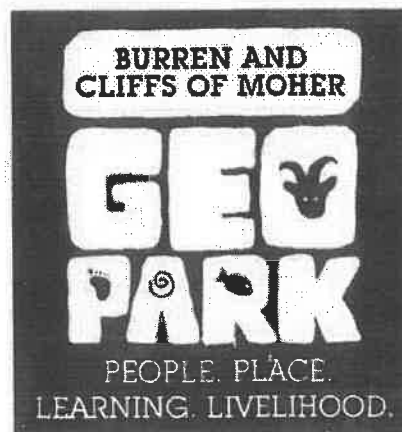

Figura 6 : Geopark LIFE logo / ID grafic

natural din zona Irlandei. Deoarece Heritage Council a făcut parte ca partener din programul special GeoparkLIFE, acesta a dezvoltat un "map-viewer" specific pentru Burren.

Burren & Cliffs of Moher GeoparkLIFE Map Viewer funcționează ca o unealtă de explorare de tip "one stop shop" ("magazin unic) care furnizează date spațiale, date contextuale despre patrimoniu și date referitoare la planificare, extrase din o varietate de baze de date locale sau naționale. Informația este prezentată și susținută cu ajutorul unor straturi speciale. Există 11 straturi în total, care cuprind 96 de sub-straturi. Fiecare strat este susținut de date contextuale conținute în blocuri text interconectate și fișiere. Toate raportările specifice acestui proiect pilot se pot accesa din banca de date. Utilizatorul folosește servicii de tip "web" acolo unde este posibil, în acest mod mărindu-se exactitatea datelor, utilizând chiar și Metadata.

Burren & Cliffs of Moher GeoparkLIFE Map Viewer poate fi utilizat pentru a:

- genera hărți personalizate
- măsura arii/ distanțe
- poziționa puncte locale de interes
- studia patrimoniul local
- identifica zonele protejate și a accesa informații din planuri și proiecte locale

-The Heritage sites and trails monitoring APP

Aplicația (APP) de monitorizare este o aplicație mobilă utilizată pentru siturile istorice și de patrimoniu, bazată pe aplicația practică la șapte obiective din regiunea Burren și reprezintă un set de instrumente (toolkit) transferabil care se poate utiliza de către managerii de acest tip de situri.

Aplicația mobilă de monitorizare permite colectarea datelor (text și fotografii) din trei surse – din observarea directă, condițiile patrimoniului construit etc. Un accent important se pune pe secțiunea "Vizitator" – astfel fiind posibilă înregistrarea unor informații detaliate precum: profilul vizitatorului, distanțe parcurse în sit, zone din care este accesat situl, mod de transportare/ parcare, timpul petrecut în vizita pe amplasament și activitățile sale. De asemenea este posibilă și vizualizarea spațială a sitului în timp real – identificându-se punctele de interes și zonele periferice / densitatea zonelor de atracție etc. De asemenea, în cadrul aplicației este inclusă și un chestionar prin care utilizatorul poate obține informații privind atitudinea vizitatorului față de facilitățile oferite de sit, cum au aflat de obiectiv etc.

Secțiunea despre căile pietonale permite utilizatorului să selecteze și să monitorizeze eventualele opriri pe calea de vizitare, punctele de interes, să insereze comentarii pentru diverse probleme, să facă multiple fotografii, să identifice unde este necesară acțiunea și să furnizeze un grafic pentru implementarea acțiunilor.

Aplicația poate opera atât în online cât și în scenarii de tip "offline", permițând utilizatorului să colecteze informațiile necesare pe teren și să le stocheze, ca mai apoi să le insereze (upload) printr-un portal comun.

B.3 Practica de urmărire în timp și mentenanță în programele de protecție și gestiune ale siturilor de Patrimoniu Mondial.

Prezentat de: arh. Mitali VIJ și Dr. arh. Elisa Pilia, sub coordonarea : Dr. arh. Ruxandra Iulia STOICA (Martie 2019)

Centrul Scoțian pentru Conservarea Studiilor ESALA: Universitatea din Edinburgh

Abrevieri:

UNESCO: Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură

ICOMOS: Consiliul Internațional pentru Monumente și situri

ICCROM: Centru Internațional pentru Studiul conservării și Restaurării Proprietăților Culturale

IUCN: Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii

DCMS: Departamentul pentru mass-media culturală și sport

WHS: Situri de Patrimoniu Mondial

OUV: Valoare Universală Excepțională

NPPF: Cadru Politic al Planificării Naționale

Sumar

Siturile de patrimoniu mondial sunt monumente ori situri istorice recunoscute ca având valori arhitecturale, arheologice, culturale și naturale considerate de Valoare Universală Excepțională⁴ și recunoscute de UNESCO în conformitate cu *Convenția privind protecția patrimoniului mondial, cultural și natural, adoptată de Conferința generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură la 16 noiembrie 1972*.⁵ Odată cu clasarea sitului în vederea înscrierii în Lista Patrimoniului Mondial, principala preocupare constă în protejarea și gestionarea acestuia astfel încât și viitoarele generații să se bucure de aceste valori culturale. *Ghidul Operațional pentru implementarea Convenției Patrimoniului Mondial* solicită elaborarea unui program de protecție și gestiune care să asigure acest lucru.⁶ Acest studiu analizează procesul de implementare al programului de protecție și gestiune, cerut de UNESCO pentru toate aceste situri, și face referire la problemele și oportunitățile cu care se confruntă siturile. De asemenea, a contribuit la corelarea relației dintre documentul programului de protecție și gestiune, implementarea la fața locului a acțiunilor și *sistemul de urmărire în timp pentru măsurarea stării sale de conservare*. Studiul se desfășoară pentru identificarea bunelor practici pentru programele de protecție și gestiune ale siturilor de patrimoniu mondial din Marea Britanie și Memorialele din cel Primul Război Mondial din Belgia pe baza unor strategii selectate din studiile de caz.

Cuvinte cheie: UNESCO, Convenția Patrimoniului Mondial, Patrimoniul Mondial în Marea Britanie, Program de protecție și gestiune, Urmărire în timp și Raportarea periodică, Stare de conservare, Gestiunea turismului

⁴ UNESCO World Heritage Centre, *Criteria for Selection*, <http://whc.unesco.org/en/criteria>.

⁵ Ministerul Justiției, *Portal Legislativ*, <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/50265>.

⁶ UNESCO World Heritage Centre, *Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention*, <http://whc.unesco.org/en/guidelines>.

B.3.1 Studiu comprehensiv de cazuri selectate din Marea Britanie

B.3.1.1 Sumar

Studiul de față a identificat siturile din Marea Britanie care prezintă elemente relevante pentru abordarea Ansamblului Monumental Calea Eroilor de la Târgul Jiu și a investigat și analizat planificarea și punerea în practică a urmăririi în timp și mentenanței acestora.

Din 31 de situri înscrise în Lista Patrimoniului Mondial în total în Marea Britanie, 9 situri au fost selectate și analizate ca studii de caz:

1. Inima neolitică a Orkney-ului
2. Podul Forth-ului
3. Orașele vechi și nou ale Edinburgh-ului
4. Castelul și catedrala din Durham
5. Ținutul Lacurilor din Anglia
6. Parcul regal Studley împreună cu ruinele Abației Fountains
7. Cheiul Ironbridge
8. Greenwich-ul maritim
9. Stonehenge, Avebury și siturile asociate

Studiul a inclus analiza programelor de protecție și gestiune și a altor documente disponibile, observații pe teren și interviuri cu specialiștii responsabili cu urmărirea în timp și mentenanța acestor situri.

Toate siturile au programe de protecție și gestiune în vigoare, deși structura și conținutul acestora variază în funcție de natura sitului și a problemelor specifice. Toate siturile întâmpina problema lipsei unei legislații naționale care să acopere protecția siturilor înscrise în Lista Patrimoniului Mondial, în condițiile în care siturile (și zonele tampon ale acestora) sunt în general definite din punct de vedere al valorilor de patrimoniu și delimitate spațial diferit față de monumentele înscrise în listele de patrimoniu național, sau desemnate ca zone protejate din punct de vedere cultural sau natural. Aceste discrepanțe duc la necesitatea de a găsi soluții speciale pentru a integra conservării acestor situri în prevederile urbanistice locale și regionale.

Nu există uniformitate nici în structura de responsabilități pentru protecția și gestiunea siturilor, acestea având diferite situații de proprietate: publică, privată sau mixtă. Dar un element comun foarte important al programelor de protecție și gestiune este că acestea au fost elaborate cu cooperarea tuturor instituțiilor, organizațiilor publice și private, precum și a comunităților interesate.

Următoarele aspecte au fost identificate ca fiind determinante pentru succesul punerii în practică a programelor de protecție și gestiune analizate în cele 9 studii de caz:

1. Cadrul programelor de protecție și gestiune în funcție de situația specifică (și schimbarea acesteia în timp) – cum ar fi situația proprietății, a riscurilor climatice, a turismului, etc.;
2. Modalitatea de delimitare spațială a siturilor și a zonelor tampon în relație cu contextul reglementărilor urbanistice locale;
3. Identificarea tuturor instituțiilor și organizațiilor interesate și clarificarea rolului și responsabilităților acestora în procesul de protecție și gestiune;
4. Consultarea și implicarea comunității;
5. Implicarea administrației locale – în special pentru raționalizarea procesului de urmărire în timp și intervenții de mentenanță;
6. Planul de acțiune și instrumentele acestuia, în special în relație cu:
 - a. Dezvoltarea culturală a siturilor
 - b. Urmărirea în timp și mentenanța siturilor
 - c. Protecția contextului înconjurător în relație cu valorile de patrimoniu ale siturilor

- d. Dezvoltarea economică și finanțarea conservării acestora
 - e. Gestiunea turismului și a experienței vizitatorilor
 - f. Asigurarea durabilității culturale și ecologice
7. Urmărire în timp a situației siturilor și raportarea periodică la UNESCO.

Deși nici unul din studiile de caz nu poate fi declarat ca fiind cea mai bună practică din toate punctele de vedere, elemente derivând din fiecare din cazurile studiate pot fi preluate pentru a crea un cadru adaptat la situația Ansamblului Monumental Calea Eroilor de la Târgul Jiu.

În concluzie, este evident că un element foarte important pentru succesul protecției și gestiunii siturilor studiate este clarificarea și raționalizarea unor proceduri care să asigure eficiența urmăririi în timp și reglementarea operațiunilor de mentenanță.

Figura 7 : Ținutul Lacurilor – England, UK

B.3.1.2 Metodologia studiului

Scopul acestui studiu este de a înțelege condițiile Patrimoniului Mondial și cerințele UNESCO pentru protejarea și gestionarea acestor situri. Acest studiu studiază în profunzime programul de protecție și gestiune al siturilor de Patrimoniu Mondial, dificultățile cu care se confruntă în funcționarea zilnică și inițiativa adoptată pentru depășirea acestor dificultăți, protejând sporind Valoarea Universală Excepțională.

Fiecare țară are o abordare diferită privind protejarea siturilor în concordanță cu condițiile și legislația propriei țări. În orice caz, programul de protecție și gestiune pentru protecția siturilor patrimoniului mondial în Marea Britanie este menționat ca un bun exemplu pentru numeroase țări ce fac referire la administrarea siturilor. Acest studiu este efectuat pentru a identifica practici bune din domeniu, de a înțelege la nivel macro și micro programul de protecție și gestiune al siturilor patrimoniului mondial în Marea Britanie.

Pentru început, toate siturile din Marea Britanie au fost pe scurt studiate pentru a determina cele mai bune aspecte pentru această lucrare. Siturile au fost selectate pe baza tipologiei lor diverse, iar programele lor de protecție și gestiune au fost studiate amănunțit. Acest lucru a ajutat la identificarea diferitelor dificultăți cu care se confruntă fiecare sit, determinată de atributele care își construiesc valorile universale excepționale.

Deși fiecare program de protecție și gestiune deținea documente amănunțite, nu a fost posibil să se contureze ceva pe baza analizei provenite din aceste informații.

Prin urmare, coordonatorii siturilor de Patrimoniu Mondial au fost contactați pentru a realiza un interviu personal, pentru a obține o mai bună cunoaștere a procesului în urma dezvoltării planurilor lor de gestionare. Interviuurile au fost realizate în intervalul de timp disponibil pentru desfășurarea acestui studiu și în conformitate cu disponibilitatea coordonatorului de a fi interviuat. Interviuurile au avut loc într-un timp limitat. Interviul a arătat multe discuții care altfel nu au putut fi înțelese din programul de protecție și gestiune. Pentru a extinde perspectiva de analiză a acestor programe de protecție și gestiune, a fost organizată o întâlnire cu consilierul patrimoniului mondial la ICOMOS-Marea Britanie. Acest fapt a condus la elaborarea studiului prin înțelegerea programelor de protecție și gestiune din perspectiva evaluatorului. În mod colectiv, toate interviurile au avut o contribuție majoră la acest studiu, iar cea mai mare parte a analizei rezultă din conținutul interviului și nu din programele de protecție și gestiune.

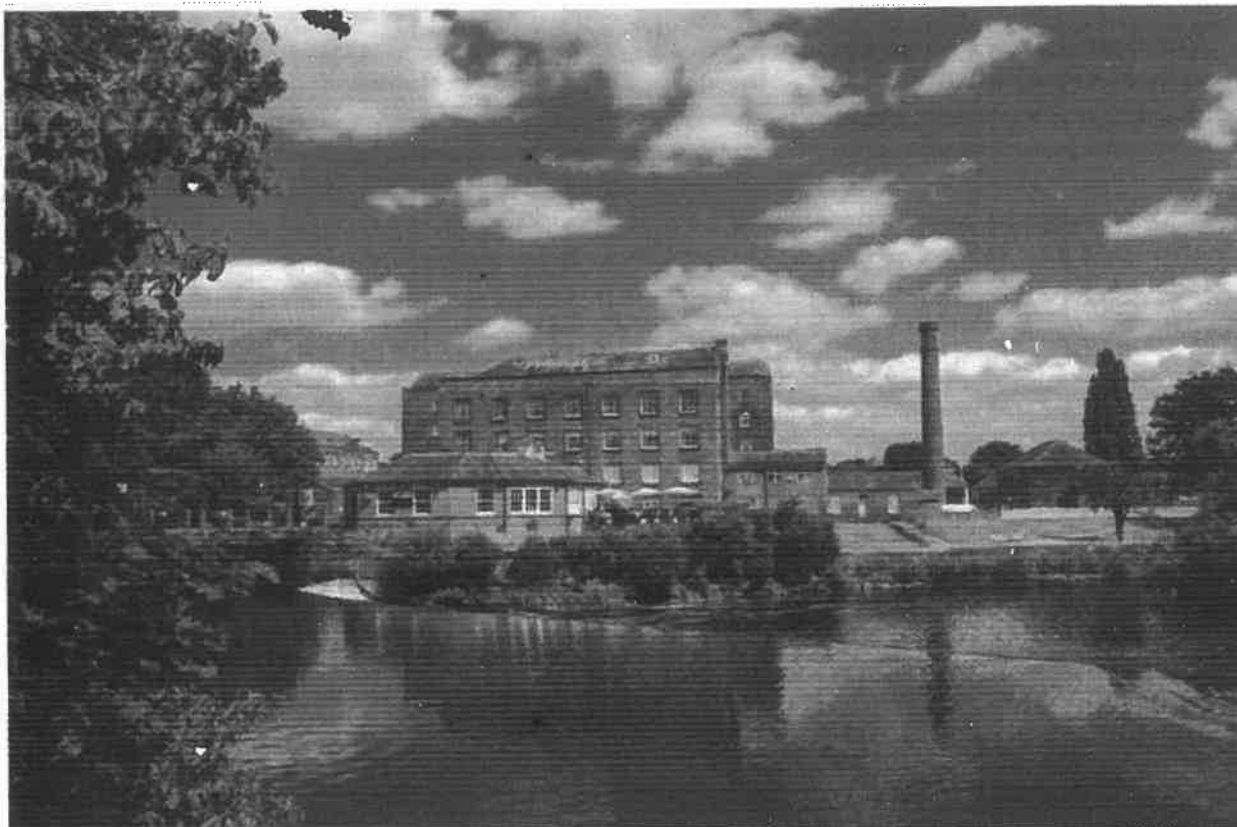

Figura 8: Derby Mills, situl patrimoniului mondial Derwent Valley Mills

B.3.1.3 Siturile Patrimoniului Mondial în Marea Britanie și programele lor de protecție și gestiune

UNESCO recunoaște 31 de situri din Marea Britanie (ref. Tabel 1) ca situri ale patrimoniului mondial UNESCO ce includ monumente, arheologie, peisaje culturale, peisaje industriale, orașe naturale și urbane (26 Culturale, 4 Naturale și una Mixtă). Unele dintre cele mai vechi situri din Marea Britanie au fost înscrise în anul 1986 (șapte situri) iar lista a crescut de atunci. Aceasta desemnare nu numai că recunoaște valorile universale excepționale ale sitului dar de asemenea încurajează Regatul Unit să se angajeze pentru o protecție, conservare, gestionare și susținere eficientă a sitului.⁷ UNESCO recunoaște că aceste situri sunt de importanță națională și internațională, care ar trebui protejate și predate generației viitoare.

⁷ Chris Blandford, Programele de protecție și gestiune pentru siturile patrimoniului mondial din Marea Britanie: Evoluție, lecții și o bună practică, Chris Blandford Associates (Publicată online: 23 Ianuarie 2007), 355-362.

Tabel 1: Lista siturilor patrimoniu mondial din Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord

S. No.	Nume	Locație	Criteriu	Data încrierii/ Anul Modificărilor	Tipul de sit
1	Castle and Town Wall of King Edward in Gwynedd	Gwynedd, North Wales	(i), (iii), (iv)	1986	Cultural
2	Durham Castle and Cathedral	County of Durham	(ii), (iv), (vi)	1986/2008 (mici modificări ale limitelor)	Cultural
3	Giant Causeway și Causeway Coast	County Antrim, Northern Ireland	(vii), (vii)	1986/2016 (mici modificări ale limitelor)	Natural
4	Ironbridge Gorge	Telford, Shropshire, England	(i), (ii), (iv), (vi)	1986	Cultural
5	St. Kilda	St. Kildasland, Scotland	(iii), (v), (vii), (ix), (x)	1986/ 2004, 2005 (extensie)	Mixed
6	Stonehenge, Avebury and Associated sites	Wiltshire, England	(i), (ii), (iii)	1986/2008 (mici modificări ale limitelor)	Cultural
7	Studly Royal Park including the Ruins of Fountain Abbey	North Yorkshire, England	(i), (iv)	1986/2012 (mici modificări ale limitelor)	Cultural
8	Blenheim Palace	Oxfordshire, England	(ii), (iv)	1987	Cultural
9	City of Bath	Avon, England	(ii), (ii), (iv)	1987	Cultural
10	Frontiers of the Roman Empire	Various locations in England (Hadrians wall, the Upper German-Raetian Limes and the Antonine Wall). International territory - Germany	(ii), (iii), (iv)	1986/ 2005, 2008 (extensie)	Cultural
11	Palace of Westminster, Westminster Abbey and St. Margaret's Church	City of Westminster, London, England	(i), (ii), (iv)	1987/ 2008 (mici modificări ale limitelor)	Cultural
12	Canterbury Cathedral, St. Augustine's Abbey and St. Martin's church	Canterbury, County of Kent, England	(i), (ii), (vi)	1988	Cultural
13	Henderson Island	Pitcairn Island Group, British Overseas Territory	(vii), (x)	1988	Natural

14	Tower of London	London Borough of Tower Hamlets, England	(ii), (iv)	1988	Cultural
15	Gough and Inaccessible Islands	Tristan de Cunha Island Group, St Helena Dependency, England	(vii), (x)	1995	Natural
16	Old and New Town of Edinburgh	Lothian Region, Scotland	(ii), (iv)	1995	Cultural
17	Maritime Greenwich	London Borough of Greenwich, England	(i), (ii), (iv), (vi)	1997	Cultural
18	Heart of Neolithic Orkney	Mainland Orkney, Scotland	(i), (ii), (iii), (iv)	1999/ 2015 (mici modificări ale limitelor)	Cultural
19	Blaenavon Industrial Landscape	Blaenavon (40km N-E of Cardiff) South Wales	(iii), (iv)	2000	Cultural
20	Historic town of St. George and related Fortifications, Bermuda	St. George, Bermuda, British Overseas Territory	(iv)	2000	Cultural
21	Derwent Valley Mills	Derbyshire, England	(ii), (iv)	2001	Cultural
22	Dorset and East Devon Coast	Dorset and East Devon, England	(viii)	2001	Natural
23	New Lanark	South Lanarkshire, Scotland	(ii), (iv), (vi)	2001	Cultural
24	Saltaire	West Yorkshire, England	(ii), (iv)	2001	Cultural
25	Royal Botanic Gardens, Kew	London Borough of Richmond upon Thames, South west Greater London	(ii), (iii), (iv)	2003	Cultural
26	Liverpool Maritime Mercantile City	Liverpool, England	(ii), (iii), (iv)	2004 List of Patrimoniul mondial în pericol: 2012-prezent	Cultural
27	Cornwall and West Devon Mining Landscape	Cornwall and Devon Counties	(ii), (iii), (iv)	2006	Cultural

28	Pontcysyllte and Canal	Aqueduct	Wrexham County Borough County of Denbighshire, Borough of Oswestry, County of Shropshire	(i), (ii), (iv)	2009	Cultural
29	The Forth Bridge		Queensferry, Scotland	(i), (iv)	2015	Cultural
30	Gorham's Cave Complex		Gibraltar, British Overseas Territory	(iii)	2016	Cultural
31	English Lake District		Lake District National Park, England	(ii), (v), (vi)	2017	Cultural

Figura 9: Lista siturilor patrimoniu mondial din Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord

În Marea Britanie, DCMS (Departamentul pentru Digitalizare, Cultură, Media și Sport) este responsabil pentru implementarea Convenției patrimoniului mondial UNESCO. Identifică siturile eligibile pentru desemnarea siturilor de patrimoniu mondial și le adaugă în Lista Preliminară din Regatul Unit. Aceste situri sunt periodic revizuite, ele trebuie să treacă printr-o evaluare tehnică înainte ca clasarea să fie în cele din urmă trimisă pentru lista UNESCO a patrimoniului mondial. În timpul acestui proces, consilierea și sprijinul pentru siturile din Lista Preliminară sunt furnizate de Comitetul tehnic de evaluare din Marea Britanie, prezidat de directorul cultural al Comisiei Naționale⁸ a Regatului Unit. În prezent, există 11 situri pe lista preliminară⁹ din Marea Britanie.

⁸ UNESCO, Comisia Națională din Marea Britanie, Patrimoniu Mondial UNESCO <<https://www.unesco.org/uk/designation/world-heritage-sites/>> (3 iunie 2018).

⁹ Convenția patrimoniului mondial, UNESCO, Tentative List <https://whc.unesco.org/en/tentativelists/state=gb> (27 mai 2018).

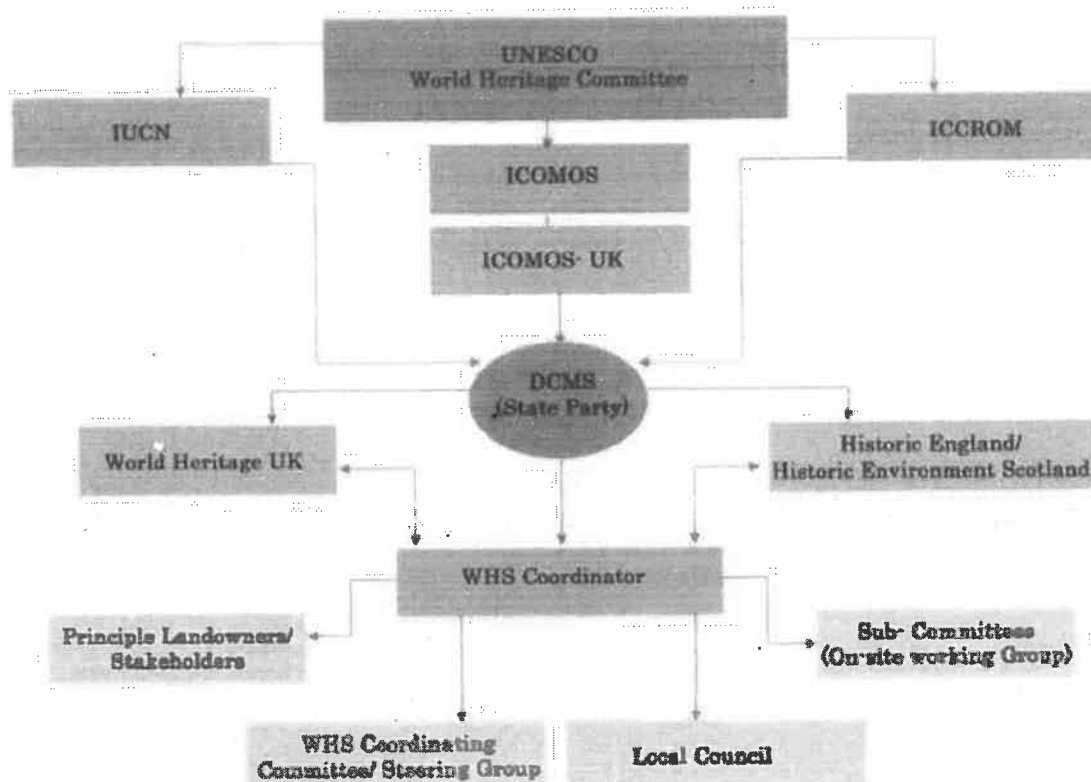

Figura 10: Diagrama ierarhiei organizatorii și a fluxului de comunicare

Odată ce situl a fost nominalizat, toate organizațiile asociate și organismele consultative lucrează pentru promovarea și gestionarea sitului. Procesul de gestionare a unui sit al patrimoniului mondial în Marea Britanie este realizat de către diferite națiuni și organizații de patrimoniu local, comunități și autorități locale. Ei joacă un rol important în administrarea în teren a siturilor patrimoniului mondial. Fiind centrul planificării, autoritățile locale pot influența deciziile benefice pentru dezvoltarea economică și culturală a unui sit.

Agențiile guvernamentale Historic England (Anglia Istorică) și respectiv Historic Environment Scotland (Mediul Istoric Scoția) au subliniat necesitatea unui program de protecție și gestiune pentru toate siturile de patrimoniu mondial din Marea Britanie, de îndată ce situl este considerat ca fiind nominalizat. Programul de protecție și gestiune acționează ca o justificare suplimentară pentru valoarea universală remarcabilă a sitului și a statutului său de patrimoniu mondial, menține stabilitatea și încurajează gândirea creativă care este esențială pentru menținerea relevanței sitului pentru generațiile viitoare¹⁰. De asemenea, contribuie la identificarea proprietarului sitului, a părților cheie interesate și implicarea comunităților locale. Programul de protecție și gestiune este sursa planurilor de acțiune ce sunt implementate pe sit.¹¹

¹⁰ Henry Owen-John, Convenția patrimoniului Mondial și relevanța sa în Anglia (curs prezentat la conferința (Înțelegerea și gestionarea siturilor patrimoniului mondial) la Catedrala din Durham, Durham, 3 iulie 2018.

¹¹ Jane Gibson, interviu de autor, Durham, Marea Britanie, 4 iulie 2018.

Figura 11: Catedrala din Durham

B.3.1.4. Analiza programelor de protecție și gestiune ale studiilor de caz

Fiecare sit al patrimoniului mondial este diferit și prin urmare are propriile sale dificultăți și oportunități, în special cu plurivalențele generate de diferitele dimensiuni. Prin urmare, este dificil să subliniem o unică problemă în timpul elaborării programului de protecție și gestiune, totuși, formatul în întregime rămâne același. Cercetările de față studiază programul de protecție și gestiune și dificultățile diferitelor situri din cele nouă peisaje culturale ale siturilor patrimoniului mondial din Marea Britanie, șapte din Anglia și două din Scoția. Motivul alegerii acestor situri a constat în analiza programelor lor de protecție și gestiune cu caracteristici diferite pentru a avea o înțelegere mai amplă asupra procesului de protecție și gestiune și a dificultăților cu care se confruntă în timpul implementării programului de protecție și gestiune. Decizia de selectare a următoarelor studii de caz a fost ușurată de accesibilitatea planurilor lor de gestionare și de cooperarea coordonatorilor sau a reprezentanților sitului patrimoniului mondial pentru a fi dispuși în a împărtăși experiențele proprii.

Figura 12 : Harta UK cu siturile considerate

Toate siturile selectate sunt situri ale peisajelor culturale ce au primit denumirea de patrimoniu mondial pe o perioadă de 34 de ani, prin urmare a fost observat un soi de experiență în elaborarea acestora în timp ce erau studiate programele de protecție și gestiune ale siturilor vechi și noi desemnate. Fiecare sit are un program de protecție și gestiune diferit printre proprietarii de situri unice sau multiple și partenerii asociați. Acești parteneri se reunesc pentru a forma Grupul de coordonare care răspund de toate deciziile de bază legate de protecție și gestiunea sitului mondial al patrimoniului.

Studii de caz:

- i. Castelul și Catedrala din Durham
- ii. Parcul Regal din Studley și Fountain Abbey
- iii. English Lake District
- iv. Stonehenge, Avebury și siturile asociate
- v. Ironbridge Gorge
- vi. Forth Bridge
- vii. Vechi și Noi Orașe din Edinburg
- viii. Maritime Greenwich
- ix. Derwent Valley Mills

B.3.1.4.1 Documentul cadru pentru programul de protecție și gestiune

Structura Programului de protecție și gestiune (de asemenea numit și Plan de management) a evoluat din momentul când a fost elaborat pentru prima dată în 1990. Primele documente au scos în evidență anumite elemente, cum ar fi identificarea părților interesate și promovarea conștientizării, în timp ce altele s-au bazat pe gestiunea turismului. Toate documentele abordează în detaliu istoria și trecutul sitului fapt ce a furnizat informații academice, dar care nu au avut o utilizare practică, utilă. Odată cu timpul și experiența acumulată, cadrul s-a dezvoltat într-un document structurat. Acesta tratează importanța sitului și estimează vulnerabilitățile concentrate pe obiective și viziuni ale sitului, planuri de acțiuni ample și planuri detaliate de urmărire în timp a funcțiilor.

Durham și Studley Royal Park descriu o bună metodologie pentru evoluția noului program de protecție și gestiune de la vechiul document, în care utilizează cercetările de analiză ale sitului și rapoartele anterioare de urmărire în timp ca bază pentru formarea unui document concentrat și concis. Programul de protecție și gestiune al Parcului Studley Planley (2015-2021) a fost elaborat cu ajutorul principalilor indicatori de performanță stabiliți în planul anterior și evaluarea stării de conservare a patrimoniului mondial, consemnat în Raportul Periodic al anului 2012¹². Acesta a descris întregul proces și calendarul de pregătire al planului, care ajută la înțelegerea factorilor și surselor care au fost luate în considerare la elaborarea planului (Figura 17). Acest document este un bun exemplu de cum un program de protecție și gestiune ar trebui structurat, explicând fiecare element în detaliu, totuși, procesul de urmărire în timp și raportare nu prezintă detalii.

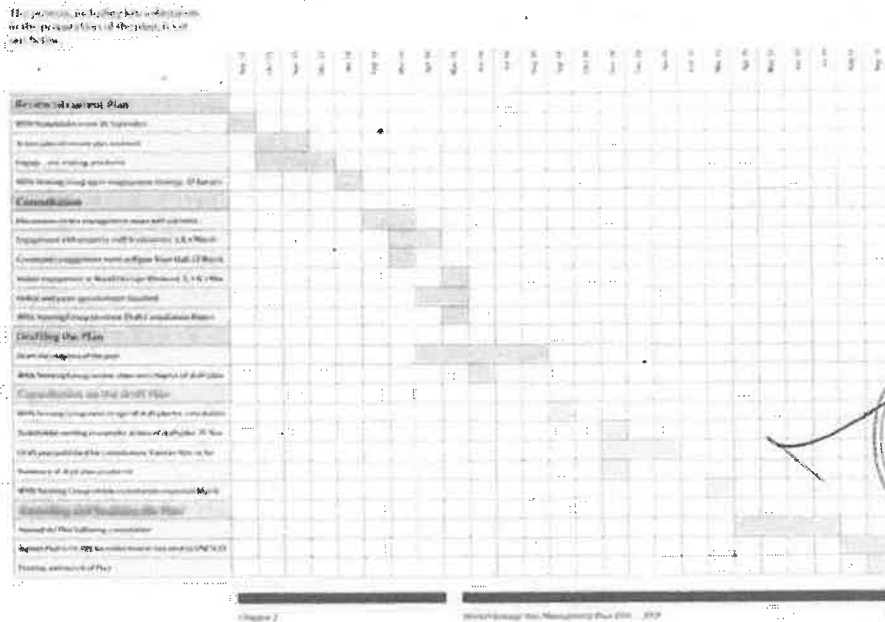

Figura 13 : Diagrama arată calendarul pentru elaborarea unui Program de protecție și gestiune, Studley Royal Park și Fountain Abbey

¹² Josie, interviu de către autor, Ripon, Marea Britanie, 4 iulie 2018.

Toate studiile de caz menționate pentru această cercetare includ o justificare a valorii universale excepționale a sitului, cadrul legislativ de stat protejează limitele sitului patrimoniului mondial și stabilește zona de tampon a acesteia. Viziunea sitului este clar menționată, iar obiectivele, rezultate din dificultățile și problemele înregistrate de situri, sunt prezentate pentru următorii 5-6 ani.

"Ideea a fost aceea de a crea o legătura bine proporționată între dificultăți, oportunități și planuri de acțiuni corespunzătoare"¹³

-Jane Gibson, coordonator siturilor din patrimoniul mondial, Programul de protecție și gestiune, Durham

Districtul English Lake este unul dintre cele mai complicate situri culturale peisagistice din Marea Britanie iar o nouă clasare nu are o bază practică în pregătirea unui program de protecție și gestiune, cu toate acestea, acesta avea un program de protecție și gestiune funcțional care funcționa ca bază pentru cadrul. În mod similar, Programul de protecție și gestiune al Forth Bridge a fost îndrumat de raportul Site Evolution prezentat de DCMS și ICOMOS și de actul de clasare. Procesul a implicat cercetare care a ajutat la înțelegerea contextului teoretic al sitului și a valorii universale excepționale; și cercetare la nivel de protecție și gestiune la fața locului cu autoritățile locale și cu părțile interesate.

Pentru un bun program de protecție și gestiune, este foarte important să existe un cadru puternic care să limiteze și să îndrume pe toți cei asociați cu gestionarea sitului. Acest lucru este observat în programul de protecție și gestiune al cheiului Ironbridge, unde implicarea tuturor partenerilor, consultantilor, organizațiilor guvernamentale, grupurilor de lucru și a comunităților locale a creat un plan puternic. De asemenea, descrie foarte bine atributele asociate cu valoarea universală excepțională a sitului. Noul program de protecție și gestiune pregătit pentru Derwent Valley Mills propune conectarea temelor esențiale precum Învățare și Cercetare; Dezvoltare și Turism; Cultură; Transport; Strategie geografică.

Programul de protecție și gestiune al Orașului Vechi și Nou din Edinburgh 2017-2022 a adoptat o abordare schematică care s-a dovedit a fi concisă și ușor de înțeles. Lucrarea reprezintă o bună redactare a unui document suport care a utilizat instrumente analitice pentru a înțelege dificultățile sitului și reprezentarea grafică a datelor utilizând date, tabele și cifre cu planuri de acțiune codate în culori. Pentru asigurarea funcționării efective a acestui Program de protecție și gestiune, în lipsa unui cadru legislativ la nivel național, prevederile acestuia au fost integrate în PUG Edinburgh.

B.3.1.4.2 Identificarea partenerilor și părților interesate

Cel mai important element pentru a gestiona un sit este acela de a defini o echipă de conducere care să includă proprietarul sitului și organizațiile partenere numite Grupul de Coordonare a sitului patrimoniu mondial. În afară de aceasta, este esențial să se identifice principalele părți interesate, comunitățile locale, organizațiile guvernamentale și neguvernamentale și alte grupuri asociate cu situl. Cu timpul și experiența, unele planuri de parteneriat pentru siturile patrimoniului mondial au evoluat în planuri mai practice și de consens. Comitetul de coordonare, împreună cu grupul de parteneri și părți interesate, elaborează cadrul de gestionare al sitului și pot angaja consultanți experți tehnici externi pentru a oferi consultanță cu privire la elemente ce depășesc domeniul lor de competență. În unele cazuri, proiectul în curs de lucru este transmis întregului public, populației locale și organizațiilor pentru consultare publică. Întâlnirile aprinse, interacțiunile și discuțiile cu partenerii și părțile interesate s-au dovedit a fi o abordare de succes în timpul elaborării unui program de protecție și gestiune pentru situri precum Durham, Derwent Valley Mills, Stonehenge și Edinburgh.

Toate planurile actuale de protecție și gestiune arată în mod evident că au fost depuse multe eforturi pentru a identifica proprietarii și pentru a dezvolta un Grup de Conducere autoritar. Planuri precum Durham demonstrează o ierarhie clară a partenerilor și rolul lor în gestionarea sitului. Este mai ușor pentru siturile

¹³ Jane Gibson, interviu de către autor, Durham, Marea Britanie, 4 iulie 2018.

care au un proprietar unic sau dublu, cum ar fi Studley Royal Park unde Parcul este deținut de National Trust și Fountain Abbey care este deținută de patrimoniul englez. Rolul lor este stabilit în documentul programului de protecție și gestiune. National Trust este responsabil pentru toate deciziile și feedback-urile grupului de coordonare și are un eveniment anual de strângere de fonduri cu toți consultanții și părțile interesate asociate. În mod similar, siturile complexe cum ar fi Durham și Edinburgh (trei parteneri fiecare) au revizuit acum planul de parteneriat pentru a simplifica și a reuni oameni care sunt de acord să protejeze situl patrimoniului mondial și să-i sporească valoarea universală excepțională. Cu toate acestea, deoarece Edinburgh este un sit, la scara urbană, mult mai complex în comparație cu alte situri, are un "Grup de supraveghere" care include toate figurile publice importante, politicieni și organizații familiarizate cu cultura sitului, cum ar fi consiliul local, organism consultativ ICOMOS-Marea Britanie. Acest grup nu este responsabil direct cu luarea deciziilor în privința siturilor patrimoniului mondial, dar au convenit să lucreze pentru îmbunătățirea sitului și toate sunt legate de programul de protecție și gestiune

Cu toate acestea, siturile nou desemnate, cum ar fi Forth Bridge și English Lake District, încă lucrează într-un mare grup de parteneriat. În cazul Forth Bridge, podul este deținut și administrat de o singură organizație - Network Rail. Grupul de coordonare include 11 parteneri care au acceptat cu toții să lucreze pentru un scop comun, dar rolul fiecărei organizații nu este clar menționat în Programul de protecție și gestiune. Pe de altă parte, situl extrem de complex al English Lake District vorbește despre 25 de parteneri în Programul de protecție și gestiune, document bine detaliat cuprinzând rolurile și limitările fiecărui membru. Acesta este până acum cel mai bun exemplu pentru un Plan de Parteneriat. Cu toate acestea, aceste situri au observat faptul că, cu prea mulți parteneri, există întotdeauna un conflict în timpul procesului de luare a deciziilor și este important să se obțină consensul tuturor pentru buna funcționare a sitului.

"... fiecare problemă este transmisă către toți partenerii și discutată în mod deschis în cadrul reuniunii de parteneriat. Acest lucru poate duce la unele negocieri sau compromisuri; cu toate acestea, decizia este întotdeauna în favoarea protejării sitului. De asemenea, consultăm experți profesioniști în vederea luării unor decizii ce depășesc limitele înțelegerii proprii."

- Coordonatorul Sitului Patrimoniului Mondial, Lake District

Un coordonator al sitului patrimoniu mondial joacă un rol foarte important în gestionarea sitului și aduce împreună toți partenerii și părțile interesate pentru a lucra ca o echipă în luarea deciziilor corespunzătoare. Este rolul coordonatorului să informeze partenerii cu privire la comentariile consultanților și să coopereze cu consiliul local de planificare sau cu alte autorități atunci când este necesar și să ia decizii diplomatice în beneficiul sitului și al partenerilor săi. Aceștia sunt, de asemenea, responsabili să angajeze și să încurajeze părțile interesate să participe la activitățile sitului astfel încât să se simtă mai atașate de loc.¹⁴

Situri ca Durham și Studley Royal Park au emis proiectul de consultare publică prin postări web, studii fizice și prezentarea proiectului organizațiilor locale pentru o mai bună înțelegere a documentului. Studiul realizat de Studley Royal Park a implicat întrebări precum "Știi dacă este un sit al patrimoniului mondial?" "De ce este Studley Royal Park și Fountain Abbey un sit al patrimoniului mondial?", "Cum a fost experiența dvs. vizitând situl?", "Ce mai vrei să vezi sau să înveți atunci când vizitezi situl?" etc. Acest tip de exercițiu ajută echipa de protecție și gestiune să obțină răspunsuri pentru a identifica acțiunile, impactul și pentru a formula idei noi.

În timpul cercetării studiilor de caz și discuțiilor cu coordonatorii siturilor patrimoniului mondial, s-a observat că mulți proprietari sau organizații partenere încearcă să-și depășească asocierea cu situl în timp ce promovează situl și coboară pe site-ul său de patrimoniu mondial UNESCO. Prin urmare, pentru anumite situri, vizitatorii nu știu dacă vizitează situl patrimoniului mondial sau statutul internațional al site-ului. Pe de altă parte, planul actual de gestionare pentru Maritime Greenwich nu include niciun proiect de conservare

¹⁴ Idem.

care se desfășoară la fața locului de către organizațiile partenerilor. Astfel, noul program de protecție și gestiune propus va identifica ceea ce fac organizațiile și va demonstra dedicarea lor pentru conservarea sitului.

În timpul cercetării studiile de caz și vorbind cu coordonatorii siturilor patrimoniului mondial, s-a observat că mai mulți proprietari ori organizații partenere încearcă să submineze asocierea cu situl în timpul promovării acestuia și minimalizează scopul siturilor patrimoniului mondial UNESCO. Prin urmare, pentru anumite situri, vizitatorii nu știu dacă vizitează situl patrimoniului mondial sau statutul internațional al sitului. Pe de altă parte, planul actual de protecție și gestiune pentru Maritime Greenwich nu include niciun proiect de conservare care să se desfășoare la fața locului de către organizațiile partenerilor. Astfel, noul program de protecție și gestiune propus va identifica ceea ce fac organizațiile și va demonstra dedicarea lor pentru conservarea sitului.

Implicarea consiliilor și comunităților locale este la fel de importantă ca un parteneriat pentru buna funcționare a programului de protecție și gestiune al amplasamentului. Este esențial să se înțeleagă implicarea lor în problemele sitului și să se facă cunoscute responsabilitățile lor față de protejarea sitului patrimoniului mondial. Acestea includ toate autoritățile consiliilor din și în jurul sitului patrimoniului mondial, părțile interesate, organizațiile locale mici și personalul calificat asociat.

Programul de protecție și gestiune Studley Royal Park vorbește în mare parte de asocierea și implicarea consiliilor locale, în special în protejarea zonele cheie, peisajelor și cadrelor în sau în jurul zonelor tampon. În cazul Lake District, unde mai mulți consilieri locali sunt membri componentă, aceștia sunt consultați în vederea pregătirii stricte a instrucțiunilor și procedurilor de protejare a sitului. Orice dezvoltare în sau în afara sitului poate avea un impact direct sau indirect asupra așezării și astfel este important să existe discuții deschise cu toți membrii. O decizie corectă poate fi luată dacă toți membri sunt conștienți de valorile și calitățile sitului. Deoarece procesul de numire a sitului a fost în derulare timp de câțiva ani, dezvoltarea parcului și a împrejurimilor a fost controlată, însă sunt necesare unele reglementări stricte de planificare și schimbări în legislativ care nu sunt posibile fără sprijinul consiliului local.¹⁵

În timpul unui sondaj public local pentru situl de patrimoniu mondial din Edinburgh, s-a observat că mulți locuitori nu erau conștienți de denumirea în cadrul patrimoniului UNESCO al orașului și, prin urmare, a generat nevoia de informare a populației. În consecință, membrii de control au fost familiarizați peste noapte cu ultimul program de protecție și gestiune care autorizează autoritățile locale să regândească impactul tuturor deciziilor lor asupra sitului și desemnării patrimoniului mondial. S-a propus să se elaboreze programul de protecție și gestiune ca un document juridic care va fi adăugat în revizuirea legislativă a consiliului. Totodată este interesat de subliniat faptul că Coordonatorul sitului patrimoniului mondial din Edinburgh a realizat în ultimă fază un program de protecție și gestiune în curs de lucru, planul a fost citit și acceptat atât de vechiul și cât de noul guvern. În mod similar, Primarul Londrei – London Master Plan 2017, include programul de protecție și gestiune pentru situl patrimoniului mondial – Maritime Greenwich, ce asigură protecția cadru a-sitului.

Unul din planurile de acțiune este acela de a împărtăși cunoștințele legate de siturile patrimoniului mondial UNESCO, Studley Royal Park a început inițiativa "Tinerii ambasadori ai patrimoniului mondial" încă de acum 24 de luni. Acest program încurajează tinerii să înțeleagă importanța patrimoniului mondial și s-a dovedit a fi o inițiativă de succes în cadrul peisajului industrial al siturilor patrimoniului mondial de la Blaenavon. Organizația National Trust organizează diferite evenimente și activități pentru a încuraja un astfel de program de la Studley Royal Park.

¹⁵ Mairi Lock, interviu de către autor, Kendal, Marea Britanie, 6 iulie 2018.

B.3.1.4.3 Planul de actiune și instrumentele sale

Planurile de acțiune pornesc de la conceptul programului de protecție și gestiune și din atributele pentru valorile universal excepționale ale sitului. Aceste acțiuni reprezintă o narare a tuturor lucrărilor ce au fost realizate sau sunt propuse altele noi pentru următorii cinci ani, de către lucrătorii din teren sau responsabili, aceste acțiuni sunt bazate pe obiectivele și fondurile disponibile. Ele sunt cele mai importante elemente din documentul programului de protecție și gestiune. Fiecare măsură luată în acest document este însoțită de graficul de timp, echipa/partenerul responsabil și indicatorul de urmărire în timp. Potrivit experienței, multe situri s-au confruntat cu un decalaj între redactarea planului de acțiune și implementarea lor practică în sit, aceștia au realizat ca este important să includă doar obiectivele care răspund domeniului Grupului de conducere și nu necesită altă legislație sau politică specială. Odată ce planul este elaborat, coordonatorii siturilor patrimoniului mondial distribuie către toți partenerii pentru acces ușor, rapoartele și comentariile necesare.

Pentru siturile nominalizate anterior, planurile de acțiune sunt revizuite în continuarea celui precedent. Acestea sunt ghidate de către raportul anual și sistemul de urmărire în timp, adresând acțiuni ce au fost realizate sau urmează a fi, subliniind acelea ce urmează a fi dezvoltate și identificând noile obiective. Aceste propuneri sunt susținute de către subcomitetele de lucru de la fața locului bazate fiecare pe obiective și fonduri disponibile. Este important de discutat intervalul de timp al acțiunilor propuse (termen lung 5-10 ani, mediu mai puțin de 5 ani ori scurt până într-un an) pentru transparența și planificarea lucrului. Programul de protecție și gestiune al Forth Bridge este un bun exemplu de a înțelege cum ar trebui prezentat.

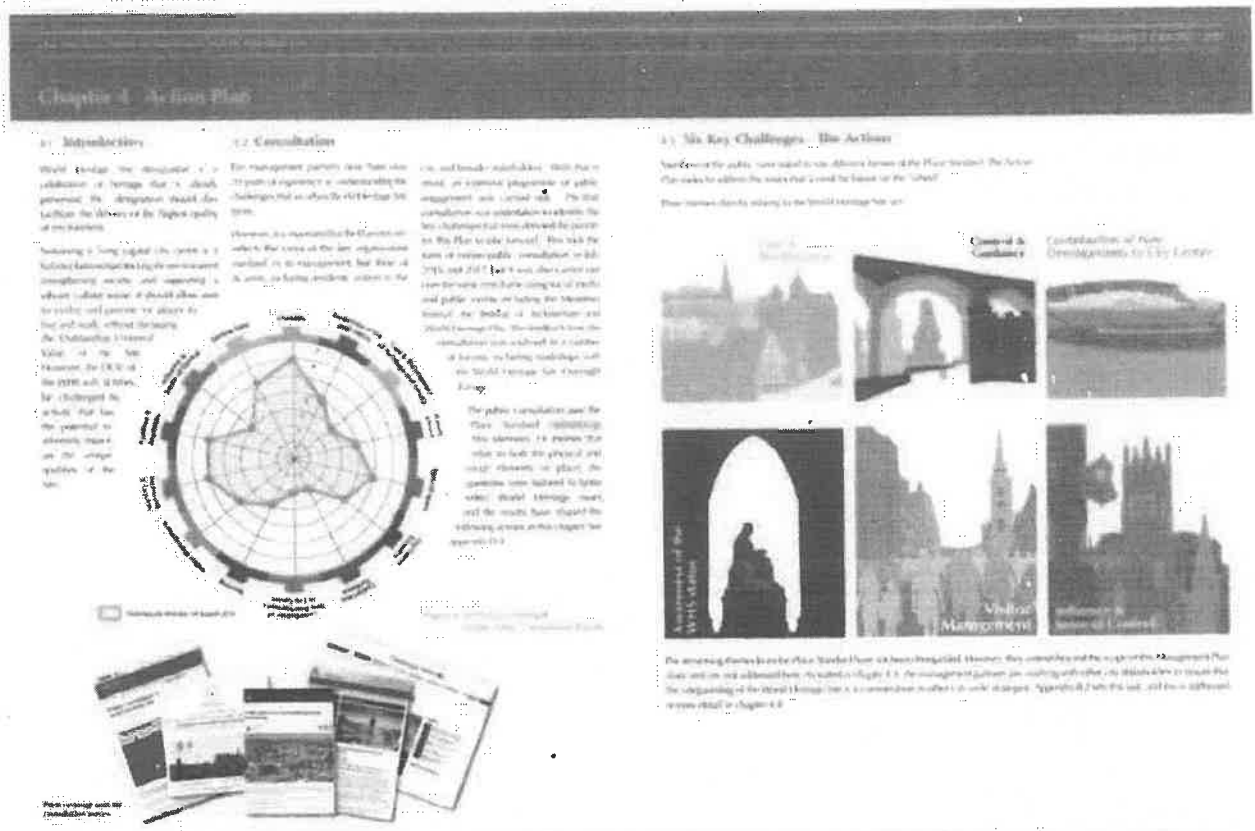

Figura 14 : Programul de protecție și gestiune din Edinburgh prezintă analiza schematică a consultanței publice și planurile de acțiune elaborate pe baza rezultatelor

Planul de acțiune este condus de indicatorii de performanță care sunt revizuiți în fiecare an. Acești indicatori ajută la investigarea dificultăților și determină direcția acțiunilor. Siturile patrimoniului mondial din Derwent Valley Mills urmărește indicatorii anual și trimite rapoarte către Historic England și DCMS care apoi sunt trimise către UNESCO. Totuși, Raportul periodic (vezi capitolul ...) arată într-un mod detaliat și mai clar indicatorii propuși pentru sarcinile ce trebuie luate în considerare în timpul redactării unui program de protecție și gestiune eficient.

Deși este de înțeles ca planul de acțiune rezultă din obiectivele sitului, legătura dintre dificultățile sitului, acțiunile și felul în care este prezentat influențează cum este interpretat de către cititor. Documentele programului de protecție și gestiune Durham au legături foarte simple între cele două, unde, după discutarea fiecărei dificultăți, se oferă un raport a acțiunii sale principale. În cazul programului de protecție și gestiune din Edinburgh, dificultățile sunt măsurate pe baza consultării feedbackului din partea publică și este prezentat în mod schematic fiecare obiectiv având un cod de culoare în acord cu o acțiune relevantă. (ref. Figura 14)

De-a lungul anilor, planurile de acțiune s-au dezvoltat prin a fi afirmații aspiraționale ce tind spre obiective practice. Acțiunile obiectivelor aspiraționale nu ajută la înțelegerea dezvoltării lucrului pe sit și nu sunt transferabile, creând astfel un feedback negativ. Siturile precum Lake District, Edinburgh și Maritime Greenwich lucrează împreună pentru a incorpora obiective ferme ce implică practici realizabile.

Dificultățile generale abordate în studiile de caz ca planuri de acțiune sunt următoarele: limitele sitului și zonele tampon, dezvoltarea culturală a sitului, dezvoltarea economică și finanțarea, gestiunea turismului și experiența vizitatorilor, și în sfârșit, sustenabilitatea.

B.3.1.4.3.a Limitele siturilor și zonele tampon

Limita sitului reprezintă perimetrul ce determină atributele din cadrul valorilor universal excepționale a unei proprietăți și protejează integritatea și autenticitatea sa.¹⁶ Aceasta este diferită de limita protejată a zonei de conservare (dacă există) din regiune și obiectivul său este de a spori importanța sitului.

„Pentru proprietățile nominalizate în conformitate cu criteriile (i) - (vi), ar trebui să se definească limite care să includă toate acele domenii și atribute care reprezintă o expresie directă a valorii universale excepționale a proprietății, precum și acele zone care, posibilitățile oferă un potențial de a contribui la îmbunătățirea înțelegerii”¹⁷

Paragraf 100, Direcții operaționale

Direcțiile Operaționale sugerează ca fiecare proprietate ar trebui să fie încorporată în Zona Tampon ce include toate zonele adiacente proprietății și orice dezvoltare ce ar avea un impact asupra așezării. Toate dezvoltările din zona tampon sunt reglementate, monitorizate și evaluate pentru impactul lor asupra modului în care este primit de către sit. Cu toate acestea, liniile directoare dau libertatea unui sit pentru a nu avea o zonă tampon, dar o justificare corespunzătoare trebuie luată pentru a lua o decizie.

¹⁶ Direcții operaționale pentru implementarea Convenției patrimoniului mondial de către Centru UNESCO (Paris: UNESCO World Heritage Center, 12 iulie 2017) (paragraf 99).

¹⁷ Direcții operaționale pentru implementarea Convenției patrimoniului mondial de către Centru UNESCO (Paris: UNESCO World Heritage Center, 12 iulie 2017) (paragraf 99).

Limita unui sit dictează toate restricțiile legale și uzuale ce sunt aplicate fiecărei clădiri aflate în limite proprietății. De aceea, limitele sitului sunt bine stabilite în fiecare studiu de caz, cu justificări adecvate pentru prezența/ absența zonei tampon. Situri precum English Lake District, Forth Bridge, Old and New Towns of Edinburgh, Ironbridge și Durham nu au o zonă tampon, deoarece reglementările pentru zona înconjurătoare sunt suficient de puternice pentru a proteja așezarea și pentru a împiedica dezvoltarea excesivă. Cu toate acestea, Maritime Greenwich, în apropiere orașul extrem de dezvoltat Londra, dispune de o zonă tampon adecvată care să-i protejeze punctele cheie, iar Studley Royal Park a propus o zonă tampon în 2012 în răspuns la un plan necorespunzător și a unor dezvoltări excesive din împrejurimile sale.¹⁸

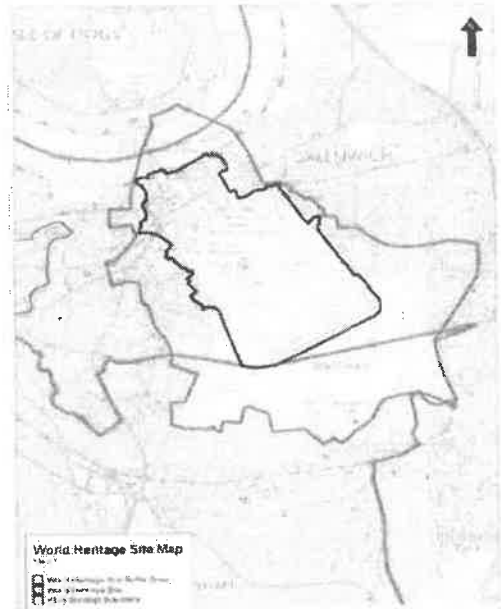

Figura 15: Harta siturilor patrimoniului mondial și a zonelor tampon, Maritime Greenwich

În cazul Stonehenge și Avebury, acum Stonehenge nu are o zonă tampon deoarece se află în proprietatea National Trust. Avebury are o zonă tampon, dar acum, de vreme ce protecția și gestiunea ambelor situri se realizează la comun, un studiu de amplasament a fost propus în planul de acțiune actual, care ar putea ajuta la definirea limitei adecvate pentru sit, care nu doar protejează așezarea, de asemenea, cuprinde toate atributele legate de valoarea universală excepțională a sitului. Până acum Stonehenge nu avea limite bine definite sau zonă tampon, iar situl era protejat de dezvoltarea protejată a National Trust.

Este esențial ca pentru o protecție și gestiune eficientă ca celelalte situri ce sunt închise în propriile limite ale siturilor patrimoniului mondial să fie sub grija grupului de control astfel încât orice dezvoltare ce ar putea afecta elementele valorilor universale excepționale ale siturilor patrimoniului mondial să fie monitorizată. În prezent, siturile din cadrul siturilor patrimoniului mondial din Derwent Valley Mills nu se află sub controlul lor, ceea ce face dificilă gestionarea sitului, însă noul plan încurajează o mai mare implicare și participare a părților interesate asociate acestor situri. Noul plan propune un raționament amplu și clar încorporat în sistemul de planificare împotriva dezvoltării ce afectează situl.¹⁹

B.3.1.4.3.b Dezvoltarea culturală a sitului

Peisajul cultural al siturilor patrimoniului mondial se află într-o presiune culturală constantă, ceea ce poate avea un impact gradual asupra sitului doar dacă este gestionat într-un mod strategic. Siturile evoluează în mod constant, iar schimbările trebuie să fie adaptate pentru a satisface cerințele sitului, dar, în același timp, stabilitatea și legitimitatea semnificației trebuie menținute.²⁰ Este important de înțeles cum componentele reale sau ireale sunt legate împreună și cum ele reprezintă în ansamblu situl.

Odată ce situl primește denumirea de sit al patrimoniului mondial, în special situri populare precum Ironbridge și Lake District, organizarea internă a orașului se schimbă conform cererii fluxului ridicat de turiști. Populația locală începe să își schimbe profesiile pentru a satisface explozia industriei turismului; acest lucru alterează tradițiile și cultura aceluia oraș.²¹ Interesul se schimbă, de la a oferi facilități de bază locuitorilor în a le oferi turiștilor facilități și infrastructură, eventual forțând locuitorii să își caute în afara sitului, de lucru, școli, centre medicale etc.²² De asemenea, ca rezultat, există mai puține oportunități de locuri de muncă disponibile în cadrul sitului, creând o inegalitate financiară între populația locală și vizitatorii sitului. Acești

¹⁸ Programul de protecție și gestiune 2015-2021 de către National Trust (2015) - Fountain Abbey & Studley Royal.

¹⁹ Adrian Farmer, email de către autor, Derwent Valley Mills, Marea Britanie, 22 august 2018.

²⁰ Sarah Simmonds, interviu de către autor, Bath, Marea Britanie, 11 iulie 2018.

²¹ Spencer Smith, interviu de către autor, Ironbridge, Marea Britanie, 9 iulie 2018.

²² Mairi Lock, interviu de către autor, Kendal, Marea Britanie, 6 iulie 2018.

factori au dus acum la depopulare, adică populația locală se îndepărtează de orașele siturilor patrimoniului mondial pentru un stil de viață mai bun și diminuând calitățile imateriale ale sitului. Această îngrijorare a preocupat UNESCO pentru siturile patrimoniului mondial din Lake District.²³ Ambele programe de protecție și gestiune au abordat aceste aspecte și au propus acțiuni adecvate pentru protecția populației locale, încurajarea populației tinere cu posibilități de angajare progresive, generarea de fonduri pentru promovarea lor și asigurarea unor facilități cum ar fi: școala, transportul, asistența medicală etc. în interiorul siturilor pentru a satisface cererile. Lake District a propus să realizeze reguli stricte în convertirea caselor în cazări temporare ori în a vinde casele la un preț mai mic decât prețul pieței.²⁴

În Edinburgh, majoritatea populației locale a plecat la începutul secolului XIX din locuințele închiriate din orașul vechi, din cauzele: lipsa facilităților de bază, spațiilor închise și problemelor sanitare. Structura orașului vechi este dominată de aceste locuințe de închiriat; prin urmare dezvoltarea strictă a regulilor a fost aplicată pentru a proteja aspectul orașului. Datorită acestor restricții orice modificare/ dezvoltare a acestor clădiri este dificilă ceea ce afectează populația care trăiește acolo. Peste ani, populația locală s-a mutat din vechiul oraș și cel nou pentru a trăi în zonele periferice, lăsând nucleul sitului patrimoniului mondial studenților și turiștilor. Acest lucru a avut un efect contrar asupra valorilor culturale ale siturilor patrimoniului mondial și a ridicat îngrijorare pentru cei de la UNESCO. În timpul redactării noului program de protecție și gestiune, problema a fost analizată cu atenție și statisticile au arătat ca populația locală a fost stabilă în ultimii ani.²⁵ Deși nu mai este o îngrijorare pentru siturile patrimoniului mondial, a fost întotdeauna o amenințare pentru sit pierderea populației locale din centru orașului, diminuând valorile culturale și copleșind situl cu turiști. Prin urmare, aceasta a fost abordată în programul de protecție și gestiune cu planuri de acțiune adecvate.

Relația dintre valorile materiale și imateriale ale sitului creează un anumit peisaj care afectează modul în care vizitatorul interpretează situl. Chiar și atunci când societatea evoluează, se iau măsuri pentru protejarea populației locale, cultura și tradițiile acesteia. Sunt încurajate evenimentele ce implică și promovează comunitățile în a continua munca pe care o făceau.

B.3.1.4.3.c Dezvoltarea economică și finanțarea

În Regatul Unit nu există fonduri speciale pentru protejarea sau întreținerea unui sit al patrimoniului mondial, desemnarea le conferă un avantaj față de alte situri pentru a aplica pentru sistemele naționale și internaționale de finanțare.²⁶ Cu fondurile disponibile limitate, este în responsabilitatea proprietarului sau a partenerilor de a gestiona fondurile și de a prioritiza planul de acțiune în acord cu fondurile disponibile, păstrând suficiente rezerve pentru lucrările de urgență.

Figura 16: Orașul Coalbrookdale, Ironbridge Gorge

Organizații precum National Trust și Historical Environment Scotland deseori susțin evenimente pentru strângeri de fonduri pentru Studley Royal Park și Edinburgh, respectiv răspândesc informații și promovează situl. Durham, Ironbridge și Stonehenge încurajează, de asemenea, acțiunile de tip front în planurile lor de gestionare care ajută la generarea de venituri, ceea ce, la rândul său, duce la creșterea sferei de acțiune a planurilor de acțiune. O altă abordare strategică, urmată de unele situri, este de a reuni parteneriate cu expertiză complementară pentru a lucra împreună la o sarcină eficientă. Fonduri care generează planuri de

²³ Idem.

²⁴ Idem.

²⁵ Jenny Bruce, interviu de către autor, Edinburgh, Marea Britanie, 24 iulie 2018.

²⁶ Jane Gibson, interviu de către autor, Durham, Marea Britanie, 4 iulie 2018.

acțiune sunt propuse pentru finanțare suplimentară care ajută la extinderea domeniului de aplicare al planurilor de acțiune.

B.3.1.4.3.d Gestiunea turismului și experiența vizitatorilor

Gestiunea turismului reprezintă o dificultate majoră cu care se confruntă siturile patrimoniului mondial, deoarece, fără îndoială afectează fluxul de turiști de pe sit, ceea ce adaugă complexitate gestionării și protejării sitului. În acest moment este esențial de a pondera numărul crescut de turiști cu impactul fizic asupra sitului. Gestiunea turismului a reprezentat un obiectiv central pentru toate aceste situri, fiecare are propriile sale seturi de probleme care vin împreună cu acest obiectiv și au fost propuse acțiuni adecvate pentru aceste probleme.

Siturile peisagere, precum Stonehenge și Zidul lui Hadrian au o problemă comună, aceea de a avea un flux masiv de turiști deodată, alterând balanța peisajului natural cu un număr mare de oameni plimbându-se în apropierea arheologiei/ zidului cauzând eroziuni în peisaj. Prin urmare, un studiu pentru a înțelege mișcarea diferitelor tipuri de persoane, cum ar fi turiștii, populația locală și membrii consiliului, clarifică modul în care fiecare interpretează situl. În Lake District, majoritatea turiștilor vizitează situl în timpul lunilor de vară, crescând cererea pentru industria turismului și apoi dispare în timpul lunilor de iarnă, ceea ce face dificil pentru localnici să-și susțină afacerile în această perioadă. De asemenea, lipsă unui transport adecvat în situl patrimoniului mondial Lake District încurajează turiștii să-și aducă automobilele lor private, fapt ce perturbă din nou calmul peisajului și aduce diverse probleme de mediu. Deoarece furnizarea de servicii de transport adecvate nu este în controlul direct al partenerilor, este un plan de acțiune pe termen lung care necesită permisiuni de planificare și politici și trebuie tratat într-o manieră care este încă accesibilă atât populației locale, cât și turiștilor. Aceasta include o conectivitate mai bună cu orașele mai mari precum Windermere și Keswick, oferind opțiuni cu transport, cum ar fi mai multe rute de autobuz, căi de ciclism și poteci. Între timp, au fost propuse măsuri pe termen scurt, menite să răspândească gradul de conștientizare a vizitatorilor în ceea ce privește semnificația peisajului și responsabilitatea acestuia de a-l proteja.

Figura 17: Pietrele de la Avebury

Transportul este, de asemenea, o problemă abordată de siturile Stonehenge și Avebury, deoarece UNESCO și ICOMOS - UK și-au exprimat îngrijorarea cu privire la discrepanța turistică dintre cele două situri. Datorită locației îndepărtate atât a sitului, cât și a diferenței în posibilitățile vizitatorilor, legătura dintre cele două părți a fost întreruptă, iar Stonehenge fiind mult mai popular atrage un număr foarte mare de turiști în comparație cu Avebury. Prin urmare, este important ca vizitatorii să fie informați despre importanța celui alt sit și despre legătura dintre cele două. Planul de acțiune pe termen lung include asigurarea conectării transportului între cele două situri astfel încât vizitatorii să poată avea o experiență completă. Pe de altă parte, deoarece Avebury este un sit deschis situat într-un oraș, este dificil să gestionezi turiștii acolo și să le pui restricții, așa cum se întâmplă în Stonehenge. Prin urmare, Grupul de Coordonare consideră că ar fi dificil pentru sit din Avebury să facă față unui număr mare de turiști. De asemenea, pentru că nu există limite, vizitatorii nu pot fi pontafi pentru vizitarea sitului, ceea ce conduce la o finanțare mai redusă și la standarde mai scăzute pentru centrul de vizitatori. Această problemă a fost abordată, de asemenea, în planul actual de protecție și gestiune, pentru a propune un cadru care să ofere o experiență mai bună pentru vizitatori, facilități și un centru de vizitare.

În condiții similare, împreună cu Stonehenge, Studley Royal Park se concentrează nu doar pe legăturile de transport cu orașele și gara din apropiere, ci și pe modul de facilitare a accesibilității în cadrul sitului,

deoarece siturile se găsesc în zone întinse. Acțiunile includ propuneri pentru furnizarea de informații de pre-vizitare turiștilor, online și la fața locului, pentru a le face conștienți de topografia sitului. Aceștia propun, de asemenea, scutere de mobilitate pentru persoanele în vârstă și pentru vizitatorii cu dizabilități, însă acest lucru aduce un set propriu de probleme de întreținere care trebuie investigate înainte de punerea în aplicare a planului.

În timp ce se ocupă de problemele legate de transport, un alt element cheie care trebuie luat în considerare este semnalizarea sitului. Pentru Maritime Greenwich, situl de patrimoniu mondial fiind localizat în Greater London, foarte populat și ocupat, este ușor pentru orice turist să se piardă în drum spre patrimoniul mondial dacă nu este ghidat în mod corespunzător. Prin urmare, prioritatea strategică a sitului este de a ghida persoanele care vin pe sit prin diverse căi de transport cum ar fi drumurile, gara națională, DLR (Docklands Light Railways) și chei de legătură ale râului Tamisa. Unele dintre proiectele în curs de desfășurare includ semnalizarea la toate punctele de acces, tehnologii sau aplicații bazate pe ghidul creat pentru sit, ghid care este în colaborare cu Consorțiul Orașelor Istorice din Anglia, gestionarea traficului în și în jurul orașului Greenwich și includerea sitului patrimoniu mondial în Planul Londrei, o schemă adoptată de primarul din Londra.²⁷ Inspirat de aceste inițiative cei din Edinburgh au propus implementarea unor scheme similare pentru a ghida oamenii în și în jurul orașului, de asemenea cu intenția de a distra atenția turiștilor asupra altor situri ale patrimoniului mondial din Scoția sau destinații în și în jurul Edinburgh-ului pentru a reduce presiunea creată de turiști asupra țesutului urban.²⁸

Experiența vizitatorilor reprezintă un obiectiv fundamental pentru toate siturile patrimoniului mondial. Este important pentru proprietarii sitului să înțeleagă cum ar trebui ei să își prezinte situl tuturor oamenilor ce vin să viziteze, având diferite obiective și judecăți. Un studiu pentru identificarea atracțiilor cheie pentru vizitatori este esențial pentru a face ca aceste atracții să fie zonele de interes pentru experiența vizitatorilor și să le îndrume spre ceea ce doresc să vadă pe sit, spre exemplu, la Ironbridge, punctele cheie sunt Ironbridge și furnalele.²⁹ Toate deciziile privind proiectul de conservare de la Ironbridge sunt luate nu numai în conformitate cu istoria podului, dar și cu modul în care vor fi percepute de turiști după conservare. Elemente simple precum efecte luminoase pe pod pot schimba modul în care oamenii percep situl.³⁰

Forth Bridge fiind un sit introdus recent pe listă, încă se mai lucrează la crearea unei experiențe a vizitatorilor, deoarece nu este posibil accesul pe pod cu excepția căilor ferate. În prezent, planul de acțiune ia în considerare dezvoltarea unui acces pentru vizitatori, asigurarea infrastructurii pentru un centru de interpretare a vizitatorilor (centru pentru vizitatori propus la South Queensferry) și semnalizarea sa.³¹ Aceștia propun dezvoltarea unei aplicații pentru a ghida vizitatorii și pentru a promova situl online.³²

Unul dintre cele mai bune exemple privind experiența vizitatorilor este observat la Maritime Greenwich, unde un proiect amplu de conservare, conservarea Holului cu tavanul pictat, a fost transformat într-o experiență de

Figura 18: Tavanul pictat din Holul Maritime Greenwich Museum, vedere a tavanului de pe schelă

²⁷ Peter Marsden, conversație telefonică, 25 iulie 2018.

²⁸ Jenny Bruce, interviu de către autor, Edinburgh, Marea Britanie, 24 iulie 2018.

²⁹ Spencer Smith, interviu de către autor, Ironbridge, Marea Britanie, 9 iulie 2018.

³⁰ Idem.

³¹ Miles Oglethorpe, interviu de către autor, Edinburgh, Marea Britanie, 20 iulie 2018

³² Incluziunea Clasării în lista monumentelor istorice a Forth Bridge, Programul de protecție și gestiune 2014-2019 de către forumul Forth Bridge (ISBN ediție digitală, 2014), 60.

neuitat pentru vizitatori. Schela utilizată pentru acest proiect este văzută ca o oportunitate de a le permite vizitatorilor să observe cei 18 m desfășurați de la o distanță de 2 m pe parcusul unui traseu ghidat, admirând frumusețea detaliilor complicate ale tavanului vopsit, care altfel era greu de văzut de la sol. Această acțiune a adus încasări mari de bani ceea ce s-a dovedit a fi o investiție benefică.

B.3.1.4.3 e Sustenabilitatea

"Proprietățile patrimoniului mondial pot sprijini o varietate de utilizări în funcție și propuse, durabile din punct de vedere ecologic și cultural, care pot contribui la îmbunătățirea calității vieții comunităților în cauză. Partidul Statului și partenerii săi trebuie să se asigure că o astfel de utilizare durabilă sau orice altă schimbare nu are un impact negativ asupra proprietăților valorilor universale excepționale. Pentru unele proprietăți, aplicabilitatea umană nu ar fi adecvată. Legile, politicile și strategiile ce afectează caracteristicile patrimoniului mondial ar trebui să asigure protecția valorii universale excepționale, să sprijine o conservare mai amplă a patrimoniului natural și cultural, și să promoveze, încurajeze participarea activă a comunităților și a părților interesate cu condiția ca ce este necesar pentru protecția, conservarea, gestionarea și prezentarea să fie durabil."³³

Paragraf 119, Direcții operaționale

Este foarte important să se mențină o stabilitate echilibrând fundalul unui sit al patrimoniului mondial și ceea ce cere stilul de viață modern. Potențialul unui sit trebuie exploatat cu creativitate și tehnologii moderne.³⁴ Cu toate acestea, principala discuție în Lake District este gestionarea durabilă a terenurilor, creând un echilibru între peisaj și comunitate. De exemplu, se iau măsuri pentru a preveni supraîncărcarea în funcție de capacitatea peisajului și, totuși, să răspundă nevoilor agricultorilor locali. În mod similar, Ironbridge a adoptat o abordare durabilă pentru a preveni depopularea orașelor și pentru a oferi toate serviciile din cadrul patrimoniului mondial, îmbunătățind calitatea vieții pentru populația locală. Edinburgh propune adoptarea de măsuri durabile pentru reutilizarea clădirilor vulnerabile, pentru a menține caracterul autentic al patrimoniului mondial.

La nivel de oraș, probleme precum calitatea aerului și gestionarea traficului reprezintă preocupări serioase care necesită acțiuni. Programul de protecție și gestiune al orașelor Edinburgh, Durham și Maritime Greenwich recunosc schimbările climatice și amprenta carbonului asupra activităților direct asociate cu sit. Aceste aspecte trebuie gestionate printr-o abordare durabilă, ecologică, fiind de asemenea benefică pentru industria turismului și pentru întreprinderile locale.

B.3.1.4.4. Urmărirea în timp și mentenanța sitului

„Conservarea patrimoniului cultural în toate formele sale și perioadele istorice se înrădăcinează în atributele valorilor patrimoniului”.

Paragraf 9, Nara Document³⁵

Ghidul Operațional UNESCO cere ca siturile de patrimoniului mondial să prezinte în mod regulat un raport privind starea de conservare în care să specifice condiția fizică a acestuia și diversele măsuri de mentenanță, precum și posibilele amenințări.³⁶

Siturile peisagere, cum ar fi Studley Royal Park și Lake District, se confruntă adesea cu probleme cum ar fi inundațiile, care nu pot fi anticipate în prealabil, dar care necesită un anumit nivel de pregătire pentru a face

³³ Direcții operaționale pentru implementarea Convenției patrimoniului mondial de către Centru UNESCO (Paris: UNESCO World Heritage Center, 12 iulie 2017), 32 (paragraf 119).

³⁴ Sarah Simmonds, interviu de către autor, Bath, Marea Britanie, 11 iulie 2018

³⁵ „Documentul Nara privind Autenticitatea”, UNESCO (1964), paragraf 9.

³⁶ Direcțiile Operaționale pentru implementarea Convenției Patrimoniului Mondial de către centru UNESCO (Centrul UNESCO 12 iulie 2017), 36 (paragraf 134,4).

față dificultăților. De asemenea, trebuie luate în considerare măsurile de gestionare a faunei sălbatice, secetei și curățarea lacurilor în elaborarea planului de acțiune.³⁷ De asemenea, acțiunile se concentrează asupra protejării punctelor-cheie către și de pe sit, prin controlul dezvoltării orașelor din interiorul și în jurul parcurilor. Lake District se află încă în colaborare cu autoritățile locale pentru a include politici de planificare și schimbări în legislatura pentru a proteja așezarea și acest lucru este susținut de o evaluare continuă a dezvoltării fizice împreună cu planul de dezvoltare propus.³⁸ Forth Bridge a propus acțiuni pentru a proteja punctele de belvedere și pentru a controla creșterea vegetației de-a lungul punctelor de belvedere pentru a spori impactul sitului împreună cu panourile informative pentru ca vizitatorii să înțeleagă ceea ce văd. Pentru siturile arhitecturale și arheologice, conservarea materialului este unul dintre factorii cruciali care trebuie luați în considerare și trebuie luate măsuri adecvate pentru protecția acestuia. Deteriorarea materialelor este una dintre amenințările esențiale pentru structura clădirii iar lucrările de conservare periodică împreună cu un program de întreținere trebuie implementate pentru a conserva situl patrimoniului mondial.

De asemenea, Ironbridge a efectuat studii arheologice, de conservare și geologice pentru a observa schimbările și factorii care afectează situl patrimoniului mondial.³⁹ Aceste studii ajută la înțelegerea modului în care situl este prezentat, a modului în care proprietarii doresc ca vizitatorul să interpreteze situl, care sunt posibilele amenințări la adresa sitului și ce măsuri pro active trebuie luate pentru protejarea sitului. Rezultatele din aceste studii au fost analizate cu grafice de lucru care evidențiază apogeul proiectelor propuse, dacă timpul și banii investiți merită efectiv și ajută la echilibrul sitului. În cazul proiectului de conservare în curs de desfășurare a podului, s-a constatat că podul a fost pictat de mai multe ori de-a lungul anilor, totuși metodologia urmată pentru acest proces nu respecta standardele de conservare corespunzătoare, accentul fiind pus întotdeauna pe experiența vizitatorilor.⁴⁰ Studiul analitic al acestui proiect a demonstrat că compromiterea arheologiei sitului de dragul experienței vizitatorilor nu este o practică sănătoasă pentru structura construită, iar importanța ar trebui acordată lucrărilor corespunzătoare de conservare în loc de reparații minore care nu corespund standardelor.⁴¹ De asemenea, în ceea ce privește contribuțiile aduse conservării podului, proiectele de conservare a cuptoarelor au fost propuse în continuare în planul de acțiuni, așa cum au fost enumerate de către patrimoniul englez în "Construirea la risc".

Conform Ghidului UNESCO, este important ca fiecare sit să pregătească un raport privind "Starea de conservare", în special pentru un sit din lista "în pericol". Cu toate acestea, Stonehenge urmează acest ghid și efectuează un studiu al „Condițiilor de control” la fiecare 10 ani pentru a identifica fizic problemele de protecție și gestiune de conservare și interpretare a accesului la peisaj. Acest studiu are termen până în 2020.⁴²

"Raportarea periodică este importantă pentru o conservare mai eficientă pe termen lung a așezărilor înscrise, precum și pentru a consolida credibilitatea implementării Conservării. Este, de asemenea un instrument important pentru evaluarea implementării de către partidele statului și politicile așezărilor Patrimoniului Mondial adoptate de către Comitetul Patrimoniului Mondial și Adunarea Generală."⁴³

Paragraf 202, Ghid Operațional

³⁷ Josie, interviu de către autor, Ripon, Marea Britanie, 4 iulie 2018.

³⁸ Mairi Lock, interviu de către autor, Kendal, 6 iulie 2018.

³⁹ Spencer Smith, interviu de către autor, Ironbridge, Marea Britanie, 9 iulie 2018.

⁴⁰ Idem.

⁴¹ Idem.

⁴² Sarah Simmonds, interviu de către autor, Bath, Marea Britanie, 11 iulie 2018

⁴³ Direcțiile Operaționale pentru implementarea Convenției Patrimoniului Mondial de către centru UNESCO (Centrul UNESCO 12 iulie 2017), 54 (paragraf 202).

Un program de protecție și gestiune nu poate fi implementat cu succes fără un sistem de urmărire în timp și raportare, care trebuie să fie condus de o persoană care reunește împreună toți proprietarii, partenerii și subcomitetele pentru a atinge obiectivele programului de protecție și gestiune. Aproape toate siturile patrimoniu mondial din Marea Britanie au un Coordonator care gestionează situl, comunică cu toți partenerii și părțile interesate și este responsabil pentru implementarea Planurilor de acțiune. O urmărire în timp regulată a sitului este condusă de către un Coordonator care primește rapoartele de la membrii subcomitetelor. Acesta reprezintă un proces continuu, unde planurile de acțiune ale actualului program de protecție și gestiune sunt împărtășite cu toți partenerii și subcomitetele (aceștia implementează lucrul pe sit).

Cea mai comună metodă pentru micro urmărire în timp urmată de Coordonatorul sitului patrimoniului mondial este de a împărți foile de calcul a sarcinilor printre toți cei interesați care actualizează în mod regulat starea tuturor proiectelor pe rol. Aceste atribuții sunt discutate periodic în timpul întâlnirilor (cel mai adesea trimestrial) care este prezidat de coordonator, iar toate problemele, neajunsurile și dificultățile sunt examinate pentru acțiuni ulterioare. La nivel macro, pe baza feedback-ului din partea acestor întâlniri, actualizările și problemele sunt preluate de Grupul de coordonare și de parteneri, de două ori pe an, care apoi iau deciziile finale pe baza expertizei lor. Situri precum Stonehenge, Ironbridge și Durham înregistrează procesul-verbal al acestor întâlniri, menționând toate deciziile luate împreună cu justificarea, datele și cine a luat decizia. Acest document este arhivat pentru înregistrările viitoare și este adăugat în anexa la Raportul periodic care este trimis anual către UNESCO. Toate actualizările de la această întâlniri periodice constituie baza pentru raportul periodic anual trimis către UNESCO pentru a monitoriza pro-activ programul de protecție și gestiune. Acest raport include, de asemenea, orice revizuri în obiectivele și planurile de acțiune ce vor fi trimise către UNESCO pentru a realiza Programul de protecție și gestiune.

Acest tip de sistem de urmărire în timp îmbunătățește gestionarea sitului cu o înțelegere clară a cine este responsabil pentru ce sarcină de pe site și ajută la o comunicare adecvată cu echipa de protecție și gestiune. De asemenea, ajută la clarificarea agendei și a nivelului de succes al sarcinilor care sunt îndeplinite de parteneri, cu justificarea corespunzătoare a tuturor sarcinilor desfășurate pe site. În final, toate aceste informații pot fi utilizate în timp ce programul de protecție și gestiune este revizuit pentru o alocare mai bună a sarcinilor și a planurilor de parteneriat.

Noi situri, Lake District și Forth Bridge, încă lucrează pentru a elabora un sistem de urmărire în timp care să funcționeze bine pentru siturile respective. Lake District, datorită scării sale intenționează să aducă tehnologia pentru o mai bună gestionare a amplasamentului și urmărire în timp. În prezent, planurile de acțiune sunt monitorizate pe baza Raportului de urmărire în timp a stării parcului, care este pregătit odată la 2 ani.⁴⁴ Programul de protecție și gestiune al Forth Bridge vorbește despre stabilirea unor indicatori cheie pentru măsurătorile calitative și cantitative ale stării de conservare odată la 6 ani (prin dispoziția Coordonatorului patrimoniului mondial); totuși, nu a fost stabilită nicio structură formală pentru urmărire în timp la nivel micro.⁴⁵

B.3.5. Concluzie

„Programul de protecție și gestiune eficient depinde de tipul, caracteristicile și nevoile așezării nominalizate și a contextului ei cultural și natural. Programele de protecție și gestiune pot varia în funcție de diferitele perspective culturale, de resursele disponibile și de alți factori. Acestea pot include practici tradiționale, instrumente de planificare urbană sau regională existente și alte

⁴⁴ Mairi Lock, interviu de către autor, Marea Britanie, 6 iulie 2018

⁴⁵ Miles Oglethorpe, interviu de către autor, Edinburgh, Marea Britanie, 20 iulie 2018

mecanisme de control al planificării, atât formale, cât și informale. Evaluările de impact pentru intervențiile propuse sunt esențiale pentru toate proprietățile patrimoniului mondial.⁴⁶

Paragraf 110, Direcții Operaționale

Cercetarea rezultă din înțelegerea programelor de protecție și gestiune, totuși, a fost decizia de a întâlni Coordonatorii siturilor patrimoniului mondial ce a elucidat întregul program de protecție și gestiune și implicațiile lui practice. Următoarea concluzie este rezultatul tuturor recomandărilor pe care intervievații le-au sugerat din propria experiență și interpretarea de către autor a informațiilor colectate.

Limitările identificate după interviurile din teren cu toți cei opt coordonatori ai siturilor de patrimoniu mondial.

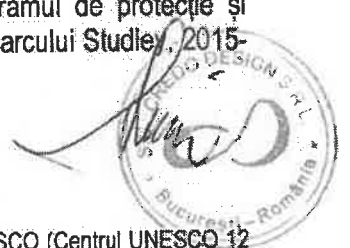
- i. Deși a fost esențial să se studieze toate programele de protecție și gestiune, cea mai importantă perspectivă asupra programului de protecție și gestiune a fost colectată din interviurile cu coordonatorii
- ii. Nu toți coordonatorii siturilor au fost dispuși să-și dezvăluie țintele economice sau agenda.

Un program de protecție și gestiune trebuie să fie un document sincronizat care să recunoască ritmul rapid al schimbărilor și aspirațiile dinamice ale unui sit al patrimoniului mondial, condus de așteptările mai multor părți interesate, de politicile statutare, de organele consultative și de UNESCO.⁴⁷ Ar trebui să contribuie la crearea unui echilibru între păstrarea trecutului și atingerea obiectivelor dezvoltării moderne.⁴⁸ Programul de protecție și gestiune ar trebui să fie capabil să identifice obiectivele pe termen lung și pe termen scurt ale sitului care se bazează pe standardele internaționale și ar trebui să includă o evaluare a impactului asupra riscului patrimoniului.⁴⁹

Este de înțeles că odată cu clasarea sitului, acesta este sub control total din partea organismelor internaționale și programul de protecție și gestiune reprezintă o unealtă pentru aceste organizații să acceseze situl. Obiectivele și măsurile luate trebuie planificate strategic astfel încât să fie livrate în timp ce reputația sitului și a țării este în pericol.⁵⁰

Fiecare sit este unic având propriile sale dificultăți și complicații. Fiecare program de protecție și gestiune are câteva sau mai multe elemente ce sunt bune exemple de cum un program de protecție și gestiune ar trebui elaborat. Aceste planuri sunt menționate de multe organizații internaționale, care propun un program de protecție și gestiune pentru siturile patrimoniului mondial din respectivele țări. Cu toate acestea, majoritatea programelor de protecție și gestiune din Marea Britanie par a fi inspirate unul de celălalt. Acest lucru a fost observat ca un model de dezvoltare, întrucât nici o organizație națională nu oferă orientări oficiale privind gestionarea siturilor de patrimoniu mondial din Marea Britanie. Prin urmare, fiecare document al unui sit face referire la alt document din alt sit.

Jane Gibson, Coordonator al unui sit al patrimoniului mondial, Durham, a dezvăluit în timp ce aprecia Programul de protecție și gestiune al parcului Studley, că "structura pentru programul de protecție și gestiune al lui Durham derivă în mod liber din Programul de protecție și gestiune al parcului Studley, 2015-2021."

⁴⁶ Direcțiile Operaționale pentru implementarea Convenției Patrimoniului Mondial de către centru UNESCO (Centrul UNESCO 12 iulie 2017), 31 (paragraf 110).

⁴⁷ Amita Beig, „Schimbările și oportunitățile siturilor patrimoniului mondial” (curs prezentat în cadrul workshop-ului Protecție și gestiunea patrimoniului la INTACH – Indian National Trust for Art and Cultural Heritage, New Delhi, 30 martie 2016)

⁴⁸ Idem

⁴⁹ Enid Williams, „Gestionând situl patrimoniului mondial: îndatoriri și responsabilități” (curs prezentat la conferința din Catedrala din Durham, Durham, 3 iulie 2018).

⁵⁰ Sarah Simmonds, interviu de către autor, Bath, Marea Britanie, 11 iulie 2018.

Acest proces reprezintă un exercițiu complex pentru persoana care elaborează un program de protecție și gestiune pentru a-și face diferența față de celălalt și în final obiectivul este mutat de la conținutul programului de protecție și gestiune la prezentarea sa. Cu toate acestea, unele exemple de bune practici pot fi extrase din acest studiu și pot fi folosite pentru a construi un program de protecție și gestiune cu conținut mai redutabil.

Primul punct care trebuie abordat de fiecare sit stabilit sau desemnat ar trebui să fie înțelegerea importanței desemnării sitului și abordarea evoluției condițiilor sitului în timpul procesului de numire. Cercetarea de birou ar trebui să includă un studiu de fezabilitate pentru a susține clasarea sitului, valoarea sa excepțională universală și pregătirea tehnică a sitului pentru a face față presiunii asociate cu clasarea.⁵¹ Pentru noile nominalizări, structura programului de protecție și gestiune este evoluată de la documentul de clasare și de la orientările date de DCMS și ICOMOS-UK pe baza inspecției la fața locului.⁵² Experții ar trebui să fie invitați când este necesar și trebuie să fie incluși în panoul de luare a deciziilor.

Organismele consultative naționale precum Historic England/ Historical Environment Scotland ar trebui să recomande un format standard pentru toate siturile patrimoniului cultural sau natural din Marea Britanie. Acest document poate fi folosit ca bază cadru pe care fiecare sit își construiește sistemul său de protecție și gestiune în legătură cu problemele specifice lui. Măsurile de protecție recomandate de Cadrul Politicii de Planificare Națională (Marea Britanie) pot fi standardizate deoarece sunt aplicabile pentru toate siturile.⁵³ Cadrul național ar putea fi astfel încât orice informație actualizată din orientările naționale să poată fi actualizată pe o legătură centrală accesată de toți coordonatorii pentru a le utiliza ca informații relevante pentru siturile lor.⁵⁴ În mod similar, Legea privind monumentele antice și zonele arheologice din 1979 rămâne aceeași pentru toate locațiile, dar poate varia în funcție de țări în conformitate cu politicile lor naționale. Prin urmare, organul consultativ al fiecărei țări poate avea propriile politici statutare care pot fi adoptate de fiecare site în mod corespunzător.

Programele de protecție și gestiune sunt documente de lucru, prin urmare, acestea ar trebui să fie la îndemână și ușor de înțeles pentru o persoană care lucrează pe si. Documentul poate fi concis cu informații cum ar fi fundalul istoric și valoarea universal excepțională a sitului și poate fi adăugată în anexă a documentului.

"Nu aveți nevoie de o descriere detaliată a celui de-al n-lea detaliu al sitului istoric mondial, ceea ce este bine pentru un document academic, dar nu pentru un document de referință care este folosit de membrii activi ai echipei de protecție și gestiune" "obiectivul ar trebui să fie acela de a avea un document relativ concis, care să stabilească problemele care apar în rubricile care sunt standard pentru întreaga Mare Britanie"⁵⁵

-Peter Marsden, Coordonator al siturilor patrimoniului mondial, Maritime Greenwich

Documentul ar trebui să aibă un cadru puternic, astfel încât toată lumea să poată consulta un singur document care leagă toate organizațiile în cauză.⁵⁶ Dacă documentul original are un cadru puternic, planurile ulterioare ar fi doar revizuite, asigurându-se că toate atributele sunt încă valide și au informații actualizate, după cum este necesar. Programele de protecție și gestiune încurajează autoritățile să ia în serios planul și să îl includă în legislatura consiliului local.⁵⁷ Ea facilitează procesul de construire a relațiilor

⁵¹ Spencer Smith, interviu de către autor, Ironbridge, Marea Britanie, 9 iulie 2018.

⁵² Miles Oglethorpe, interviu de către autor, Edinburgh, Marea Britanie, 20 iulie 2018.

⁵³ Peter Marsden, conversație telefonică, 25 iulie 2018.

⁵⁴ Idem.

⁵⁵ Peter Marsden, conversație telefonică, 25 iulie 2018.

⁵⁶ Sarah Simmonds, interviu de către autor, Bath, Marea Britanie, 11 iulie 2018.

⁵⁷ Idem.

cu partenerii, autoritățile și părțile interesate, dezvoltarea de politici mai puternice și ajuta la gestionarea diplomatică a conflictelor.

Pentru a adopta o abordare durabilă, ar trebui dezvoltat un cadru bazat pe cercetare, care să poată clarifica problemele în cauză cu adevărata corectitudine și să îmbunătățească procesul de luare a deciziilor. Problemele și dificultățile ar trebui identificate pentru a înțelege prioritățile strategice care pot fi incluse în planul de acțiuni.⁵⁸ Structura programului de protecție și gestiune este relatată în legătură cu ce s-a întâmplat pe sit în ultimul an. În timp ce se actualizează un plan de gestionare, ar trebui să se includă un scurt proces de elaborare a planului de acțiune, deoarece justifică autenticitatea dificultăților și oportunităților identificate.⁵⁹ În afară de aceasta, trebuie inclus statutul vechilor planuri de acțiune, notând cele finalizate, subliniind cele care trebuie depășite și propunând noi planuri.

Întrucât toți coordonatorii nu au experiența necesară pentru a elabora un plan de evaluare, un consultant extern poate fi angajat pentru a examina anumite secțiuni care necesită expertiză. Cu toate acestea, acesta trebuie să fie încadrat și sprijinit de coordonator și de personalul auxiliar (dacă este cazul). Proiectul trebuie discutat în mod deschis cu toți partenerii și părțile interesate, încorporând recomandările acestora. Chiar dacă coordonatorul nu poate lua singur decizii pentru sit, ar trebui să aibă suficientă autoritate pentru a putea lua partea pentru sit.⁶⁰ ICCROM este organismul consultativ internațional pentru îndrumarea conducerii.⁶¹ Coordonatorul siturilor patrimoniului mondial ar trebui să ceară ajutor atunci când este necesar.

Pentru a formula un plan de gestionare bun, care este practic funcțional, este important să se implice autoritățile locale și părțile interesate în procesul de redactare. Programul de protecție și gestiune trebuie legalizat de autoritățile locale pentru a realiza acțiuni stricte. Procesul poate implica, de asemenea, consultarea publică, deoarece încurajează populația locală să contribuie în beneficiul patrimoniului mondial. Membrii locali ar trebui să fie considerați ca făcând parte din consiliul deoarece sunt mai mult investiți, interesați și pasionați de situl respectiv și sunt mai capabili să sublinieze anumite deficiențe. Chiar dacă toți partenerii, părțile interesate și publicul sunt consultați pentru sugestiile lor, decizia finală ar trebui luată de către partenerii și coordonatorul sitului patrimoniului mondial. Acest lucru trebuie tratat într-un mod foarte diplomatic, astfel încât nici un partid să nu fie dezamăgit, totuși îmbunătățirea sitului rămâne prioritatea. Comunitățile locale joacă un rol important și pot fi puternice; prin urmare, deciziile ar trebui negociate ținând cont de toate aspectele.⁶²

Mulți coordonatori de situri recomandă selectarea strategică și diplomatică a membrilor grupului, care pot influența corect în timpul implementării acțiunilor. Planul de parteneriat trebuie să fie elaborat astfel încât partenerii care au experiență practică asupra anumitor obiective să conlucreze pentru utilizarea eficientă a fondurilor. Un consultant ar trebui angajat pentru orice acțiune care depășește experiența partenerilor.

Siturile nominalizate mai devreme pot reduce în timp conținutul relaționat cu trecutul sitului. Acest lucru poate fi obținut utilizând instrumente grafice pentru prezentare sau prin includerea informațiilor în anexare. Ca un document de lucru, ușurința de înțelegere este importantă din moment ce nu este plăcut să citești fraze lungi ori fiecare persoană ce citește textul poate să înțeleagă în mod diferit. Prin urmare, prezentarea informațiilor într-un mod clar, folosind instrumente analitice poate fi utilă.

Din moment ce situl patrimoniului mondial nu are un singur proprietar, tutorii sitului trebuie identificați iar autoritatea demografică trebuie să distribuie responsabilitățile fiecărui membru. Obiectivul tuturilor organizațiile implicate ar trebui să fie acela de a promova siturile patrimoniului mondial în locul propriei

⁵⁸ Peter Marsden, conversație telefonică, 25 iulie 2018.

⁵⁹ Jane Gibson, interviu de către autor, Durham, Marea Britanie, 4 iulie 2018.

⁶⁰ Susan Denyer, interviu de către autor, Londra, Marea Britanie, 13 iulie 2018.

⁶¹ Idem.

⁶² Susan Denyer, interviu de către autor, Londra, Marea Britanie, 12 iulie 2018

asociații. În orice caz, este de asemenea important să luăm la cunoștință munca lor și contribuțiile către sit. Protecție și gestiunea sitului trebuie îndreptat către o conducere puternică, ce aduce laolaltă mulți oameni, construiește relații cu organismele locale, naționale și internaționale și comunică cu regularitate pentru a evita orice neînțelegere. Coordonatorul (liderul) ar trebui să fie în stare să sprijine organizațiile pentru a le arăta mai mult entuziasm în a aș atinge scopurile și acțiunile.

Obiectivele sitului ar trebui să fie ușor de realizat și măsurabile. Programul de protecție și gestiune al Maritime Greenwich include nouă obiective ce sunt doar afirmații ce nu pot implementate într-un plan de acțiune⁶³. În orice caz, programul de protecție și gestiune al Forth Bridge propune implementarea unor indicatori pentru măsurarea cantității și calității pentru Starea de Conservare a podului⁶⁴, dar instrumentele de măsurat nu sunt incluse în plan. Este important să menționăm randamentul ustensilelor de măsurat în programul de protecție și gestiune și ar trebui specificat, astfel alte instrumente similare să implementeze aceleași obiective multiple.

Aceste acțiuni ar trebui să fie scurte, puternice și la obiect, provenite din interpretarea detaliată a atributelor. Planul de acțiune pentru situl patrimoniului mondial ar trebui să fie diferit față de cel propus pentru oraș, în special în cazul unde situl este localizat într-un oraș/ cetate istorică. Acțiunile ar trebui să fie operaționale în loc de aspiraționale. Siturile nominalizate pot funcționa ca planuri de acțiune în moduri ce sunt pentru binele sitului, chiar dacă nu sunt dedicate, astfel le ajută să înțeleagă principiile simple din programul de protecție și gestiune. Este foarte important să se includă instrumente ce sunt propuse pentru măsurarea și implementarea obiectivelor, deoarece unele acțiuni sunt bune teoretic, dar managerii sitului nu sunt capabili să le realizeze pe sit.

Fiecare peisaj cultural evoluează în timp și în propriul mod. Acesta ar fi poate dezvoltarea valorilor intangibile sau țesutul său real și ar putea de asemenea să fie rezultatul complexității asociate cu desemnarea siturilor patrimoniului mondial. Schimbările ar trebui monitorizate și raportate periodic.

Planul de acțiune ar trebui să fie orientat spre a pune în valoare însemnătatea culturală a sitului și a măsura în ce fel populația locală, cultura lor și peisajul ar trebui protejate. Este greu să creezi legături între componentele sitului și să înțelegi relația dintre ele toate. Unul din principalele obiective ale planului de acțiune ar trebui să fie gestiunea turismului și experiența vizitatorului. Acest lucru trebuie abordat în mod creativ, luând în considerare elemente precum apropierea de sit, puncte de vedere cheie, ce și cum ar trebui privit situl și cum se deplasează pe sit. O abordare creativă poate transforma negativul într-un aspect pozitiv pentru sit, creând o experiență explicită pentru vizitatori. În orice caz, cel mai important factor în acest context este cum se prezintă și cum este promovat situl vizitatorului.

Limitele sitului ar trebui alese în mod strategic determinând numai acele componente ce sunt flexibile și contribuie la valorile universal excepționale. Ce ar trebui inclus și de ce? Cum siturile/ clădirile din interiorul limitei afectează așezarea? Cum să gestionezi situl cu intervenții moderne? Un studiu cadru poate conduce la o analiză de impact asupra mediului înconjurător și necesită o zonă tampon. Situl ar putea să nu aibă zone tampon sau limite tari doar dacă este prezentată o dezvoltare controlată în și în jurul așezării pentru a evita orice efect asupra sitului patrimoniului mondial.

Sustenabilitatea poate fi obținută prin exploatarea potențialului sitului cu ajutorul creativității și a tehnologiilor curente.⁶⁵ Încă o dată, este important să se recunoască măsura pentru aplicarea unei abordări durabile, deoarece fiecare cititor poate avea o înțelegere diferită și rezultatul dorit nu poate fi atins.

⁶³ Peter Marsden, convorbire telefonică, 25 iulie 2018.

⁶⁴ Miles Oglethorpe, interviu de către autor, Edinburgh, Marea Britanie, 20 iulie 2018.

⁶⁵ Sarah Simmonds, interviu de către autor, Bath, Marea Britanie, 11 iulie 2018.

Există programări periodice monitorizate ale sitului cu întâlniri trimestriale cu grupul de coordonare. Un document cu toate planurile de acțiune este detaliat alături de numele celui responsabil cu organizarea. Lista cronologică ar trebui împărțită tuturor partenerilor și subcomitetelor și actualizate, iar actualizările ar trebui distribuite în fiecare lună. Orice problemă ar trebui înregistrată și cercetată de îndată pentru a demonstra de ce expertiză ori ajutor financiar ar fi nevoie. Înregistrările pentru toate informațiile monitorizate ar trebui arhivate în mai multe copii și trimise către următorii manageri ai sitului. Aceste date pot fi folosite ca o justificare pentru orice se întâmplă pe sit, de ce s-a întâmplat și ce acțiuni trebuie luate în continuare. Orice sit ar trebui să fie pregătit pentru raportul anual al celor de la "Starea de conservare".⁶⁶ Organismele consultative naționale: ICOMOS-Marea Britanie și DCMS, ar trebui să se implice în toate etapele și să ia măsuri când se îndoiesc. Orice schimbare majoră ce ar afecta calitatea unei valori universale excepționale ar trebui raportată către UNESCO și asistența ar trebui solicitată pentru protejarea sitului.

Faima unui sit internațional este determinată în cea mai mare măsură de oamenii ce o reprezintă și felul în care este promovată.⁶⁷ Este de asemenea influențată de către autoritățile locale în putere și de către dăruirea lor față de promovarea sitului. Prin urmare, construirea legăturilor, crearea unei gândiri a sitului, exercițiul de construire a temelor și a unui program de protecție și gestiune puternic sunt esențiale.

⁶⁶ Snid Williams, "Gestionând un site al patrimoniului mondial: Atribuții și Responsabilități" (curs prezentat în cadrul conferinței "Înțelegând și Gestionând situl patrimoniului mondial" din Durham Cathedral, Durham, 3 iulie 2018).

⁶⁷ Susan Denyer, interviu de către autor, Londra, Marea Britanie, 13 iulie 2018.

B.3.2 Siturile funerare și memoriale ale primul război mondial (Frontul de Vest) Belgia

Acest studiu analizează situația a doua situri, similare Ansamblului Monumental Calea Eroilor din punct de vedere a valorii de patrimoniu, aflate pe Lista Provizorie a Belgiei ca clasare transfrontaliera in serie Memoriale si Cimitire ale Primului Razboi Mondial (Franta si Belgia): Parcul Pacii Insula Irlandei si Cimitirul de Război German Vladslo (Parintii Indurerati).

Aceste situri au fost selectate deoarece sunt indicate pentru o analiza comparativă în raportul ICOMOS din 2015, în urma evaluării dosarului de clasare a Ansamblului Monumental "Calea Eroilor" Târgu Jiu prezentat de statul român în 2014, care recomandă ca situl să nu fie înscris în Lista Patrimoniului Mondial în forma propusă, ci documentația să fie refăcută după o reconsiderare a definirii sitului și a semnificației culturale a acestuia.⁶⁸

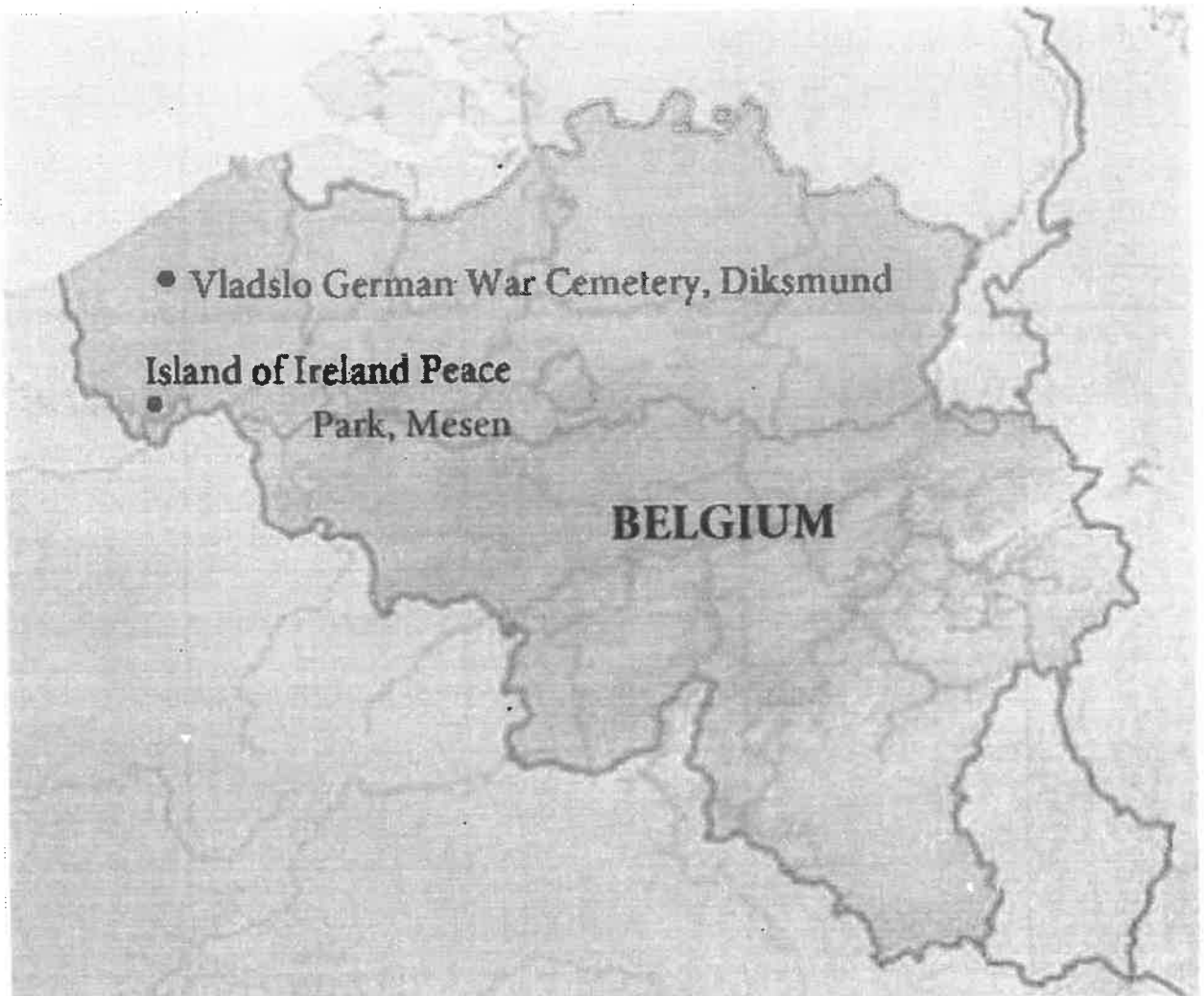

Figura 19 Harta Belgiei – siturile studiate

În Europa, Memorialul Național Canadian Vimy din Franța (1925-1936) și Parcul Păcii Insula Irlanda din Belgia (1998) nu sunt pe deplin comparate în dosarul de clasare. "Părinții îndurerati" (1924-1936) din Cimitirul de Război German Vladslo din Belgia este un remarcabil Ansamblu Sculptural ce

⁶⁸ ICOMOS, *Monumental Ensemble of Târgu Jiu (Romania) No 1473*, 2015, https://patrimoni.ro/images/Dosar-BRANCUSI/Evaluarea%20finala%20ICOMOS%202015_Engleza.pdf.

pare a fi un termen foarte bun de comparație. (...) ICOMOS consideră că valorile sitului nominalizat constă atât în formele sculpturale cât și în simbolismul ansamblului. Comparațiile selectate de statul român nu abordează pe deplin atributele ce exprimă aceste valori, cum ar fi calitățile sculpturale, inter-relațiile cu contextul acestora, evocarea sacrificiului și alte momente fundamentale în existența umană, și expresia de bază a valorilor simbolice omenești.

(ICOMOS, *Ansamblul monumental din Târgu Jiu (România) Nr.1473*, 2015, p. 256)

Figura 20 : Cimitirul de Război German Vladslo (Parintii Indurerati)

Cercetarea a fost efectuată prin vizite la fața locului, cercetări de arhivă și întâlniri cu muncitorii locali pentru gestionarea acestora și altor situri ale patrimoniului mondial din Belgia. Deși aceste situri nu sunt pe lista UNESCO⁶⁹ a siturilor patrimoniului mondial, oricum, cu toate acestea, așezarea este un memorial de război cu monumente. Sculpturile expresioniste au avut o semnificație culturală mai comună decât siturile din Marea Britanie.

B.3.2.1 Parcul Păcii Insula Irlanda

- Provincie: Vestul Flandrei
- Proprietatea Statului Municipal
- Gestionată de către guvernul irlandez și britanic (luarea deciziilor) și CWGC (agent de execuție oficial)
- Monument protejat din 2009 cu zonă tampon (intră în vigoare la data înregistrării sitului); Desemnat sit important (2013), Monumente protejate (1992)
- Starea de conservare: Bună

Figura 21 : Turul de piatră din Insula Ireland Peace Park, Mesen

⁶⁹ Notă: Insula Ireland Peace Park și Cimitirul memorial de război german Vladslo fac parte din nominalizările UNESCO pentru "Siturile funerare și memoriale ale primului Război Mondial (Frontul de vest)", o clasare comună cerută de Belgia și Franța la Conferința patrimoniului mondial din Bahrain, iulie 2018. Totuși, înscrierea a fost amânată de UNESCO pentru variate motive.

Proiectat de Brady Shipman Martin, arhitectul peisagist din Dublin, Parcul Păcii Insula Irlanda a fost inaugurat în 11 noiembrie 1992 în Mesen, Belgia.⁷⁰ A fost inițiată de către "Reconciliation Trust" pentru a comemora cei 50,000 de soldați irlandezi catolici și protestanți morți în Primul Război Mondial, luptând alături împotriva unui inamic comun – germanii, în zona Mesen, Belgia. Un turn de piatră din zidărie, de 33,5m⁷¹ înălțime, a fost ales ca un simbol memorial neutru pentru ambele confesiuni, catolici și protestanți din Irlanda, așa cum se poate vedea acest turn poate fi văzut de peste tot în Irlanda, construit în timpurile medievale pentru a proteja de invazii și de asemenea utilizat ca refugiu și adăpost.

Turnul a fost construit de tineri din ambele comunități irlandeze și din alte țări. Ei au utilizat piatră de la o clădire aparținând Spitalului Sf. Mary în Mullingar (Republica Irlanda).⁷² Situl a fost proiectat având o mare empatie față de martirii ambelor părți iar o atenție deosebită a fost acordată detaliilor semnificative sub forma unor mici monumente având poezii irlandeze, numele unor regiuni din Irlanda și un registru cu toate numele soldaților decedați din ambele tabere ale războiului.

B.3.2.2. Cimitirul de Război German Vladslo (Vladslo Deutscher Soldatenfriedhof)

- Provincia: Vestul Fladrei
- Gestionat – VDK (Volksbund deutsche kriegsgraberfursorge / Delegația Cimitirelor de Război Germane)
- Proprietatea Statului Municipal
- Monument protejat 1997 cu zonă tampon (intră în vigoare la data înregistrării sitului)
- Starea de conservare – Bună

Figura 22: "Statuia Părinților îndurerăți" din Cimitirul german Vladslo

Vladslo a fost din totdeauna un sit de război german. Inițial erau 3,233⁷³ de morminte în Vladslo aparținând germanilor și aproape alte 61 de morminte mici în alte cimitire germane din Belgia⁷⁴ de-a lungul liniei frontului. Dar în 1956, din cauza dificultăților în gestionare, au săpat mormintele și le-au relocat la comun în 4 cimitire mari din Belgia: Vladslo, Langemark, Menen și Hoogdele. Vladslo conține însuși 25,664 de morminte. Vechiul cimitir avea cruci mici din lemn deasupra mormintelor, dar mai târziu le-au înlocuit cu pietre de marmură și fiecare piatră deținea numele a douăzeci de soldați⁷⁵. Pietrele plate indicau partea înfrântă din timpul războiului, deși unele cruci din lemn se mai păstrează în Vladslo pentru estetică.

Sculptorul german Kathe Kollwitz a proiectat două statui ale "Părinților îndurerăți" ce au fost inițial plasate în cimitirul din Esen, cu vedere spre mormântul fiului său Peter Kollwitz, care avea numai 18 ani când a murit în război, în octombrie 1914. Mai târziu când mormintele au fost relocate în Vladslo, aceste statui au fost trimise împreună cu ele. Statuile reprezintă pierderea, tristețea și îndurerarea părinților ce si-au pierdut copii în timpul războiului. A avut o semnificație foarte personală și emoțională ce a fost împărtășită de fiecare părinte ce și-a pierdut copilul în război. Kathe a investit mult timp și emoție pentru a proiecta aceste statui ce au fost finalizate în 1932. Impactul acestor două statui este imens, deoarece depășește condiția germană care denotă devastarea, suferința și mizeria asociate cu războiul. Un simbol universal cunoscut împotriva tuturor războaielor și conflictelor la nivel mondial.

⁷⁰ "Un traseu al reconcilierilor, Insula Ireland Peace Park, deschiderea oficială a Peace Park, 11 noiembrie 1998 Publicația DBA, Dublin, 1998".

⁷¹ Idem.

⁷² Idem.

⁷³ Kathelijin Vervarcke, "Peter Kollwitz Diksmuide 22 octombrie 1914", De Klaproos Uitgeverij, p. 174

⁷⁴ Idem.

⁷⁵ Idem.

B.3.2.3 Programele de protecție și gestiune a siturilor din Belgia

Belgia este împărțită în trei regiuni politice – Valonia (Regiunea valonă), Flandra (Regiunea flamandă) și Regiunea Capitalei Bruxelles. Fiecare dintre aceste regiuni au propriile lor legi și legislaturi pentru protejarea patrimoniului și nu există nicio lege generală belgiană care să nu ia în considerare protecția sitului de o importanță națională. Acest lucru nu numai că complică înțelegerea protecției și gestiunii acestor situri, dar de asemenea se dovedește că complică protecția și gestiunea siturilor patrimoniului mondial și altor situri de patrimoniu de interes național.

Aceste două situri sunt protejate ca monumente în temeiul legii flamande pentru patrimoniul de cea mai înaltă importanță. Recent, a fost prezentată o clasare la UNESCO pentru listarea siturilor memoriale și funerare din Primul Război Mondial (Frontul Vestic) în Belgia și Franța, în timp ce gestionează siturile cu o singură clasare fiecare ar lucra în cadrul propriului cadru legal. Fiecare partener este reprezentat de către Grupul de Coordonare și propriul comitet științific, tehnic și managerial care monitorizează și gestionează în fiecare zi. În afară de aceasta, au și alte organizații partenere: Memorialul de război Commonwealth, Ministerul apărării din Franța, Ministerul apărării din Belgia, Ministerul afacerilor externe Canada, etc.

Programul de protecție și gestiune al dosarului de clasare explică programul de protecție și gestiune în detaliu, oricum, nu a fost implementat în mod practic. Aceste situri adoptă în mod gradual instrucțiunile menționate în programul de protecție și gestiune. Programul de protecție și gestiune are atribuții comune, dar planurile de acțiune sunt independente pentru cele trei părți. Deocamdată, nici un raport de conservare nu a fost prezentat grupurilor de conducere respective. Principala preocupare a programului de protecție și gestiune este de a iniția o dezvoltare turistică cu noi locuri de parcare și panouri informaționale în situl de la Vladslo fondat de turiștii flamanzi. Aceste situri sunt vizitate în mod constant de către turiști și familiile martirilor care vin din respect ori pentru a căuta mormintele membrilor familiei. Intervenții precum dezvoltarea unui centru pentru vizitatori ori alte facilități cum ar fi mașini, parc, toalete sunt făcute pentru a îndrepta publicul și pentru a controla prezența anumitor locuri la anumite momente.

B.3.2.4 Concluzie

Datorită limitărilor acestui studiu, doar nouă studii ale siturilor patrimoniului mondial din Marea Britanie, două din siturile de război mondial din Belgia au fost studiate. Totuși, alte situri precum Saltaire și Dorset și East Devon Coast din Marea Britanie au un program de protecție și gestiune bun care poate fi folosit ca referință pentru siturile ale patrimoniului natural.

Apeductul și Canalul Pontcysyllte sunt un bun exemplu pentru reabilitarea durabilă a unui sit abandonat și planurile de acțiune ce sunt create în mod eficient pentru utilizarea strategică a fondurilor. Sistemul de urmărire în timp al sitului este urmat cu strictețe ca parte a unei evaluări internaționale.

În plus, Germania a prezentat pe parcursul anilor unele programe de protecție și gestiune eficiente către Comitetul Patrimoniului Mondial, care sunt apreciate pe scară largă. De asemenea, programele de protecție și gestiune turistic pentru siturile din Japonia, cum ar fi Fujisan, locul sacru și sursa de inspirație artistică, au creat cu succes un mediu pentru o experiență apreciabilă a vizitatorilor.

B.3.3 Studiu sumar de cazuri selectate din Italia

În Italia, programele de protecție și gestiune în general, cât și procesele de urmărire în timp și mentenanță în particular, au urmat în general un model comun, subliniind pe de o parte aspectele economice și sociale ale siturilor de Patrimoniu Mondial, precum și pe de altă parte cele legate de conservarea corespunzătoare a materialelor componente ale acestora. Cele patru cazuri considerate datorită semnificației lor în context național și a documentațiilor cuprinzătoare sunt: Florența, Veneția, Neapole și Siena.

1. Centrul Istoric al Florenței

Planul de protecție și gestiune al Centrului istoric al Florenței (al doilea) a fost aprobat de Consiliul Municipal la 19 ianuarie 2016. Face parte dintr-un proces circular care, pornind de la analiza teritoriului și definirea obiectivelor, include planificarea participativă, planificarea și elaborarea (planul de acțiune), etapa de implementare și urmărire în timp, urmată de o revizuire ulterioară a planului de protecție și gestiune. Această procedură reproduce cerințele prevăzute la articolul 111 din Orientările operaționale din 2017. Planul de acțiune, așa cum sa subliniat în secțiunea anterioară, identifică acțiunile și proiectele strategice menite să conserve și să consolideze situl Patrimoniului Mondial.

Figura 23 : Râul Amo în Centrul Istoric al Florenței

Sistemul de urmărire în timp și mentenanță

Urmărirea în timp, care reprezintă o parte esențială și continuă a procesului de gestiune, este utilizată pentru măsurarea și planificarea modificărilor, deoarece furnizează informațiile necesare pentru revizuirea, adaptarea și actualizarea planului de protecție și gestiune. Pentru a monitoriza progresele înregistrate în punerea în aplicare a planului de acțiune, sa decis efectuarea unui exercițiu de urmărire în timp de doi ani sub forma întâlnirilor cu actorii (atât publici, cât și privați) ai proiectelor selectate în cadrul planului de gestionare. În timpul întâlnirilor, pentru fiecare acțiune, managerii proiectelor strategice au fost capabili să indice dacă proiectul este încă în desfășurare sau nu și dacă există intenția și voința de a menține proiectul activ. Rezultatul fundamental așteptat în urma cercetării constă în crearea unui sistem geografic de informații (GIS) capabil să colecteze, să structureze și să reunească cunoștințele disponibile privind patrimoniul clădirii Centrului Istoric din Florența. Disponibilitatea acestei structuri va permite diverselor comunități de părți interesate să profite de schimbul de informații disponibile în propunere și de planificarea obiectivele sale. În special, infrastructura de informare propusă de proiect își propune să se ofere ca o resursă esențială pentru elaborarea, implementarea, urmărire în timp și evaluarea strategiilor și acțiuni menite să conducă Centrul istoric din Florența în calitatea sa de UNESCO Site-ul de patrimoniu. Proiectul are de referință fundamental tehnică în teritorială Informații sistem al Municipiului Florența, așa cum este în prezent structurat, pentru activitățile de gestionare a urban și transformările clădirilor. Această alegere vizează să permită o interacțiune și o interoperabilitate mai ușoară informațiile existente în diferitele baze de date disponibile astăzi, în scopul încurajării dialogului între diferite sectoare ale

activităților care implică patrimoniul clădirii Centrului Istoric: urbanism, administrația fiscală, promovarea economică, protecția și conservarea patrimoniului cultural.

2. Centrul istoric al Neapolelui

La 3 februarie 2010, UNESCO și Primăria Napoli, în colaborare cu Guvernul Italiei, au semnat un acord privind fondurile care au permis UNESCO să asiste la implementarea unui proiect intitulat "Un plan de protecție și gestiune al centrului istoric din Napoli". Două întâlniri ale experților internaționali în domeniul gestionării proprietăților urbane au fost organizate în comun de UNESCO și de Primăria Neapole și au avut loc în iunie și noiembrie 2010 la Napoli, cu scopul de a stabili cadrul general de referință pentru proiectul de plan, o analiză a scenariilor de protecție și gestiune și stabilirea în comun a obiectivelor și strategiilor planului de protecție și gestiune.

Sistemul de urmărire în timp și mentenanță

Elaborarea programului de protecție și gestiune a fost caracterizat prin implicarea autorităților orășenești și a părților interesate socio-economice pentru realizarea acestui obiectiv și ca urmare a recomandărilor UNESCO. Patru întâlniri ("Producție, comerț și turism"; "Protecția și conservarea", "Transporturi" și cea de-a patra întâlnire "Societatea civilă - producție, cunoaștere și cercetare" au contribuit în mod semnificativ cu idei și sfaturi noi care au fost evaluate și contextualizate în Planul de Proiect, împărtășită cu cetățenii. La această întâlnire, discursul consilierului responsabil pentru mobilitate a fost cu adevărat interesantă, mai ales în descrierea "mobilității urbane Plan" care a făcut posibilă înțelegerea dezvoltării viitoare a politicii de mobilitate și mai ales reflecțiile asupra accesibilității Centrului istoric. Problema deșeurilor a fost de asemenea discutată, în special în ceea ce privește problemele de colectare a deșeurilor din centrul istoric din cauza caracteristicile sale topografice (străzi extrem de înguste). La cea de-a patra întâlnire cu participanții "Societatea civilă - producție, cunoaștere și cercetare" a aparținut Universității Federico II, Universității Parthenope, Universității a II-a, Europa Regiunile Fundației. Mai mult, urmărirea în timp a continuă a structurii urbane și încurajarea procesului de implicare a părților interesate în participarea activă la îngrijirea mediului înconjurător.

3. Veneția și laguna sa

Gestionarea acestei proprietăți variate și complexe, cu interdependența ei strânsă între naturale și construite medii, trebuie urmărită și gestionată în mod sistematic printr-un proces intens de partajare și o coordonare eficientă a acțiunilor întreprinse de numeroasele administrații și autoritățile publice angajate în protecția și conservarea acesteia.

Sistemul de urmărire în timp și mentenanță

Programul de protecție și gestiune 2012-2018 este instrumentul care, pe lângă identificarea și descrierea stării de conservare a culturii și proprietățile naturale ale site-ului, raportează acțiunile și politicile menite să le protejeze și să le consolideze pentru generațiile viitoare, în armonie cu scopul de a realiza o abordare echilibrată și coordonată dezvoltarea socială și economică. Planul de protecție și gestiune al Site-ului "Veneția și Lagoon" nu se suprapune cu alte planificări dar reprezintă cadrul în care problemele critice ale site-ului iar amenințările la adresa integrității sale sunt evaluate, unde există oportunități oferite de valorile sale sunt identificate, și în cazul în care cel mai mult deciziile corespunzătoare pentru atingerea obiectivelor așteptate sunt făcute. Ea stabilește strategiile și decide cum ar trebui să fie pus în practică prin planuri de acțiune defalcate pe specifice acțiuni și proiecte. Obiectivul principal și obiectivul Planului este să creeze o coordonare mai strânsă între organismele de gestionare și instituții și să promoveze și să dezvolte o mai mare conștientizare și înțelegerea valorilor sale de către toată lumea. Obiectivele strategice sunt definite pe baza unui număr de imagini și idei ale sperat pentru viitor pentru Veneția și lagună. Astfel, Planul de protecție și gestiune 2012-2018 al "Veneției și a lagunei acesteia" "Siteul nu este un document închis, sigilat pentru totdeauna, dar lansează un proces și o strategie pentru protecția și îmbunătățirea site-ului prin

intermediul politicilor integrate de acțiune convenite de diverșii actori. Un pas prioritar față de elaborarea Planului a fost constituirea unui comitet director care să reunească diferitele părți responsabile cu gestionarea site-ului.

În special, aceasta afirmă că există instrumente de reglementare și practici operative pentru restaurarea și renovarea clădirilor din centrele istorice pe baza compatibilităților integrate a formale, tipologice, constructive și funcționale a clădirilor. Construiește baze de date și sisteme informatice actualizate detalii despre starea de conservare și siguranța istoricului clădiri, inclusiv siguranța persoanelor (pericol de cădere ipsos și elemente arhitecturale) și pentru urmărirea în timp lucrărilor de restaurare (cartografiere). Dezvoltați cultura de restaurare prin transmiterea tehnicilor tradiționale de construcție și formarea lucrătorilor calificați. Definiți proiectele concepute pentru a aduna și a comunica cunoștințele de tehnici de restaurare. Programe de restaurare și reabilitare a programelor degradate și zonele abandonate.

4. Centru istoric al Sienei

Patrimoniul mondial UNESCO "Centrul Istoric din Siena" este un oraș plin de viață și dinamic. Din aceste motive, strategiile introduse de Planul de Protecție și gestiune se bazează pe principii flexibile de protecție menite să protejeze structura socială, politică, economică și urbană a orașului și nu doar caracteristicile fizice ale patrimoniului construit.

Sistemul de urmărirea în timp și mentenanță

Municipalitatea Siena a aprobat primul program de protecție și gestiune în mai 2011 și a definit un sistem de protecție și gestiune al sitului înscris în Lista Patrimoniului Mondial și, în special, modul în care promovează și urmăresc obiectivele strategice. Planul actual reprezintă o oportunitate de a reflecta asupra necesității unor proiecte active întotdeauna mai bune de răspundere colectivă și o nouă relație de identitate a orașului istoric contemporan. Trebuie să permită pregătirea măsurilor corective necesare pentru realizarea obiectivelor prestabilite.

B.6 Centrul istoric al Sankt Petersburgului și grupurile de monumente aferente, Rusia

Pentru studiul conservării materialelor, programul de protecție și gestiune pentru Centrul istoric din St. Petersburg, Rusia este cel mai detaliat document. Cartea Efectul mediului înconjurător asupra patrimoniului cultural din Sf. Petersburg: Rezultatele monitorizării monumentelor necropole istorice a fost recent publicată și descrie în amănunțime procedurile necesare pentru urmărirea în timp și mentenanța elementelor sitului de patrimoniu mondial.⁷⁶ Acesta este un bun exemplu pentru aspectele care ar putea fi vizate / studiate pentru a include în continuare gestionarea conservării materialelor și urmărirea în timp a materialelor pentru un sit al patrimoniului mondial. În Marea Britanie, conservarea materialelor se realizează bazându-se pe specificul observațiilor provenite din agențiile guvernamentale pentru conservarea și restaurarea fiecărui material.

Anexe (a se vedea și Bibliografia):

1. Programul de protecție și gestiune English Lake District
2. Programul de protecție și gestiune Forth Rail Bridge
3. Programul de protecție și gestiune Stonehenge, Avebury și siturilor asociate
4. Programul de protecție și gestiune Blaenavon peisajul industrial
5. Programul de protecție și gestiune Palatul Blenheim
6. Programul de protecție și gestiune Dorset și Coasta de est Devon
7. Programul de protecție și gestiune Castelul Durham și Catedrala
8. Programul de protecție și gestiune Old and New Town din Edinburgh
9. Programul de protecție și gestiune Ironbridge Gorge
10. Programul de protecție și gestiune Maritime Greenwich
11. Programul de protecție și gestiune Morile din New Lanark
12. Programul de protecție și gestiune Planul Heart of Neolithic Orkney
13. Programul de protecție și gestiune Studley Royal Park incluzând ruinele de la Fountain Abbey
14. Programul de protecție și gestiune Planul Sf. Kilda
15. Programul de protecție și gestiune Planul City of Bath
16. Programul de protecție și gestiune Planul Tower of London
17. Programul de protecție și gestiune Planul Gough și Insulele inaccesibile
18. Programul de protecție și gestiune Planul Derwent Valley și Morile
19. Programul de protecție și gestiune Planul Saltaire
20. Programul de protecție și gestiune Planul Grădinilor Botanice Regale din Kew
21. Programul de protecție și gestiune Planul Orașului Maritim Liverpool
22. Programul de protecție și gestiune Planul Cronwall și West Devon Mining Landscape
23. Dosarul de clasare și Programul de protecție și gestiune al Memorialului și funerarilor Primului Război Mondial din Belgia și Franța (frontul de vest) (franceză)
24. Programul de protecție și gestiune al Centrului Istoric al Florenței
25. Programul de protecție și gestiune al Centrului Istoric al Neapolei
26. Programul de protecție și gestiune al Veneției și lagunei sale
27. Programul de protecție și gestiune al Centrului Istoric al Siennei

⁷⁶ Olga V. Frank-Kamenetskaya, Dmitry Yu. Vlasov, Vera V. Rytikova, ed. *The Effect of the Environment on Saint Petersburg's Cultural Heritage: Results of Monitoring the Historical Necropolis Monuments*, Geoheritage, Geoparks and Geotourism Conservation and Management Series (Springer, 2019)

<https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-79072-5>

C. PREZENTAREA OBIECTIVULUI ANSAMBLUL MONUMENTAL "CALEA EROILOR"

C.1 GENERALITĂȚI

Monument Istoric
Monument Historique
Historic Monument

Ansamblul Monumental "Calea Eroilor"
L'Ensemble Monumental "L'Avenue des Héros"
Monumental Ensemble "Avenue of the Heroes"

Figura 24 : Schema Ansamblului Monumental "Calea Eroilor"

Ansamblul Monumental "Calea Eroilor" de la Târgu Jiu, cod LMI GJ-III-a-A-09465 este un monument memorial dedicat eroilor români căzuți în Primul Război Mondial (Războiul de Întregire) și este conceput între anii 1937 și 1938 de sculptorul român Constantin BRÂNCUȘI (1876-1957).

Ansamblul sculptural, unic în lume, se prezintă sub forma unei axe componențiale integrate în țesutul urban al Municipiului Târgu Jiu din județul Gorj, axă orientată de la Vest la Est. Lungimea "Ansamblului Monumental Calea Eroilor" este de 1275m și se întinde de la râul Jiu, din Grădina Publică (în trecut limita târgului) până la Parcul Coloanei fără Sfârșit.

Ansamblul este inclus din 1996 în lista World Monuments Watch – List of 100 Most Endangered Sites, fiind totodată singurul proiect monumental realizat dintre numeroasele pe care Constantin Brâncuși le-a gândit.

C.2 CONTEXT – SITUAȚIE ACTUALĂ :

ANALIZĂ A ANSAMBLULUI LA NIVEL MACRO: INTEGRARE ÎN ȚESUT URBAN, TRASEE & ACCESIBILITATE, FACILITĂȚI : SPAȚII PENTRU CONSUM ALIMENTAR, GRUPURI SANITARE, PĂRCAJE, PUNCT DE INFORMARE / BROȘURI, PUNCT INFO, SUVENIRURI, CONDIȚII CLIMATERICE

1. Clădiri și dezvoltarea urbană/comercială

- Construirea fără un plan urbanistic în zona de protecție a monumentului istoric poate afecta iremediabil modul în care acesta a fost conceput. Spre exemplu, apariția unei construcții înalte în silueta urbană din zonă va umbri sau estompa Coloana fără Sfârșit. Acest aspect ține de necesitatea implementării unui plan urbanistic la care să se raporteze orice intervenție materială în perimetrul axei Calea Eroilor.

- Din punct de vedere compozițional axa "Calea Eroilor" are o serie de elemente care fracturează parcursul arhitectural-urbanistic gândit de Constantin BRÂNCUȘI pentru vizitator, pe care le enumerăm :

- a) traversarea bulevardului Constantin BRÂNCUȘI în dreptul Porții Sărutului (Parcul este segmentat de restul axei)
- b) ocolirea Bisericii Sfinții Apostoli care în momentul de față se prezintă, în mod eronat, ca un "punct terminus" al Axei Eroilor. Diferența de pavaj între Calea Eroilor (asfalt) și zona aferentă Bisericii (piatră cubică) amplifică această senzație de segmentare a axei compoziționale.
- c) traversarea Căii Ferate care afectează suplimentar percepția de la nivelul ochiului a Axei Urbane compoziționale

- Dezvoltarea spațiilor comerciale și a serviciilor pe axa urbană "Calea Eroilor" s-a realizat haotic, fără o coordonare și planificare în prealabil. Nu există un limbaj omogen unitar, nu există un regulament strict pentru firmele și spoturile luminoase, împrejurimi, formule de închidere a teraselor / spațiilor comerciale deschise, mobilier urban, tratare a pavimentului etc.

De asemenea, facilități conexe unui sit de importanță națională – grupuri sanitare, puncte de informare turistică, puncte de odihnă, etc. sunt rezolvate necorespunzător.

Lipsa unei identități comune care să secvențializeze și să pună în valoare Calea Eroilor a generat în timp un spațiu amorf, fără personalitate și departe de statutul de Monument Istoric și de semnificația puternică pe care Brâncuși a dorit să o imprime.

Prin prezentul proiect trebuie să se ia în calcul toate aceste aspecte, inclusiv atenuarea acestui efect de "diluare" al spațiului urban din zona sitului istoric prin implementarea unor politici / strategii publice și unei planificări urbane sustenabile, care să aibă fixată o viziune clară de punere în valoare și accentuare permanentă a Căii Eroilor.

Propunerile de intervenții pentru remedierea acestor aspecte sunt specificate la *Capitolul F. Propuneri de Intervenții pe termen scurt, mediu și lung*

2. Accesibilitate / Infrastructură / Transport

Fiind unul dintre puținele situri istorice integrate complet în țesutul unei așezări, Ansamblul Monumental "Calea Eroilor" este ușor accesibil din toate direcțiile de parcurgere – în mod special pietonal. Dacă din punct de vedere pietonal situl este ușor accesibil, cu autoturismul situația nu este la fel de bună.

La data realizării prezentului proiect, în Municipiul Târgu Jiu există probleme de trafic destul de mari, centrul fiind asfixiat de locuri de parcare la sol și de auto-utilitare care trebuie să aprovizioneze diverse magazine mici și foarte mici, amplasate pe străzile de gabarit mic. Singura zonă în care se poate opri autovehiculul, existând șanse mai mari să se poată parca, este Parcul Coloanei fără Sfârșit. Oprirea autobuzelor/ autocarelor cu turiști este iarăși dificilă, existând practic un număr restrâns de locuri unde aceste vehicule mari pot opri și un număr și mai restrâns unde pot parca, în zona de centru.

În concluzie, în momentul de față, situl nu este adecvat primirii unui număr mare de turiști.

S-a efectuat o analiză a traficului în trei momente ale zilei: dimineața ora 09:00AM, prânz ora 02:00PM și seara ora 06:00PM. S-au ales pentru analiză două axe N-S și V-E, fiecare cu două rute alternative. Astfel s-a observat cu ajutorul graficelor că (1) Axa N-S Bulevardul Ecaterina – Bulevardul Constantin Brâncuși – Strada Victoriei este artera cea mai aglomerată, fiind supusă unor ambuteiaje în orice parte a zile. Ruta (2) Axa N-S Bulevardul Ecaterina – Strada Geneva – Strada Victoriei se confruntă cu aceeași problemă, dar cu un trafic mai decongestionat. Pe de altă parte Axa V-E cu rutele (3) Strada Traian – Strada Tudor Vladimirescu și (4) Calea București sunt mai ușor de parcurs, singura parte a zile cu ambuteiaje este la ora 02:00PM.

Astfel, la data realizării prezentului proiect, în Târgu-Jiu există probleme de trafic destul de mari, centrul fiind asfixiat de locuri de parcare la sol și de auto-utilitare care trebuie să aprovizioneze diverse magazine mici și foarte mici, amplasate pe străzile de gabarit mic. Singura zonă în care se poate opri autovehiculul, existând șanse mai mari să se poată parca, este Parcul Coloanei fără Sfârșit. Oprirea autobuzelor/ autocarelor cu turiști este iarăși dificilă, existând practic un număr restrâns de locuri unde aceste vehicule mari pot opri și un număr și mai restrâns unde pot parca, în zona de centru.

În concluzie, în momentul de față, situl nu este adecvat primirii unui număr mare de turiști.

3. Poluarea aerului

Poluarea aerului reprezintă un factor major în degradarea suprafețelor clădirilor și monumentelor istorice. Impactul poluanților emiși în atmosferă pe materiale este foarte mare și adesea, ireversibil. Corodarea provocată de substanțele chimice și murdărirea cauzată de particule poate duce la pierderi economice, dar, mai important, la distrugerea ireversibilă a patrimoniului cultural, o componentă importantă a identității individuale și colective.

De asemenea, se pot observa pe monumentele istorice efectele locale ale emisiilor provenite din utilizarea combustibililor fosili – precum fumul excesiv sau alte particule în aer. În cazul Ansamblului Monumental Calea Eroilor unul dintre cei mai nocivi agenți de degradare este produsul rezultat din combustia motoarelor tuturor mașinilor. Ansamblul fiind expus spre o zonă intens circulată (în mod special, Poarta Sărutului).

Pentru travertin, piatra utilizată la Ansamblul Monumental Calea Eroilor, este periculos SO₂ din atmosferă, care conduce la formarea crustei negre.

Propunerile de intervenții pentru remedierea acestor aspecte sunt specificate la *Capitolul F. Propuneri de Intervenții pe termen scurt, mediu și lung.*

ÎNCADRARE ÎN MUNICIPIUL TÂRGU JIU

Figura 25: încadrare în localitate (Municipiul Târgu Jiu)

Ansamblul Monumental Calea Eroilor este amplasat chiar în centrul Municipiului Târgu Jiu.

ANALIZE DE TRAFIC / DE FUNCȚIUNI

Pentru a stabili toți parametrii care afectează situl – monument istoric am propus o analiză a traficului realizată în trei perioade distincte ale zilei, precum și o inventariere sumară a funcțiilor cu identificarea disfuncționalităților:

TRAFICUL LA ORA 09:00 AM (0-250m : distanța pe care o parcurge autoturismul traversând centrul)

- (1) Axa N-S Bulevardul Ecaterina – Bulevardul Constantin Brâncuși – Strada Victoriei
- (2) Axa N-S Bulevardul Ecaterina – Strada Geneva – Strada Victoriei

- (3) Axa V-E Strada Traian – Strada Tudor Vladimirescu
- (4) Axa V-E Calea București

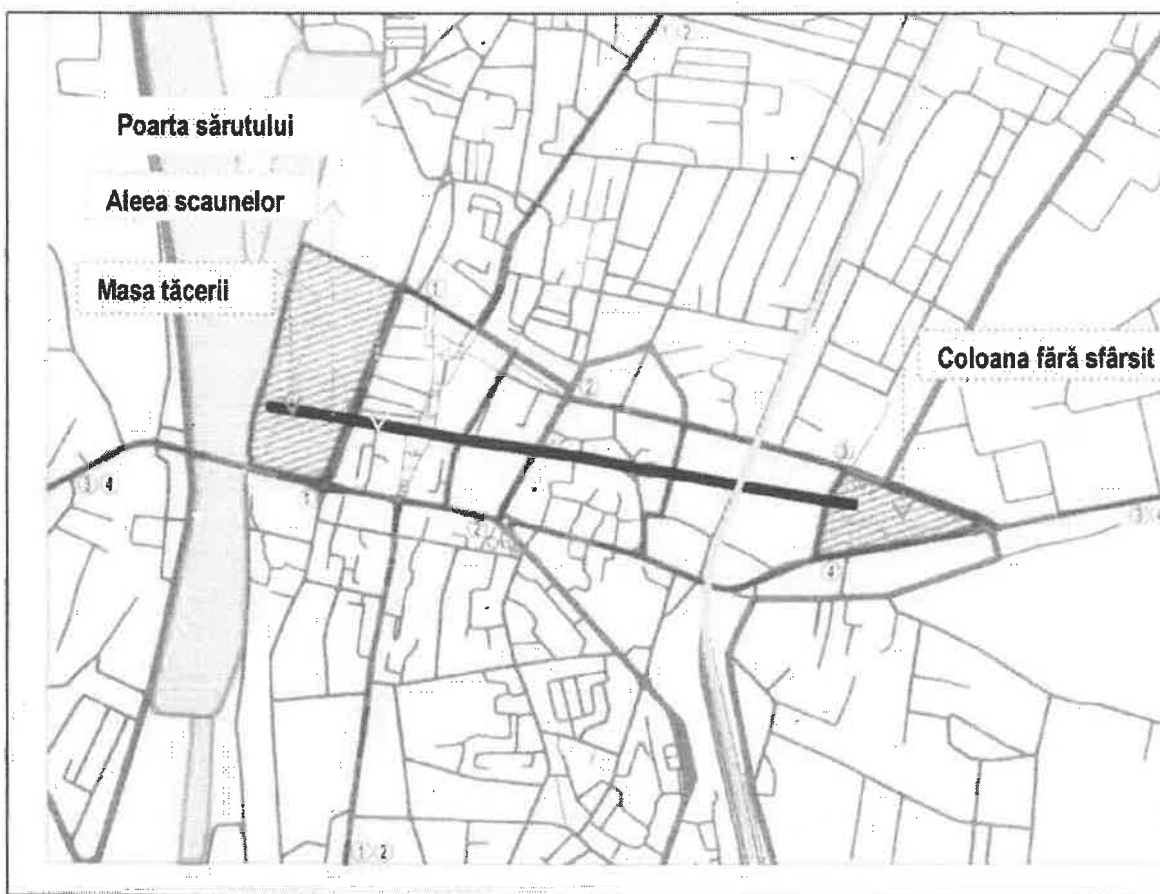
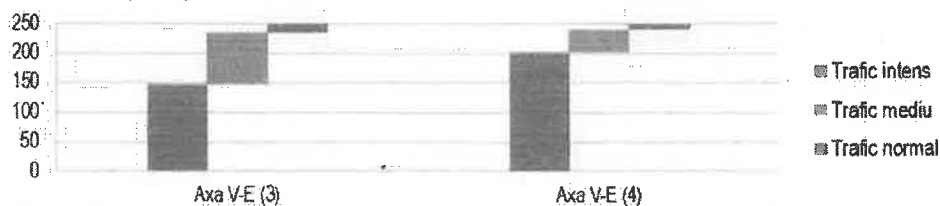
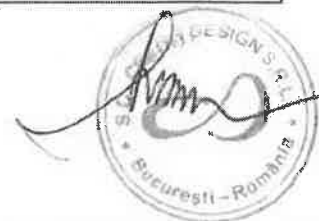

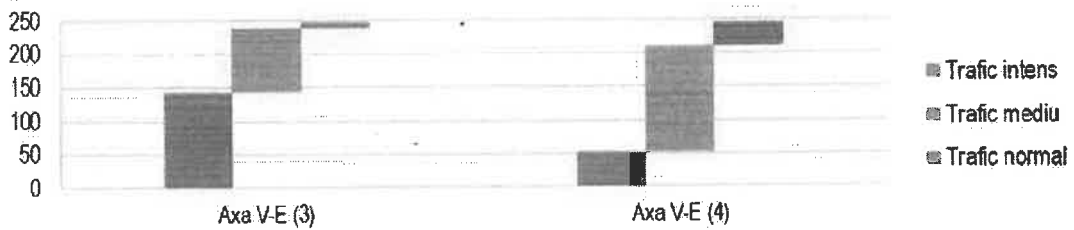
Figura 26: Analiză de trafic ora 9:00 AM.

TRAFICUL LA ORA 02:00 PM (0-250m : distanța pe care o parcurge autoturismul traversând centrul)

- (1) Axa N-S Bulevardul Ecaterina – Bulevardul Constantin Brâncuși – Strada Victoriei
- (2) Axa N-S Bulevardul Ecaterina – Strada Geneva – Strada Victoriei

- (3) Axa V-E Strada Traian – Strada Tudor Vladimirescu
- (4) Axa V-E Calea București

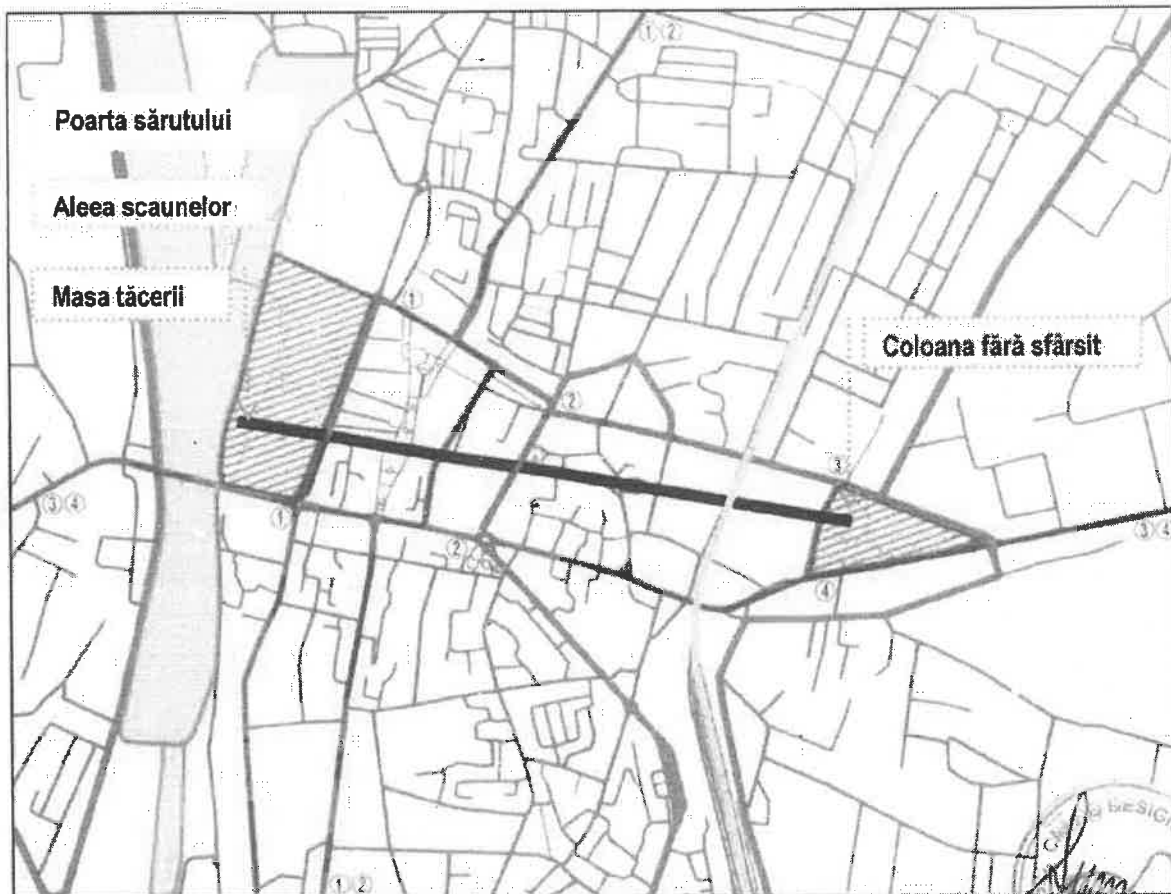
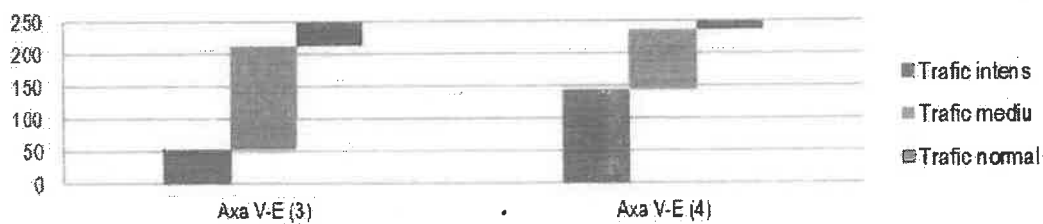

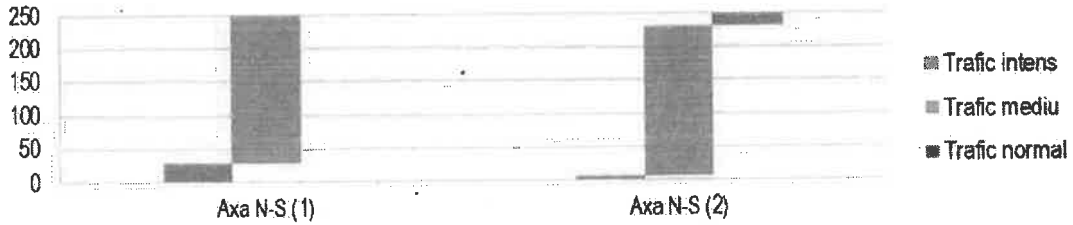
Figura 27: Analiză de trafic ora 2:00 PM.

TRAFICUL LA ORA 06:00 PM

- (1) Axa N-S Bulevardul Ecaterina – Bulevardul Constantin Brâncuși – Strada Victoriei
- (2) Axa N-S Bulevardul Ecaterina – Strada Geneva – Strada Victoriei

- (3) Axa V-E Strada Traian – Strada Tudor Vladimirescu
- (4) Axa V-E Calea București

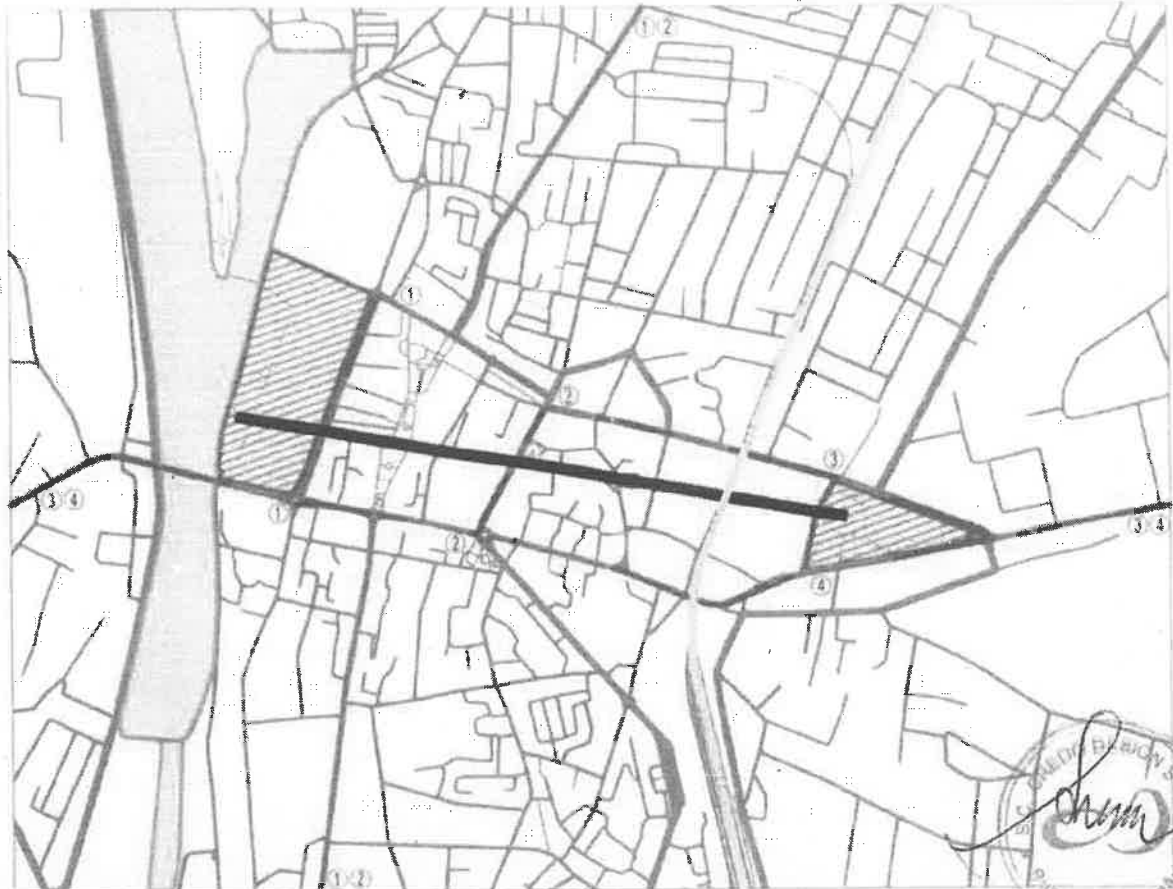
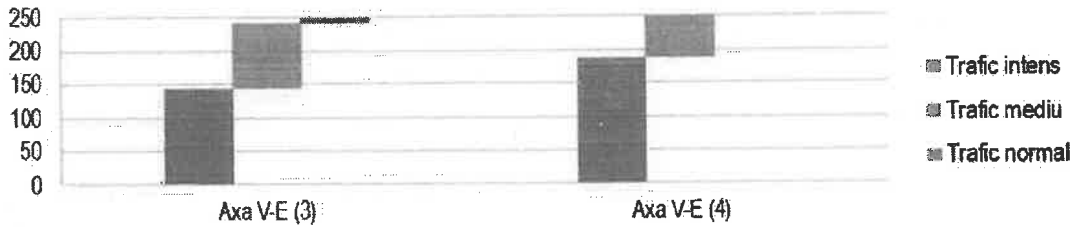

Figura 28: Analiză de trafic ora 6:00 PM.

ANALIZĂ DE FUNCȚIUNI

Axa Calea Eroilor traversează zona centrală de la Vest la Est

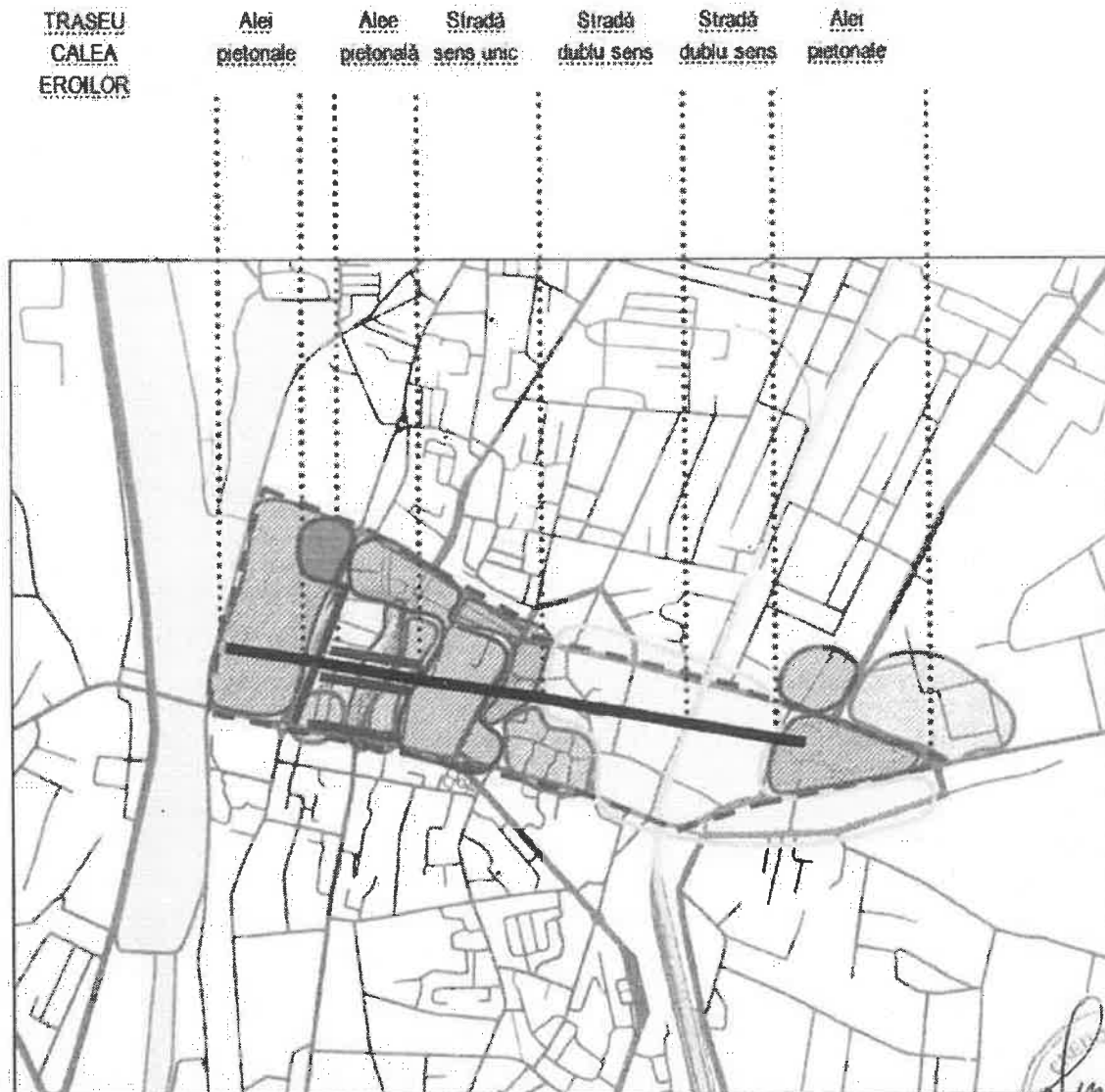
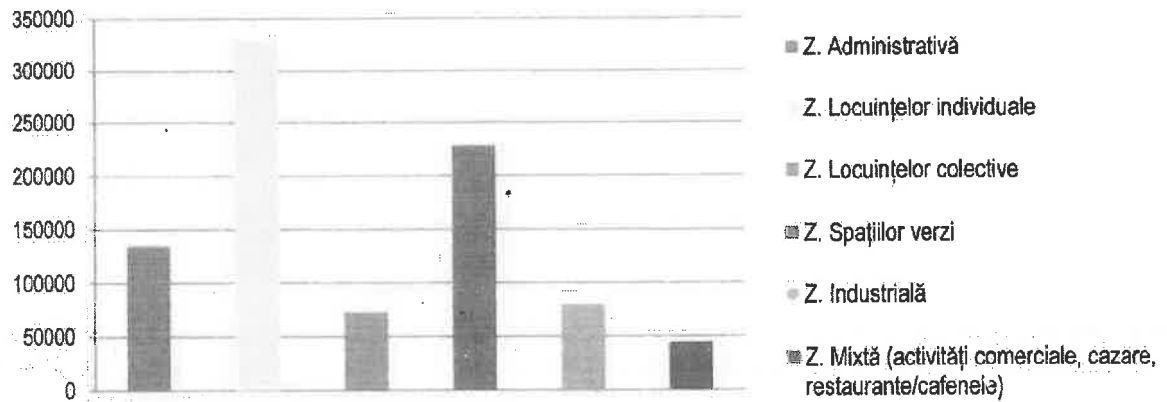

Figura 29: Analiză de funcțiuni

Incompatibilitate funcțională	Disfuncționalități țesut neomogen	Disfuncționalități traseu
Disfuncționalitate din punct de vedere al confortului urban datorată - lipsei de coerență a structuri urbane - distrugerea relației dintre spațiul public și frontul stradal - unui posibil conflict de funcțiuni – un amalgam de activități comerciale ce distrug percepția de ansamblu al monumentelor din Parcul Central Constantin Brâncuși	Disfuncționalitate din punct de vedere a unei strategii de dezvoltare durabilă lipsa unei viziuni pe termen lung. - stradă proiectată unitar la începutul sec. XX, dar cu o dezvoltare segmentată în prezent - țesut destructurat	Disfuncționalitate din punct de vedere al unui parcurs omogen – Axa Calea Eroilor -traseul este limitat la Vest de reperate: Masa Tăcerii, Poarta Sărutului și la Est de reperul Coloana fără sfârșit -Calea Eroilor se intersectează cu trei axe principale formând zone de coliziuni 1. Bd. Constantin Brâncuși 2. Strada Geneva 3. Magistrala feroviată

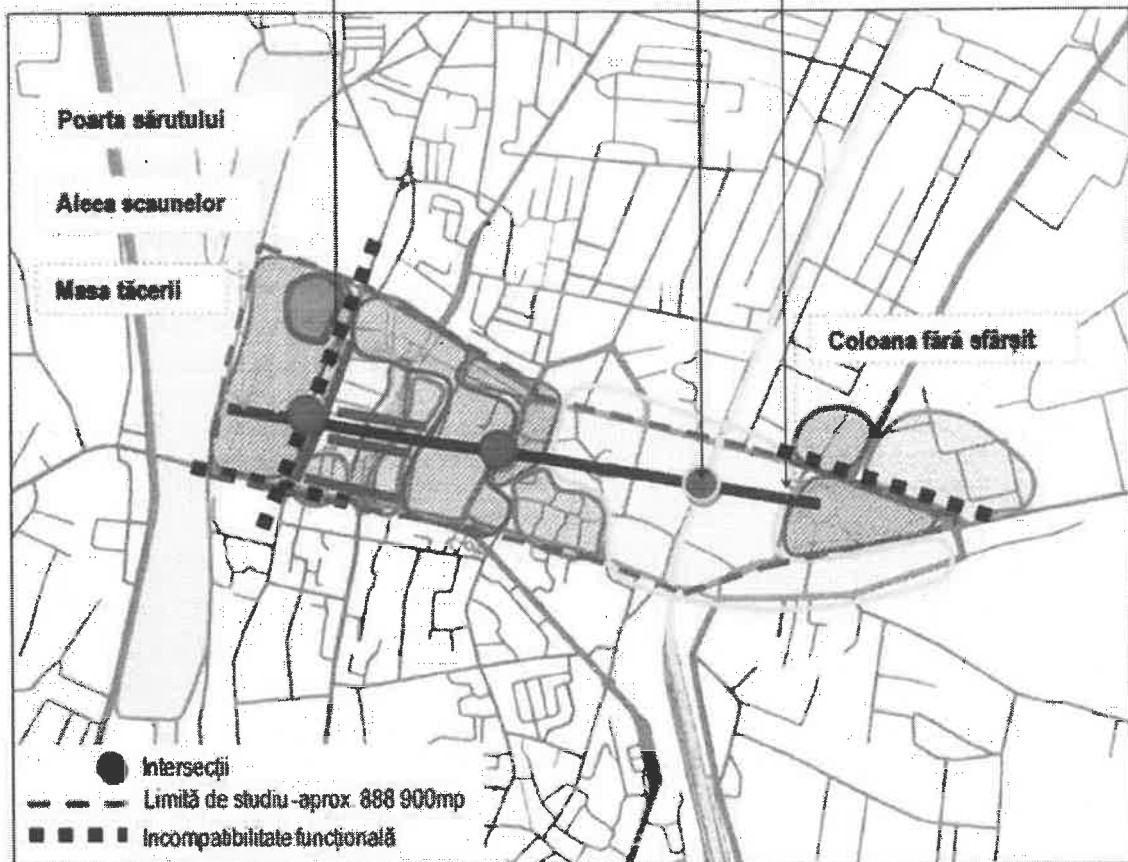

Figura 30: Analiză disfuncționalități și incompatibilități

DISFUNCȚIONALITĂȚI - Bulevardul Constantin Brâncuși

Geam tip oglindă și formă atipică zonei

Panouri și bannere publicitare

Acoperș inestetic, culon și materiale neadecvate

Activități comerciale neadecvate, comerț agresiv și expunerea produselor și panourilor publicitare

Figura 31: Analiză a fronturilor / disfuncționalități

C.3 SCURT ISTORIC

După încheierea războiului, femeile au început să-și plângă bărbații pieriți pe câmpul de luptă. În România, în anul 1921 se întemeiază Liga Femeilor Române din Gorj condusă de Arethia Tătărescu, soția primului ministru Gheorghe Tătărescu, care pune bazele unei mișcări socio-culturale și caritabile, pentru a ajuta fetele și femeile sărace din Gorj dar și să salveze și să revigoreze arta și portul popular.

Din banii obținuți din producția covoarelor și țesăturilor tradiționale, Liga Femeilor din Gorj a susținut financiar mai multe acțiuni socio-culturale și construcția de monumente memoriale precum Mausoleul Ecaterina Teodoroiu, amplasarea de plăci memoriale în oraș, Amenajarea Casei „Părintești” - Ecaterina Teodoroiu și a casei „Tudor Vladimirescu” etc.

Deși, inițial, Liga Femeilor i-a propus realizarea unui monument dedicat eroilor gorjeni sculptoriței Mișuța Petrașcu, artista care a realizat și Mausoleul dedicat Ecaterinei Teodoroiu, aceasta i-a recomandat Arethiei Tătărescu să îl contacteze pentru acest proiect pe Constantin Brâncuși.

Momentul a fost favorabil realizării ansamblului sculptural, la acel moment soțul Arethiei Tătărescu fiind prim ministru al României, aspect ce a avut un impact major în finanțarea proiectului. Ansamblul Monumental „Calea Eroilor” a fost inaugurat la data de 27 octombrie 1938.

C.4 REPERE ISTORICE ȘI INTERVENȚII DE ÎNTREȚINERE ȘI CONSERVARE-RESTAURARE

1937 Turnare în fontă Coloana fără Sfârșit la Atelierele Centrale din Petroșani (ACP) – construcție inițială. Metalizarea coloanei s-a realizat după montare în 1938.

1938 (dată finalizare ansamblu) – **1964** (~30 de ani) : Niciun efort de mentenanță realizat (restaurare/conservare)

1950 : tentativă de demolare a Coloanei de către regimul comunist, din considerente ideologice – rezultată în apariția unor degradări minore – nefinalizată.

1964 : Modulele coloanei au fost re-alămite (metalizate) pentru a opri degradarea suplimentară prin corodare

1965 : Investigarea în 1965 a aspectului exterior al Coloanei din inițiativa Consiliului Artelor și Consiliul de Stat pentru Cultură și Artă.

1966 : Repararea prin sudare cu metal a fisurilor modulelor Coloanei și aplicarea acoperirilor modulelor pe bază de proiect de către colectivul Electromagnetica București, cu participarea ing. Ștefan Georgescu-Gorjan, executate fără demontarea modulelor.

1976 : Al doilea efort de conservare și restaurare. Același lucru (reparare prin sudare, precum în 1966) s-a realizat în 1975 - 1976, la solicitarea Comitetului pentru Cultură și Educație Socialistă a jud. Gorj. Coloana fără Sfârșit a fost re-alămită.

1984 : Expertiză INCERC - determinare a stării fizice a nucleului ("spinei") Coloanei fără Sfârșit. Verificări ale Coloanei efectuate de INCERC – București, la solicitarea Consiliului Culturii și Educației Socialiste al Jud. Gorj

1991 : "Constantin Brâncuși International Foundation – New York" a propus un proiect pentru restaurarea completă a Coloanei fără Sfârșit, în urma unor observații care au arătat că în interiorul modulelor coloanei s-a acumulat apa.

1992 : Emiterea Hotărârii C.N.M.A.S.I. nr. 2 / 1992 prin care Ansamblul este inclus monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice din județul Gorj. Tot în 1992, s-a reușit crearea, la București, a Fundației Internaționale Constantin Brâncuși și a Filialei Române a Fundației The Constantin Brâncuși International Foundation Inc.

1994 : La invitația "Constantin Brâncuși International Foundation", reprezentanți ai Getty Conservation Institute și Swedish Corrosion Institute au inspectat Coloana și au formulat un diagnostic preliminar privind urmele de coroziune apărute la baza monumentului. S-a propus desfacerea modulelor pentru a se determina precis starea de degradare a miezului metalic.

1995 : Restaurarea coloanei prin demantelarea acesteia și tratarea chimică a modulelor – autor Radu VARIA, Fundația Internațională Constantin Brâncuși.

1996 : Prof. Dr. ing. Augustin POPAESCU, dr. ing. Magda Dinculescu. Restaurarea componentelor Coloanei fără Sfârșit. Restaurarea stâlpului și fundației coloanei.

1996 : World Monuments Fund contribuie cu un grant financiar pentru demontarea, testarea și în ultimă instanță restaurarea Coloanei fără Sfârșit.

În noiembrie 1996, INCERC realizează un proiect de restaurare a stâlpului coloanei, expertiza stării tehnice și stabilirea soluției de remediere sau înlocuire.

1997 : Aviz MC nr 79 / 20.05.1997 – documentație avizată, realizată de ICEM, INCERC, ISIM, INCERTRANS, ICTCM, ICPE, CCPCN, CPB.

1997 : Ministerul Culturii din România, ajutat de un împrumut al World Bank și un grant din partea World Monuments Fund, a reușit să extindă proiectul de restaurare inclusiv pentru Poarta Sărutului și Masa Tăcerii. La data vizitei oficiale a UNESCO în 1997 modulele erau demontate de pe miezul metalic, iar reprezentanții au putut face o inspecție vizuală și să comenteze pe marginea rezultatelor analizelor de laborator

1998-2000 Coloana fără Sfârșit a fost restaurată (și re-alămită) prin intermediul unei colaborări dintre Guvernul României, Fondul Mondial al Monumentelor, Banca Mondială și alte grupuri românești.

2000 : UAP România : Expertiză cu Concept de Restaurare – Studiul cauzelor degradării și concept de restaurare la module și stâlp (colectiv elaborare: dr. ing. Mircea CRIȘAN, rest. Dorin DĂNILĂ, rest. Francisc DOSZA, rest. Mircea CONSTATINESCU, ing. chim Alexandru LELUȚIU, rest. Florin FĂGĂRĂȘANU)

2000 : elaborare de către UAP România - Principii de Restaurare, autori : rest Dorin DĂNILĂ, Alexandru GHILDUȘ (președinte UAP) și dr. arh. Rodica CRIȘAN

2002 – 2003 : Amenajare peisagistică a Ansamblului Monumental "Calea Eroilor" – Parcul Municipal și Parcul Coloanei - S.C. Rostrada S.A. Arh. Laurie OLIN, arh. Richard NEWTON, arh. Catriona BULL ("OLIN PARTNERSHIP" PHILADELPHIA), arh. Crișan Victor POPESCU ("Rostrada" București).

arh. Șerban POPESCU-CRIVEANU, ing. Florin TEODOSIU ("Urbana" București), arh. Aurel Ioan BOTEZ ("Abral Artproduct"), ing. Paul POPOVĂȚ ("Est Terra" București), ing. Doina BOARIU ("Green Proiect" București),
arh. Dumitru FLORESCU ("Perfect" Târgu Jiu)

2011 – octombrie Documentație pentru intervenții de urgență la Coloana fără Sfârșit, rețușurile lacului de protecție + monitorizare suprafață Coloana fără Sfârșit (DorisArt, rest. Dorin DĂNILĂ)

2013 – iulie : Spălare cu jet puternic de apă (sub presiune) a pietrei de la obiectivele din piatră ale Ansamblului : Poarta Sărutului, Bănci, Scaune, Masa Tăcerii – operațiune neconformă ce nu a ținut cont de recomandările restauratorilor din 2003. Deși nu a existat un studiu de specialitate realizat de un biolog în 2003, inginerii geologi care au tratat piatra, au observat că travertinul utilizat în toate piesele ansamblului (piatră de Banpotoc) are o patină a timpului, respectiv s-a format o crustă de auto-protecție despre care s-a făcut vorbire încă din 2003, de la primele intervenții pe piatră. În decembrie 2018 acea crustă nu mai era prezentă, la o primă inspecție vizuală. De asemenea, în 2013 s-a lucrat la capacul lintoului de la Poarta Sărutului.

2013 – iulie : Biocidarea suprafețelor operelor din piatră cu soluție BFA (Remmers). Din partea executantului, operațiunea a fost supravegheată de către Alexandru SIMINIC (specialist conservare restaurare decorații piatră – atestat MC) și de către Magdalena BANU, chimist (expert inspecție și urmărire comportare în timp monumente istorice), iar din partea beneficiarului, de către diriginte de șantier Romeo POPOI. Lucrările s-au executat de către firma Aqua Polaro SA, București, în cadrul contractului încheiat cu Centrul Municipal de Cultură Constantin BRĂNCUȘI (astăzi redenumit Centrul de Cercetare, Documentare și Promovare Constantin BRĂNCUȘI).

2013 – septembrie-octombrie : INTERVENȚIE DE URGENȚĂ – POARTA SĂRUTULUI : Lucrări conform avizului MC nr 248 / CA / 26.11.2012 : execuția acoperișului provizoriu, refacerea capacului din tablă de plumb și refacerea hidroizolației aferente (izolație bituminoasă la rece), biocidare, hidrofugare. Lucrările au fost executate de firma Grup Corint S.A. și comandate de către I.N.P. (Institutul Național al Patrimoniului). Lucrările au fost supravegheate de dl. rest. Marian DĂBULEANU (reprezentant executant – atestat MC specialitate piatră)

2011 Restaurarea suprafeței de protecție cu lac transparent – rest. Dorin DĂNILĂ (Doris Art)

C.5 COMPONENTELE ANSAMBLULUI MONUMENTAL "CALEA EROILOR"

Cele patru componente care formează Ansamblul Monumental "Calea Eroilor" sunt, în ordinea parcurgerii gândită de sculptor: "Masa Tăcerii", "Aleea scaunelor" și "Poarta sărutului" - realizate din piatră - "Coloana recunoștinței fără Sfârșit" (sau mai scurt Coloana fără Sfârșit, deseori eronat denumită "Coloana Infinitului") – realizată din metal.

Din axul monumental mai face parte și Biserica "Sf. Apostoli", cod LMI GJ-II-m-B-09171, construită între anii 1927 și 1938, clasată independent ca monument istoric, valoare locală.

C.5.1 OBIECT 1 - MASA TĂCERII

"Masa tăcerii" este o compoziție formată din: masa propriu-zisă sculptată în piatră naturală (travertin) de formă cilindrică (formată din doi cilindri suprapuși de raze diferite) și 12 scaune sub formă de clepsidre cu secțiune cilindrică care o înconjoară. Cod LMI GJ-III-m-A-09465.03.

Masa Tăcerii este amplasată în Parcul Central – Constantin BRÂNCUȘI.

Coordonate GPS : 45°02'22.8"N 23°15'59.9"E

C.5.2 OBIECT 2 – ALEEA SCAUNELOR

Ansamblul sculptural din piatră "Aleea Scaunelor" face legătura între "Masa Tăcerii" și "Poarta Sărutului". Aleea are 5 alveole de o parte și 5 de cealaltă, ce conțin câte 3 scaune tip clepsidră, dar cu secțiune rectangulară, în total fiind 30 de "scaune" din piatră naturală – travertin. De asemenea, din ansamblul Aleea Scaunelor mai fac parte două bănci din travertin, situate de o parte și de alta – pe laturile de nord și de sud – a "Porții sărutului". Cod LMI GJ-III-m-A-09465.04.

Aleea Scaunelor este amplasată în Parcul Central – Constantin BRÂNCUȘI.

Coordonate GPS : 45°02'22.3"N 23°16'03.7"E.

C.5.3 OBIECT 3 - POARTA SĂRUTULUI

Poarta Sărutului este un monument sculptat în moloane de travertin sub forma unui "arc de triumf", ornamentat pe toate fațadele cu reliefuri. Cod LMI GJ-III-m-A-09465.02.

Poarta Sărutului este amplasată în Parcul Central – Constantin BRÂNCUȘI.

Coordonate GPS : 45°02'21.7"N 23°16'08.9"E

C.5.4 OBIECT 4 - COLOANA RECUNOȘTINȚEI FĂRĂ SFÂRȘIT

Coloana fără Sfârșit este o structură alămită de 29.33 metri formată din 15 module octaedrice și 2 jumătăți de module, tumate în fontă. Elementele componente ale coloanei sunt următoarele: nucleul metalic din țevă pătrată cu latura de 42cm, asamblat din trei tronsoane cu lungimea de 8.93m, 10m și 9.40m, fundația din beton care ajunge la o adâncime de 5m având formă de trunchi de piramidă și modulele cu miezul gol (sau "mărgelele" cum le denumea BRÂNCUȘI) din fontă înșirate pe nucleu în număr de 17 (15 elemente de 180cm fiecare și 2 semi-elemente de 90cm). Spina metalică a fost proiectată de prietenul lui Constantin BRÂNCUȘI, inginerul Ștefan GEORGESCU-GORJAN și executată la Petroșani. Cod LMI GJ-III-m-A-09465.01.

Parcul Coloanei fără Sfârșit a fost amenajat de arh. peisagist Frederic REBHUHN.

Coloana fără Sfârșit este amplasată în Parcul Coloanei fără Sfârșit.

Coordonate GPS : 45°02'14.7"N 23°17'07.4"E

C.6 STAREA FIZICĂ A ANSAMBLULUI (SITUAȚIE ACTUALĂ)

Puncte de vedere ale specialiștilor, formulate în baza cercetărilor/ intervențiilor realizate până în prezent și a analizei vizuale a monumentelor :

1.Punct de vedere al specialistului – inginer geolog/ petrolog, privind componentele din piatră ale Ansamblului Monumental „Calea Eroilor” (Masa Tăcerii, Aleea Scaunelor, Poarta Sărutului)
– dr. ing. Anca-Cornelia LUCA, expert MC

Cele trei grupe de componente litice ale Ansamblului (Masa Tăcerii, Aleea Scaunelor și Poarta Sărutului) sunt realizate din piatră naturală (Travertin).

Travertinul este o rocă carbonatică, cu o mare diversitate a formelor porilor și o infinită combinație între goluri și formele cristaline ale mineralelor. Această frumusețe a sa de natură structurală, trebuie să-l fi impresionat pe Brâncuși, deci trebuie, pe cât posibil, conservată. În mod natural, formele și dimensiunile porilor, cât și gradul lor de conectivitate, se modifică în timp din cauza mediului ambiental. Deci nu este o degradare a rocii, ci viața rocii însăși, lucru care trebuie înțeles de toți cei care vorbesc, analizează și restaurează această varietate structurală de calcar. Fiecare molon utilizat ca element în ansamblul monumental are propriile particularități de natură mineralogică și structurală (analizate în studiul din 2003).

La o examinare macroscopică în situ a moloanelor din piatră de la „Masa Tăcerii”, scaunelor, celor două bănci și „Porții Sărutului” (la baza acestora, cât s-a putut fără echipament adecvat), în anii 2018 și 2019, s-au constatat:

- echilibrarea reacțiilor dintre fazele minerale constitutive travertinului și mediul înconjurător prin formarea unei cruste minerale subțiri – protectoare – mai ales pe suprafețele orizontale;
- structura varietăților de travertin, utilizate la ansamblu, pare nemodificată în ultimii 15 ani (de când s-a făcut studiul);
- dizolvări insesizabile ochiului, dar intuite în urma studiului din 2003;
- modificări – insesizabile ochiului – ale microstructurii porilor comunicanți, dar intuite în urma studiului din 2003;
- în principiu, lipsa degradărilor naturale ale rocii, sesizabile ochiului, în situ;
- degradări antropice / datorate mediului ambiental:
 - ciobirea unui molon la baza – latura sudică – a Porții Sărutului; ușoare depuneri de praf, mai ales pe suprafețele orizontale ale moloanelor; biodegradare avansată a băncilor laterale Porții (probabil au fost neglijent curățate și necesită o biocidare); umeziri diferențiate la baza unor scaune de pe Aleea scaunelor, cu incipiente eflorescențe;
 - accentuarea unor fisuri intra-molon;
 - lipsa locală a unor fragmente din mortarele de rost, între unele moloane de la Poarta Sărutului;
 - fisurarea unor mortare de restaurare din perioada 2003, din zonele „plombate estetic” (probabil cele care au înlocuit mortarele pe bază de ciment portland);
 - pătarea locală a intradosului lintoului;
 - formarea unor slabe eflorescențe, local, pe intra-dosul lintoului;

Așa cum s-a semnalat în lucrarea din 2003, și în 2019 putem spune că, *„dintre toate mortarele analizate, cel mai compatibil cu travertinul din monument s-a dovedit a fi mortarul cu puțin liant de var și mult agregat heterogen de travertin. Acest tip de mortar este foarte bine integrat cu travertinul din punct de vedere compozițional și aproape la fel de bine chiar și din punct de vedere structural. Proporția redusă a liantului de var a fost cauza esențială a conservării acestei porozități de împachetare.”*

Rămân valabile concluziile și recomandările prezentate în lucrarea de specialitate – componente litice, elaborată în anul 2003.

2. Punct de vedere al specialistului – privind măsurătorile și analizele de specialitate realizate în cadrul parteneriatului de cercetare între INOE 2000 (Institutul Național de Cercetare Dezvoltare în Optoelectronică – Măgurele) - CERTO și CCDPCB (Centrul de Cercetare, Documentare și Promovare Constantin BRÂNCUȘI) – dr. Ing. Roxana RĂDVAN :

Ca urmare a unor serii de incidente legate de buna conservare și chiar de integritatea elementelor ansamblului, în contextul în care există la această oră capacitatea de cercetare necesară, între Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Optoelectronică INOE 2000 - CERTO și Centrul de Cercetare și Documentare Constantin BRÂNCUȘI din Târgu Jiu, administrator al Ansamblului Monumental „Calea Eroilor” a fost încheiat un parteneriat prin intermediul căruia s-a realizat un program de cercetare și monitorizare a stării materialelor / ansamblului din punct de vedere constructiv. Lista parametrilor a fost propusă de INOE 2000 – CERTO, plecând de la experiența și practica internațională în domeniu.

În funcție de problematicile care pot apărea în procesul de monitorizare sau la solicitarea expresă a șefului de proiect complex (arhitect) ori a unui specialist, lista de parametri și analize se poate completa, adapta sau chiar, reduce, după caz.

Metodele de interogare ale materialelor au fost alese astfel încât să fie non-invazive, non-contact, sau cu un contact ușor, fără presiune pe suprafața materialului.

Investigațiile efectuate sunt alese pentru a livra date atât despre straturile superficiale, precum și despre straturile ascunse, despre masa materialului. Operațiunile sunt detaliate în Anexa 01 – Graficul Gantt.

Programul de urmărire generat prin acest parteneriat INOE 2000 CERTO – CCDPCB a avut ca prim scop construirea pachetului de date fizico-chimice de bază, pentru *caracterizarea cât mai complexă și detaliată* a operei, ca date de pornire de la care efectele oricărui eveniment care apare, pot fi cuantificate și întâmpinate cu intervenții locale.

Spre exemplu, analiza comparativă a modelelor digitale (scanare laser/ 3d-fotogrametrie de înaltă rezoluție) realizate periodic poate reliefa eventuale eroziuni, pierderi de material, accidente sau alte tipuri de degradări care pot apărea.

Condițiile de microclimat au fost monitorizate continuu, iar una dintre observațiile esențiale se referă la *influența benefică a vegetației existente* din zona monumentelor studiate. În acest sens, se recomandă continuarea monitorizării condițiilor de microclimat și realizarea intervențiilor peisagere coroborate cu rezultatele acestei monitorizări.

Alte categorii de determinări au fost realizate prin analiză imagistică, precum înregistrări în lumina UV și înregistrări hiperspectrale în domeniul 950-2500 nm. Ambele tehnici asigură identificarea variațiilor de material și cartarea acestora.

Controlul aderenței materialelor de adaos a fost făcut prin metode de interogare și achiziție de date de la distanță, mai exact prin vibrometrie Doppler cu laser (LDV).

Controlul detaliat a fost făcut pentru un număr limitat de zone, acolo unde fuseseră constatate fisuri prin inspecție vizuală.

Informații despre elementele constructive au fost obținute în cazul Porții Sărutului prin metode georadar (GPR) aplicate în plan vertical, precum și prin scanarea GPR în perimetrul imediat învecinat atât al Porții Sărutului, cât și al Coloanei fără Sfârșit.

Modelul digital tridimensional în cazul Coloanei fără Sfârșit a fost realizat prin fotogrametrie, achizițiile digitale de imagine fiind făcute atât în plan orizontal, cât și în plan vertical.

Distribuția termică pe componentele ansamblului (de la sol) și de arii largi cuprinzând elementele (aerian) a fost înregistrată în mai multe sezoane și la mai multe ore ale zilei, punând astfel în evidență *termodinamica specifică sistemului*.

La componentele din piatră s-a realizat de asemenea controlul rosturilor și a materialelor de adaos prin Vibrometrie Laser Doppler (LDV – Laser Doppler Vibrometry).
INOE 2000 – CERTO a propus structurarea programului de monitorizare și gestionare a datelor prin scheme de tip Gantt.

Până în momentul de față există doar concluzii parțiale ale programului ce nu au fost cuantificate.

Recomandăm:

Continuarea cercetării pentru Ansamblul Monumental „Calea Eroilor” , *cu acordul întregii echipe de monitorizare, în faza de monitorizare*. Identificarea tipurilor de analize realizate de INOE-CERTO și stabilirea periodicității lor se va face cu acordul întregii echipe de monitorizare, în faza de monitorizare.

3. Punct de vedere al specialistului – privind starea monumentelor și ansamblului din punct de vedere biologic – dr. biolog Oana CHACHULA, biolog atestat MC

În urma unor observații amănunțite de la fața locului, constatăm că Ansamblul Monumental „Calea Eroilor” din Târgu Jiu, se află într-o stare de conservare generală precară.

Monumentele sunt supuse intemperiilor continue ale vremii, iar efectul de cele mai multe ori este ireversibil, împreună cu degradările de natură fizico - chimice. Roca de travertin din care sunt sculptate, fiind un tip de rocă moale este foarte ușor de atacat de către agenții de biodegradare, mai ales sub influența umidității.

Majoritatea biofilmului vegetal dezvoltat care apare pe piesele complexului de sculpturi este alcătuit din alge, licheni, fungi și bacterii și acesta se dezvoltă mai ales la contactul cu solul. Din loc în loc, pe suprafețe restrânse acestea se găsesc și sub formă de plante saprofite și briofite. Rădăcinile lor au pătruns la nivelul soclurilor, în zonele de desprinderi și favorizează atât pătrunderea umidității, cât și menținerea acesteia.

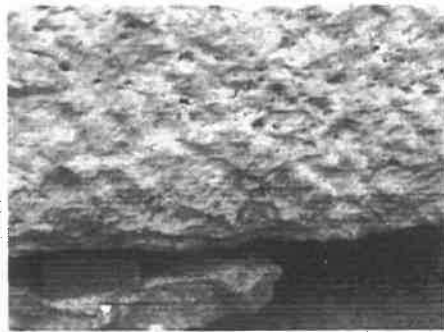
Un alt atac biologic mai puțin vizibil, de natură microfungică și bacteriologică, de cele mai multe ori regăsit sub forma unui film de culoare neagră, se dezvoltă și se menține cu ușurință în toate crăpăturile rocii.

La nivelul Coloanei, cel mai puternic atac biologic regăsit și vizibil este reprezentat de guanoul păsărilor, extrem de acid pentru orice material.

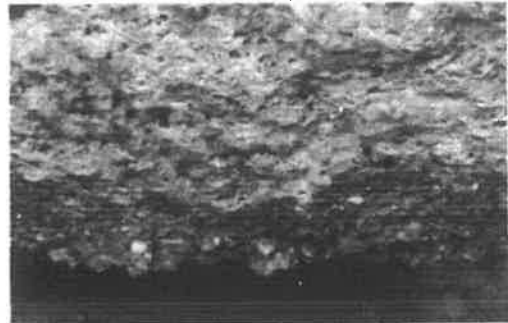
Se impune atât realizarea unui studiu biologic de caz detaliat și riguros, cât și o monitorizare constantă asupra oricăror degradări, precum și implicarea unei echipe multidisciplinare care să vină cu soluții pertinente atât de conservare, cât și de tratament asupra acestor capodopere.

Mai jos sunt, câteva imagini cu atacul biologic identificat și alte microorganisme

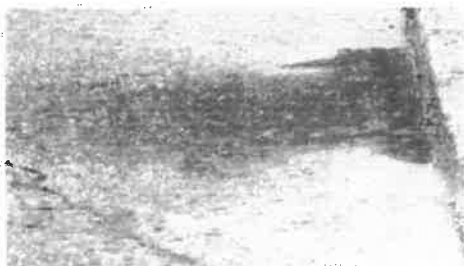

Atac biologic identificat, reprezentat de microorganisme algale și bacteriene

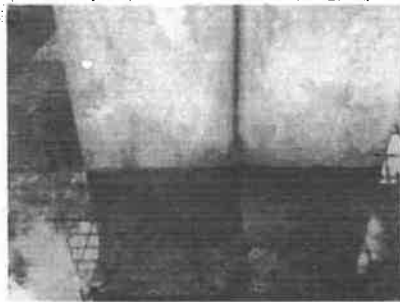
Atac biologic identificat, reprezentat de microorganisme algale și bacteriene

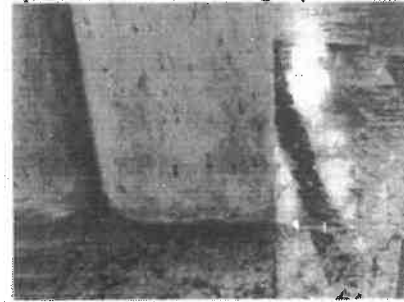
Atac biologic identificat la nivelul soclului, pavimentului, reprezentat de un strat algal și muscinal

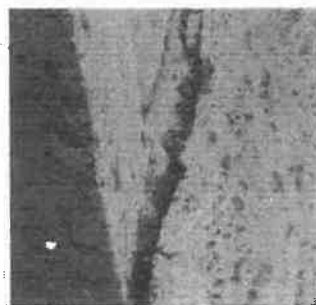
Atac biologic identificat la nivelul soclului, pavimentului, reprezentat de un strat algal și muscinal

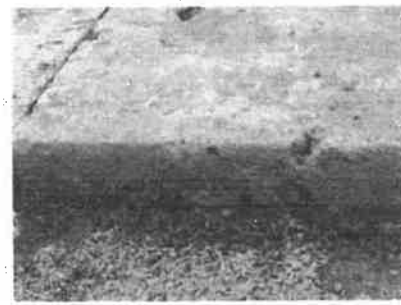
Atac biologic identificat, reprezentat de microorganisme algale și bacteriene

Atac biologic identificat, reprezentat de microorganisme algale și bacteriene

Atac biologic identificat, reprezentat de microorganisme algale - imagine asupra stării generale de conservare a pietrei - se remarcă numeroase pierderi de material datorită degradărilor fizico-mecanice

Atac biologic identificat, reprezentat de un biofilm algal și bacterian

Atac biologic identificat la nivelul soclului, reprezentat de un biofilm algal și bacterian

Atac biologic identificat la nivelul soclului, reprezentat de microorganisme algale - imagine asupra stării generale de conservare a pietrei - se remarcă numeroase pierderi de material datorită degradărilor fizico-mecanice

4. Punct de vedere al specialistului pe metal – analize și măsurători posibile/ recomandate care pot fi realizate de către IMNR (Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Metale Neferoase și Rare) – dr. ing. Mihai GHITĂ

Laboratorul de Analize al INCDMNR - IMNR (Institutul Național de Cercetare – Dezvoltare pentru Metale Neferoase și Rare) are expertiză pentru următoarele analize, pentru elementele de metal ale Ansamblului Monumental Calea Eroilor, respectiv Coloana Recunoștinței fără Sfârșit :

- Determinare prin spectrometrie de emisie optică cu plasmă cuplată inductivă ICP-OES a următoarelor elemente: Li, Be, Mg, Al, Si, P, S, Ti, V, Cr, Mn, Fe, Co, Ni, Cu, Zn, Zr, Cd, Sn, Sb, Pb, Bi, W, Mo, etc.
- Determinare prin Absorbție atomică în flacără FAAS : Ca, Na, K, Sr, Cs, Au, Ag, Pd, Pt, Rh.
- Determinări cantitative prin metode volumetrice și gravimetrice, pentru concentrații mari, de: Fe, Si, S, Zn, Ni, Cd, etc.
- Limitele de detecție pentru ICP-OES și FAAS sunt funcție de matrice și element de ordinal 10^{-3}
- Difracție de raze X pe pulberi -DRX: analiză de fază și dimensiuni de cristalit pe anumite direcții
- Metalografie (este nevoie de material în stare compactă de dimensiuni minim de aproximativ 1 cm suprafață de studiu)

Recomandăm:

Identificarea tipurilor de analize necesare Coloanei Recunoștinței fără Sfârșit, stabilirea periodicității lor, cu acordul întregii echipe de monitorizare, în faza de monitorizare, coroborate și completate, după caz cu cercetările efectuate de INOE.

5. Punct de vedere al specialistului – arhitect/ inginer restaurator privind starea fizică a componentelor Ansamblului Monumental "Calea Eroilor" – arh. ing. Aurora TĂRȘOAGĂ, specialist atestat M.C.:

Pentru Componentele din Piatră (Masa Tăcerii, Aleea Scaunelor, Poarta Sărutului)

Recomandăm urmărirea tuturor tipurilor de analize, conform recomandărilor inginerilor geologi, experților biologi etc.

Se impune a se realiza operațiuni de desprăfuire și biocidare, conform graficului Gantt anexat.

Pentru Componenta din Metal (Coloana fără Sfârșit)

Recomandăm prelevarea de probe pentru laborator din lacul existent și din materialul de alcătuire al modulelor (fontă), pe care se vor realiza studii detaliate de către INOE-CERTO și IMNR pentru a stabili: componența aliajului original, componența intervențiilor ulterioare, durata de viață a lacului aplicat pentru protecția metalizării, grosimea și coeziunea straturilor aplicate (omogenitatea) etc.

Pozițiile și tipurile de probe care se vor preleva, se vor stabili împreună cu Echipa de Monitorizare și specialiști atestați în metal, cu experiență în domeniu, din țară și străinătate.

D. URMĂRIREA COMPORTĂRII ÎN TIMP

D.1 GENERALITĂȚI

Urmărirea comportării în timp a construcțiilor este o activitate sistematică de culegere și valorificare a informațiilor rezultate din observare și măsurători asupra unor fenomene și mărimi ce caracterizează proprietățile construcțiilor în procesul de interacțiune cu mediul ambiant și tehnologic, prevăzută de Legea nr. 10 din 1995 privind calitatea în construcții art. 18 și art. 33 și reglementată de Normativul privind comportarea în timp a construcțiilor, indicativ P 130-1999.

Conform normativului în vigoare (P 130-1999), scopul urmăririi comportării în timp este de a obține informații în vederea asigurării aptitudinii construcțiilor pentru o exploatare normală, evaluarea condițiilor pentru prevenirea incidentelor, accidentelor și avariilor, respectiv diminuarea pagubelor materiale, de pierderi de vieți și de degradare a mediului (natural, social, cultural) cât și obținerea de informații necesare perfecționării activității în construcții.

Activitatea de urmărire a comportării construcțiilor se aplică tuturor categoriilor de construcții și va fi asigurată de către investitori, proiectanți, executanți, administratori, utilizatori, experți, specialiști și responsabili cu urmărirea construcțiilor.

Printre obligațiile legale ale proprietarilor sau administratorilor se numără:

- organizează activitatea de urmărire curentă prin mijloace și personal propriu sau prin contract cu o firmă specializată în această activitate, pe baza proiectului de execuție și a instrucțiunilor date de proiectant;
- comandă proiectul de urmărire specială, asigură fondurile necesare activității de urmărire specială și comandă efectuarea urmăririi speciale prin echipe competente;
- comandă inspectarea extinsă sau expertize tehnice la construcții în cazul apariției unor degradări ce se consideră că pot afecta durabilitatea, rezistența și stabilitatea construcției respective sau după evenimente excepționale (cutremur, foc, explozii, inundații, alunecări de teren etc.);

Construcțiile sunt obiecte materiale create și destinate a satisface anumite cerințe ale celor ce le-au executat. Ele ocupă un loc bine definit în spațiu și un interval de timp, atât cât durează existența lor. Spațiul neocupat de construcție formează mediul lui ambiant, interior și exterior, de care se delimitează prin suprafețele sale. Cu acest mediu, dar și cu sine însăși, construcția se găsește în relații continue de interacțiune pe tot parcursul existenței sale.

În procesul de interacțiune, în construcții au loc transformări fizice și chimice, care se manifestă prin fenomene divers perceptibile și care permit, prin cunoaștere, să se stabilească relații cauzale și condiționale în desfășurarea lor. Comportarea construcțiilor poate fi considerată ca un mod de manifestare a transformărilor pe care acestea le parcurg în procesul de interacțiune cu mediul ambiant și cu ele însele; comportarea construcțiilor nu este, deci, numai răspunsul acestora la acțiunea agenților de mediu, ci este rezultatul unor relații complexe cu aceștia, în care modificările ce apar sunt reciproc cauzale și condiționale.

Urmărirea comportării in situ a construcțiilor este activitatea practică de cunoaștere a performanțelor și calităților acestora, al cărei scop este prevenirea degradării și a accidentelor, prin intervenții efectuate din timp, precum și ca urmare a progresului științei construcțiilor, prin acumularea de date și valorificarea lor.

Urmărirea comportării construcțiilor se realizează prin observare senzorială și măsurători și se valorifică prin interpretarea datelor astfel obținute în contextul cunoștințelor teoretice existente.

Pentru a da o imagine coerentă asupra evoluției performanțelor și calităților construcțiilor cercetate, observarea și măsurătorile trebuie să fie sistematice, respectiv să se desfășoare după un program care să cuprindă ce, cum și când se observă / măsoară.

Urmărirea comportării construcțiilor și intervențiile pe acestea alcătuiesc "monitorizarea comportării in-situ a construcțiilor" și constituie o componentă a sistemului calității în construcții.

Datele colectate și rezultatele interpretării lor vor sta la baza valorificării în proiectele de intervenție. Măsurătorile și investigațiile din programul normal de urmărire se vor baza exclusiv pe metode care concordă cu normele conservării și restaurării, deci vor fi minim invazive, fără consum de material, fără modificarea naturii și rezistenței materialelor, fără urme pe suprafață sau în structura corpurilor analizate etc. Prelevarea de probe va fi posibilă doar în baza unei justificări științifice riguroase acceptate de restauratorul responsabil.

Urmărirea comportării în timp trebuie efectuată, în cazul de față, în mod curent pe toată durata de viață a ansamblului prin activități specifice cu frecvențe diferite (a se citi Anexa 1 — Diagrama Gantt) și, în mod special, după eventualele evenimente majore (sau excepționale).

Observațiile tuturor activităților de urmărire se vor înregistra în jurnalul de observații — un caiet document formatat tip A4, font Arial Narrow 12, spațiu între rânduri 1.0 (365 zile, cu marcarea anotimpurilor, temperaturilor și fenomenelor înregistrate etc.), la care se asociază și informațiile relevante culese conform indicațiilor investigatorului și/sau restauratorului — model de fișă de constatare propus pentru fiecare obiect al Ansamblului, cu mențiunea că pentru Coloana Fără Sfârșit se vor realiza fișe de constatare detaliate pe module — a se citi Anexa 3 — Modele Fișe Constatare.

Modelul de întocmire al fișelor de constatare care vor alcătui Jurnalul de observații (Caietul document) este anexat la prezentul proiect (a se citi Anexa 3 — Model Fișă de Constatare), dar se va definitiva de către Echipa de Monitorizare în faza de Urmărire a Comportării în Timp.

Modelul de întocmire al Caietului-Dokument se va definitiva de către Echipa de Monitorizare, în faza de Urmărire a Comportării în timp și ținând cont de specificațiile și recomandările prezentului proiect.

Scopul urmăririi comportării în timp este acela de a *preveni* eventualele degradări ce ar putea să survină din cauza interacțiunii pieselor cu mediul ambiant și de a *permite sesizarea unei degradări în stare incipientă*, ceea ce trebuie să conducă la înlăturarea urgentă a riscului de degradare accelerată / avansată.

Responsabilități și atribuții - conform Anexa 2: Organigramă

Obligația urmării comportării în timp revine Echipei de Monitorizare, dar și administratorului (CENTRUL DE CERCETARE, DOCUMENTARE ȘI PROMOVARE "CONSTANTIN BRÂNCUȘI" – C.C.D.P.C.B.) care, în acest scop, va desemna personalul de specialitate corespunzător, coordonat de un specialist atestat în domeniu – conform organigramei (Anexa 2 – Organigramă), detaliată tabelar mai jos :

CENTRUL DE CERCETARE, DOCUMENTARE ȘI PROMOVARE BRÂNCUȘI (CCDPCB)	Responsabil de proiect C.C.D.P.C.B.	-coordonare proiect în teren -comunicare echipă Centru, Director, echipe supraveghere /salubritate, cu restaurator MC -comunicare cu Echipa Monitorizare -comunicare Primăria Tg. Jiu / ONG / PR
	Monitorizare Specială . –Restaurator MC (piatră/metal) – 1 pers.	-monitorizare 1 dată / lună -raportare sintetică -abilitat să ia măsuri locale pentru aspecte minore -convocare Echipa Monitorizare
	Echipă monitorizare Curentă – Agent Constatator	-monitorizare zilnică -instruire periodică, cel puțin la 4-6 luni -raportează evenimente / situații apărute -nu au voie să intervină
	Echipă curățare & mentenanță periodică monumente	-personal specializat, instruit periodic -abilitat să intervină pe lucrări ușoare (biocidări, desprăfuire) -urmează proceduri de intervenție
	Echipă de pază & securitate	-asigură paza & securitatea pieselor -nu oferă informații turistice
	Echipă curățare & mentenanță peisageră	-asigură toaletarea arborilor, igienizarea aleilor, eliminarea deșeurilor din zona monumentelor
	Director	-comunicare cu factorii implicați -notificat referitor la mersul proiectului de persoana responsabilă
ECHIPA DE MONITORIZARE (EM)	Arhitect Specialist atestat MC	-coordonare proiect Urmărire Comportare în Timp / coordonare EM (Echipă Monitorizare) -asigură comunicare M.C., I.N.P. etc. -urmărire / monitorizare periodică (4-6luni)
	Arhitect asistent	-coordonare proiect în absența Șefului de proiect (Arhitect MC)
	Inginer Geolog (Petrograf)	-analizează rapoarte de specialitate și dispune soluții sau oferă recomandări -efectuează vizite in-situ
	Fizician	
	Chimist	
	Biolog	
	Restaurator MC (piatră/metal)	
	Inginer Rezistentă MC	
	Peisagist / Arh. Peisagist	
Inginer specializat : Metal		
Inginer instalații : la solicitarea arhitectului		

Notă: recomandările privind atribuțiile / obligațiile detaliate ale echipelor din organigramă sunt cuprinse la capitolul D.4. Recomandări pentru o implementare eficientă

Situațiile de intervenție se vor structura în două categorii, în funcție de gravitatea degradărilor

1. Degradări usoare

Pot fi tratate local de către personalul specializat (restaurator MC) ori de către personalul specializat cu pregătire medie (agent constatator) numai sub supravegherea directă a restauratorului atestat MC (A se citi Anexa 2 – Organigramă). Exemple de tratări pentru degradări ușoare: desprăfuiți, biocidări, refacere cordon chit silicon (învelitoare poartă), îndepărtare depuneri (excremente păsări, frunze), pudrări cu praf fin de aragonit (sezon rece până scăderea probabilității de ninsoare)

2. Degradări puternice

Se impune notificarea Echipei de Monitorizare și convocarea unei ședințe pentru dezbaterea soluției optime. Propunerea de intervenție se avizează de I.N.P. și Ministerul Culturii și Identității Naționale pentru Tema, Intervenție de Urgență sau Proiectul de conservare /restaurare integral.

Modul de desfășurare al ședințelor Echipei de Monitorizare (EM)

Coroborarea și interpretarea datelor în Echipa de Monitorizare (arhitect / specialist - atestat MC, inginer structurist atestat MC, petrograf-mineralog, Restaurator piatră, Restaurator metal, Fizician, Chimist, Inginer Metal – metale neferoase etc.) se vor efectua periodic, o dată la cel mult 4-6 (patru- șase)luni, iar rapoartele privind rezultatele controalelor se vor nota în Jurnalul Măsurătorilor și Evenimentelor.

În cadrul ședințelor se va vizualiza și analiza caietul de urmărire a comportării în timp, coroborat cu parametrii climatici și fișele fotografice (digitale) realizate săptămânal de personalul desemnat. De asemenea, înainte de data ședinței, administratorul Ansamblului (CENTRUL DE CERCETARE, DOCUMENTARE ȘI PROMOVARE "CONSTANTIN BRÂNCUȘI" – C.C.D.P.C.B.) se obligă să pună la dispoziția membrilor Echipei de Monitorizare (EM) atât toată documentația de urmărire, cât și un raport sintetic, cu minimum 5 (cinci) zile înainte de data care se va stabili de comun acord pentru ședința de coordonare.

Documentul sintetic va avea între 5 și 10 pagini format A4, font Arial Narrow 12, fără spații între rânduri (1.0), iar fotografiile / schemele tipărite conținute dimensiuni maxime 6x4 cm.

Administratorul (C.C.D.P.C.B.) va colecta periodic statistici și va furniza informații sintetice Echipei de Monitorizare, pentru a avea o imagine de ansamblu corectă și a putea lua deciziile optime ținând cont de absolut toți parametrii din teren (a se citi Anexa 1 — Diagrama Gantt - Urmărire Indirectă: Procese Conex).

Administratorul (C.C.D.P.C.B.) va colecta și pune la dispoziția Echipei de Monitorizare (EM), o dată la 4-6 (patru-șase luni) următoarele tipuri de informații de natură să afecteze Ansamblul, dar și orice alte informații consideră necesare în plus:

- situația tehnică a documentațiilor de arhitectură și urbanism (evoluția urbanistică a așezării în zona de studiu – emiteri autorizații de construire, modificări/ extinderi, amplasare panouri și reclame, lucrări edilitare, amenajări peisagere etc.)
- identificarea permanentă a accesibilității sitului, ținând cont de : factorii de trafic, numărul de parcuri existente amenajate, accesul autocarelor cu turiști, alei/trotuare de acces etc.
- statistici turistice – realizate în baza unor chestionare tip - sociologice (număr de vizitatori, flux de vizitatori – modul în care au aflat de sit – conexiunea cu situri istorice și monumente memoriale similare, cantitatea de informații despre sit oferită pe panourile existente, obiecte și/sau zone preferate din ansamblu, facilități de vizitare a sitului/ confort turistic : toalete publice, spații alimentare, mobilier urban – băncuțe, coșuri de gunoi, zone de fumat etc., broșuri, albume, Wi-Fi, ghidaj, audio-guide, număr de tururi ghidate – mai mic sau mai mare, capacități turistice : acomodare / cazare etc.)

- disfuncționalități și elemente dăunătoare : evoluția vegetației, mentenanța spațiilor verzi și a aleilor, evenimente conexe etc.
- monitorizarea conexiunilor și integrării sitului în rețeaua culturală locală, națională și internațională prin inventarierea tuturor monumentelor și panourilor direcționale ori de informații pentru turiști. Se va realiza o hartă cu amplasamentele tuturor acestor elemente de semnalistică și se va studia permanent omogenitatea, respectiv identitatea vizuală a semnalisticii pentru Ansamblul Monumental "Calea Eroilor", în raport și cu celelalte monumente istorice din Târgu Jiu.

Prezența la ședințele de lucru a membrilor din Echipa de Monitorizare (EM) este obligatorie, iar în cazul în care există situații excepționale, ședința se poate reconvoca, de comun acord, în termen de maxim 10 (zece) zile calendaristice. Fiecare ședință de lucru a Echipei de Monitorizare se va încheia cu o Minută semnată de toți membrii echipei și cu menționarea rolului fiecăruia în proiect.

Absența nemotivată a unui specialist- restaurator de la mai mult de 2(două) ședințe consecutive (max. 1 an), atrage eliminarea implicită a respectivului membru din Echipa de Monitorizare și înlocuirea acestuia, prin numire de către Echipa de Monitorizare.

RAPORTUL NU SE VA FINALIZA, SEMNA ȘI NU SE VA IMPLEMENTA FĂRĂ PUNCTUL DE VEDERE AL TUTUROR MEMBRILOR ECHEPEI DE MONITORIZARE.

Evenimente, situații și excepții

În cazul apariției unor fenomene sau evenimente excepționale, sau ca urmare a unor concluzii din interpretarea preliminară a datelor colectate, piesele vor fi controlate amănunțit imediat după producerea acestora, iar rezultatele se vor consemna, de asemenea, în Jurnalul Măsurătorilor și Evenimentelor.

Dacă se sesizează apariția unor avarieri sau modificări, se va convoca de urgență Echipa de Monitorizare, care va analiza situația și va indica varianta optimă de intervenție. Dacă după astfel de evenimente se consideră necesară o inspectare extinsă a ansamblului sculptural sau punerea acestuia sub urmărire specială, administratorului (C.C.D.P.C.B.) îi revine sarcina cererii condițiilor pentru inspectarea extinsă sau, în cazul urmăririi speciale, a comandării proiectului de urmărire specială sau proiectului de intervenție de urgență / conservare.

Data fiind evoluția metodelor și mijloacelor de investigare, a cunoștințelor în domeniu, precum și dinamica legislației internaționale privind normele de lucru și standardele în vigoare, prezentul plan de urmărire poate fi modificat/ completat la propunerea Echipei de Monitorizare (EM), în sensul dezvoltării sale.

În vederea intervențiilor de întreținere/restaurare/conservare se vor utiliza datele acumulate prin programul de urmărire, observațiile și comentariile din Jurnalul Măsurătorilor și Evenimentelor, precum și alte date științifice justificate.

D.2 MODUL DE URMĂRIRE A COMPORTĂRII ÎN TIMP A ELEMENTELOR ANSAMBLULUI

În ceea ce privește procedura de urmărire a comportării în timp, în prima fază a proiectului de restaurare - conservare, aceea de "Expertiză tehnică, studii, cercetări și propuneri preliminare", s-a aprobat de către CNMI cu aviz nr. 860-M/2000 următoarea strategie bazată pe două tipuri de urmărire (directă/indirectă) :

Urmărirea indirectă	Urmărirea directă
- securitatea pieselor (monitorizare, pază & protecție, sistem de alarmare de tip anti-efracție) ;- controlul zilnic al respectării programului și condițiilor de salubritate în perimetrul ansamblului;- controlul zilnic al înregistrărilor video din perimetrul monumentului și raportarea evenimentelor;- înregistrarea factorilor de mediu, microclimat și calitate a aerului (temperatură, umiditate relativă, noxe etc.) și factori antropici cu potențial de risc (fluxul mărit de vizitatori, grupuri mari neorganizate corespunzător, evenimente artistice cu public greu de supravegheat, accesul cu animale de companie în apropierea monumentelor, graffiti etc) ;	- verificarea periodică a pieselor ;- măsurători ultrasonice (și repetarea periodică a acestora);- măsurători de vibrații pentru a înregistra eventuale variații în rigiditatea structurii ;- verificarea periodică a materialului litic pentru stabilirea programului de hidrofugare ;-măsurători directe, macrofotografii și modele fotogrammetrice privitoare la rosturile și a zonelor cu risc crescut de degradare ;- măsurători directe ale parametrilor de culoare ;- măsurători directe ale emisivității termice ;- măsurători directe ale distribuției de temperatură ;- măsurători directe prin control Doppler pentru controlul stării rosturilor și chiturilor;- controlul contaminării biologice în vederea biocidării;- controlul radar al structurii (în plan vertical pentru Poarta Sărutului) și perimetral pentru Masa Tăcerii, Poarta Sărutului și Coloana Recunoștinței fără Sfârșit Pentru buna desfășurare a programului de urmărire prin toate componentele sale, se propune implementarea unui Sistem al Managementului Calității conform ISO 9001 pentru activitățile aferente bunei întrețineri/ restaurării /conservării a ansamblului. Realizarea și implementarea procedurilor vor reduce semnificativ riscurile de degradare.

Detalierea celor două tipuri de urmărire :

D.2.a) Urmărirea indirectă

-Securitatea pieselor:

-Administratorul (CCDPCB) va lua măsurile necesare pentru asigurarea permanentă a pazei operelor de artă, agent de pază / patrulă distribuită corespunzător.

-Administratorul (CCDPCB) va lua măsurile necesare pentru asigurarea supravegherii video permanente a operelor de artă.

-Administratorul (CCDPCB) va lua măsurile necesare pentru presemnalizarea optoelectronică (senzori de prezență, bariere cu diode laser etc) acustică și video la pătrunderea în proximitatea operelor de artă.

-Administratorul (CCDPCB) va lua măsurile necesare pentru punerea în aplicare a activităților de bună practică recomandate de restauratorul responsabil și de echipa pluridisciplinară, precum și de corectarea imediată a viciilor în practica curentă.

-Administratorul (CCDPCB) va lua măsurile necesare de limitare a traficului greu în preajma operelor de artă, respectiv limitarea traficului greu (peste 3t) pe următoarele artere: Calea Eroilor, Bulevardul Constantin Brâncuși (secțiunea între Calea Severinului - Girație și Strada Traian - Primăria Târgu Jiu), Strada Gheorghe Tătărescu. Se recomandă limitarea (interzicerea) traficului foarte greu pe Străzile Tudor Vladimirescu și Calea București - în dreptul Parcului Coloanei fără Sfârșit (mașini de mare tonaj - autocamioane, autoutilitare mari etc.).

-Factorii de mediu, microclimat și calitate a aerului:

Restauratorul atestat MC desemnat cu urmărirea comportării în timp a ansamblului sculptural, va consemna lunar, respectiv sintetiza consemnările personalului care urmărește zilnic condițiile meteo raportate de stațiile din zonă (temperatura aerului, umiditatea relativă a aerului, viteza vântului, cantitatea de precipitații și alți indicatori de mediu și microclimat).

Măsurătorile de mediu, microclimat și calitate a aerului se vor realiza periodic (periodicitatea se va stabili de comun acord în faza de monitorizare propriu-zisă, a se vedea Anexa 1 : Grafic Gantt) și determina/înregistra la intervale de maxim 1 h. Valorile curente se vor putea vizualiza în timp real. Interpretarea datelor se va efectua conform unui protocol, la fiecare întâlnire semestrială a echipei pluridisciplinare. Aceste date sintetice vor fi anexate la Jurnalul Măsurătorilor și Evenimentelor. De asemenea este posibilă montarea de indicatori de umiditate și temperatură a aerului (termometre) cu funcționare wireless, de tip LoT (Long Range Wireless Temperature Humidity Sensor) - cu posibilitate de înregistrare direct într-un sistem de calcul dedicat.

În cazul în care cifrele se abat de la valorile normal admise, Echipa de Monitorizare va face o analiză a implicațiilor pe care aceste abateri le pot avea asupra pieselor, iar dacă se constată vreun potențial pericol, se va nota aceasta în Jurnalul Evenimentelor și se va proceda la examinarea atentă și de urgență a pieselor. Dacă în urma acestei examinări se constată modificări ale stării de conservare a pieselor, acestea se vor nota de asemenea în Jurnalul Măsurătorilor și Evenimentelor și va fi anunțat administratorul (C.C.D.P.C.B.) să convoace de urgență Echipa de Monitorizare (EM) privind situația apărută.

-Variația nivelului apelor freatice :

Se va realiza o rețea de 3 (trei) foraje piezometrice. Frecvența măsurătorilor se va stabili în faza de Monitorizare, doar cu acordul scris al întregii echipe de monitorizare (a se vedea Anexa 1 : Grafic Gantt). Rezultatele se reprezintă în graficul timp-nivel și se corelează cu cantitatea de precipitații. Se notează în Jurnalul Măsurătorilor și Evenimentelor sau se poate conecta (prin aparate de măsurare) la un sistem de calcul integrat, automat.

D.2.b) Urmărirea directă

Verificarea periodică a pieselor :

În cadrul acestui capitol ne referim la o urmărire diferențiată a pieselor ce formează ansamblul sculptural. Pe de-o parte, o urmărire aplicată în mod general tuturor pieselor și, pe de altă parte, urmăriri specifice necesare pentru Poarta Sărutului și Coloana Infinită.

Pentru toate piesele :

1. Se vor face zilnic observații vizuale atente - cu ochiul liber sau cu ajutorul lupei cu bec;
2. Documentarea fotografică - o dată la 3(trei) luni (în cazul Coloanei fără Sfârșit) și săptămânal pentru toate celelalte elemente ale ansamblului, respectând condiții tehnice minime, astfel încât să poată fi realizate analize comparative (pentru evaluarea dinamicii unor degradări etc.), documentație arhivabilă

(inclusiv digitală) și probatorie pentru orice intervenție ulterioară Se vor face săptămânal observații ce vor urmări în special următoarele fenomene:

- evoluția biocenozelor;
- degradările fizice și/sau chimice survenite:
- natural (deschideri de fisuri, fenomene de dezagregare, de dizolvare, de corodare, de recristalizare etc.);
- antropic (vandalisme, neglijențe etc.).

Pentru fotografiere pieselor se recomandă utilizarea unor instrucțiuni precise și stabilirea unor proceduri standardizate precum :

- a) utilizarea aceleiași tip de aparat fotografic de înaltă rezoluție DSLR (2 aparate identice, din care unul de rezervă în caz că apare un defect),
- b) utilizarea unui trepied la o cotă precisă prestabilită (1/2 din înălțime pentru scaune – Aleea Scaunelor și Masa Tăcerii) – și identificarea pozițiilor de fotografiere cu repere statice păstrate în teren,
- c) utilizarea unui eșafodaj special din lemn pentru fotografierea de sus a scaunelor / a Mesei Tăcerii,
- d) utilizarea unei scări / schele din lemn pentru fotografierea Porții Sărutului
- e) orto-rectificarea digitală a fotografiilor luate cu software de specialitate etc.

3. Observațiile simple de parametri se fac zilnic, documentarul fotografic săptămânal și obligatoriu după fiecare eveniment major și se vor baza pe pachetul de date generate prin activitățile de la descrierea observațiilor directe și indirecte: compoziții chimice elementare sau moleculare (după caz) – în mod special pentru Coloană, parametri de culoare, emisivități termice, imagistică microscopică pe zone critice, documentație imagistică multispectrală, radargrame, termograme, modele fotogrammetrice și LIDAR (Light Detection and Ranging – sau 3D laser scanning cu aplicații terestre, aeriene sau mobile) etc – a căror periodicitate se va stabili în etapa de monitorizare.

Observațiile se consemnează în Jurnalul Măsurătorilor și Evenimentelor.

Pentru POARTA SĂRUTULUI :

Se vor lua toate măsurile prevăzute la D.2.b și în plus se vor efectua:

- a) Măsurători de vibrații pentru a înregistra variația rigidității structurii

Se efectuează sezonier, până la terminarea lucrărilor de intervenție. După intervenție se fac înregistrări periodice în primul an (vara - iarna) – frecvența se va stabili de comun acord în faza de Monitorizare, apoi la intervale de mai mari (ani) – idem, frecvența și necesitatea se vor stabili în faza de Monitorizare. Se notează în Jurnalul Evenimentelor.

- b) Măsurători privind rosturile.

Se vor efectua măsurători directe și macrofotografii - lunar, până la efectuarea lucrărilor de restaurare și periodic, după aceea. Rezultatele se consemnează în Jurnalul Evenimentelor. Frecvența realizării măsurătorilor privind rosturile și a macrofotografiilor se va stabili în faza de Monitorizare, în funcție de necesitate și doar cu acordul echipei de monitorizare.

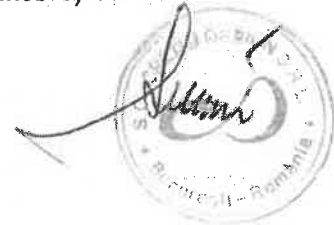
Subliniem faptul că proiectul de conservare - restaurare nu face parte din prezentul proiect.

- c) Pentru Poarta Sărutului se vor realiza instrucțiuni precise pentru fotografierea elevațiilor (Nord, Sud, Est, Vest și zonelor de intrados) conform specificațiilor de mai sus.

Pentru COLOANA FĂRĂ SFÂRȘIT :

Se vor lua toate măsurile prevăzute D.2.b și în plus se vor efectua:

- a) Măsurători de vibrații pentru a înregistra variația rigidității structurii – periodicitatea se va stabili în etapa de monitorizare;

b) Măsurători cu stația totală a coordonatelor punctelor-marfor – 4 puncte, o dată la 6 luni – pentru verificarea eventualelor devieri / abateri de la verticală ale Coloanei fără Sfârșit
c) Pentru Coloana fără Sfârșit se vor realiza instrucțiuni precise pentru fotografierea modulelor (frecvență : 1 dată la 3 luni), utilizându-se aparate de fotografiere de înaltă rezoluție DSLR cu teleobiectiv pentru obținerea unor imagini aproape orto-rectificate – fiind necesare rectificări minore ulterioare din software.
De asemenea, pentru obținerea unor imagini obiective, se vor alege puncte fixe pentru fotografierea celor patru fațete ale modulelor, puncte care se vor marca permanent în Parc, în zona de vegetație sau paviment și cote altimetrice precise pentru trepid, care vor fi inscripționate lângă marcaje (spre exemplu: Poziția 1, cota h=150cm). Trepidul se va regla pe înălțime, după ce se va verifica în prealabil cota acestuia cu ruleta, fiind astfel pregătit pentru un rezultat optim.

Măsurători ultrasonice :

Metoda ultrasonică prezintă repetabilitate în timp astfel încât rezultatele obținute prin măsurători pot fi înregistrate și comparate. Frecvența repetabilității acestei determinări se stabilește împreună cu Echipa de Monitorizare, în faza de Monitorizare, prin specialiștii săi, doar după fundamentarea necesității și / sau avantajelor/ dezavantajelor formulate de un specialist.

D.2.c) Instrucțiunile de întreținere și conservare curentă (mentenanță) – se va asigura de echipa de curățare și mentenanță a monumentelor istorice (a se citi Organigrama)

Pe lângă o urmărire atentă, directă și indirectă, mai sunt necesare și unele măsuri pentru întreținerea ansamblului în bune condiții și anume:

c.1) Desprăfuirea periodică, o dată la 3 luni de zile – a se citi Anexa 1 : Diagrama Gantt

c.2) Biocidarea preventivă, anuală sau bianuală, după caz – a se citi Anexa 1 : Diagrama Gantt

c.3) Refacerea periodică (la 6 luni sau când este degradat) a cordonului din chit silionic, perimetral învelitorii din tablă de plumb a Porții Sărutului – a se citi Anexa 1 : Diagrama Gantt – necesitatea înlocuirii tablei existente de pe atic (eventual cu un lintou de piatră) se poate face doar în baza unui diagnostic riguros, de pe scînelă – aspect posibil doar din faza de PROIECT

c.4) Intreținerea învelitorii din tabla de plumb ce acoperă Poarta Sărutului intra în grija beneficiarului care va urmări periodic starea sa, conform C 37-88, sau conform normelor care vor fi în vigoare la data verificării învelitorii. Reparațiile capitale se vor executa în baza unui proiect avizat, conform metodologiei în vigoare la data când este necesar să se facă aceste lucrări.

La o intervenție ulterioară complexă de restaurare-conservare se va studia eliminarea învelitorii din tablă de plumb a Porții Sărutului, revenire la rezolvarea originală a lui BRÂNCUȘI.

c.5) Îndepărtarea depunerilor de pe învelitoarea și postamentul Porții Sărutului și de pe celelalte piese de artă ce alcătuiesc ansamblul sculptural. Vor fi folosite numai unelte de tipul periiilor din păr, spatule și lopeți din lemn. În cazul Porții Sărutului, scările mobile de acces la partea superioară a acesteia se vor îmbrăca în materiale moi de tip cauciucat sau similar pentru a proteja opera de artă de zonele de contact. Praful care eventual se ridică de pe paviment se va combate printr-o stropire usoară.

c.6) În vederea evitării procesului de dizolvare a travertinului, în special la partea superioară a Porții Sărutului, în sezonul rece, preponderent primăvara la topirea zăpezii, se vor efectua pudrări cu praf fin de aragonit (se poate obține prin pisarea cochiliilor de scoici) a suprafețelor expuse – a se citi studiul mineralogic și petrografic al documentației de restaurare – conservare din 2003.

c.7) Interzicerea contactului fizic direct al vizitatorilor cu toate operele de artă ce alcătuiesc ansamblul sculptural. În acest sens se impune paza permanentă a obiectivelor, asigurată de personal specializat și,

suplimentar, montată o instalație de bariere sonice – cu declanșare la trecerea vizitatorilor / turiștilor dincolo de limitele stabilite. Se interzice accesul animalelor de companie fara lesă sau nesupravegheate.

c.8) Având în vedere interesul excepțional, național și internațional pe care acest ansamblu sculptural îl prezintă, se recomandă respectarea unui regulament minimal de vizitare/vizionare turistică, stabilit de către Consiliul Local al Municipiului Târgu Jiu și suplimentar, controlul permanent al fluxului de vizitatori raportat la degradările survenite în timp. Deși "Ansamblul Monumental "Calea Eroilor" este în aer liber, în mijlocul parcurilor – un regulament minimal este obligatoriu (spre exemplu ținută indecentă, etc.)

c.9) În situația în care piesele "mobile", adică scaunele de la Masa Tăcerii sau cele de pe Alea Scaunelor, din motive justificate, trebuie deplasate, operațiunea de mutare/deplasare va fi efectuată cu supravegherea unui Specialist atestat MC.

c.10) Realizarea unei fundații din beton și a unei hidroizolații orizontale lipite la cald (pentru stoparea umidității ascensionale) pentru băncile din piatră și scaunele pătrate aferente Aleii Scaunelor – sistem similar cu cel utilizat la Masa Tăcerii sau un sistem de drenaj sau sistematizarea verticală de îndepărtare a apelor – **acest punct necesită proiect / detaliu avizat de CNMI.**

c.11) Buna funcționare a stațiilor meteo și a altor echipamente se verifică zilnic.

În cazul căderilor de zăpadă sau lapoviței (gheață), piesele ansamblului – Masa Tăcerii, scaunele din piatră de pe Alea Scaunelor, băncile din piatră, capacul lintoului și zona înconjurătoare și Porții Sărutului, precum și zona din imediata vecinătate a Coloanei fără Sfârșit se vor curăța de zăpadă înainte de înghețarea acestora, respectiv de gheață în cazul lapoviței. La depunerea stratului de zăpadă / gheață curățarea se va face cu atenție, cu perie moale și unelte din lemn.

c.12) Îndepărtarea cu pensula/ peria cu peri moi ai stropilor de pe elementele de piatră, rezultați în urma ricoșării apelor pluviale.

Termen de implementare propus și continuitatea proiectului :

Prezentul document/ proiect se va actualiza/ revizui, odată la **3 sau 5 (trei-cinci) ani**, funcție de concluziile, operațiunile și lucrările de intervenție realizate în acest interval de timp sau în cazul apariției unei situații excepționale (seism, furtuni, ploaie înghețată sau alte modificări climatice sau degradări majore cauzate de acțiuni antropice).

D.3 MODUL DE URMĂRIREA A COMPORTĂRII ÎN TIMP PARCURI ȘI SPATII VERZI CONEXE :

Prezentul capitol tratează modul de urmărire în timp a parcurilor și spațiilor verzi în care sunt așezate monumentele istorice – obiecte de artă, parte din Ansamblul Monumental "Calea Eroilor" de Constantin Brâncuși. Măsurile au fost propuse în conformitate cu legislația în domeniu, respectiv *Legea nr. 24 / 2007 privind reglementarea și administrarea spațiilor verzi din intravilanul localităților*, aflată în vigoare începând cu 21.01.2007.

Pentru protecția spațiilor verzi se impune înființarea unei echipe specializate de lucru, din care să facă parte minimum 1 inginer agronom, 1 peisagist, 2 muncitori / agenți de întreținere fără studii superioare și 1 grădinar, care va intra în directă subordonare a CENTRULUI DE CERCETARE, DOCUMENTARE ȘI PROMOVARE CONSTANTIN BRÂNCUȘI (C.C.D.P.C.B.).

Această echipă va respecta o listă de bune practici și proceduri specifice, stabilite de comun acord în ședințele de lucru ale Echipei de Monitorizare.

În vederea întreținerii spațiilor verzi și al fondului arboricol din preajma monumentelor, se impun următoarele:

- realizarea unui plan anual sau bianual de lucrări, de către administrator / entitatea ce gestionează situl, plan ce se va realiza coroborat cu strategia de mentenanță stabilită de Echipa de Monitorizare;
- respectarea recomandărilor de intervenție asupra vegetației făcute de Echipa de Monitorizare;
- îndepărtarea speciilor invazive ;
- evitarea intervențiilor în urma cărora este diminuată funcția ecologică a plantelor;
- monitorizarea și protecția spațiilor verzi în vederea prevenirii și combaterii bolilor și dăunătorilor, distrugerilor și degradărilor .
- toaletarea arborilor prin tăieri graduale și minimale ale arborilor, cu atenție specială pentru a nu strica ecosistemul dezvoltat de parc împreună cu monumentele din travertin și a nu genera o schimbare bruscă din punct de vedere climateric (din însorirea inegală a suprafețelor de piatră, alterarea culorilor de circulație ale vântului și implicit a migrațiilor biologice pe suprafețele de piatră).
- intervențiile de amenajare a parcurilor în zona monumentelor se vor urmări cu maximă atenție, în special activitățile care presupun antrenarea prafului (spre exemplu îndepărtarea frunzelor căzute cu suflanta mobilă, pe timp de toamnă), umiditatea excesivă, riscul impactului mecanic cu alte corpuri dure sau utilaje.
- sunt interzise activitățile de salubritate-care antrenează particule de praf/ nisip/ pietriș, care au efect de sablare puternic.
- se va evita udarea excesiva a vegetației.
- spălarea aleilor și întreținerea spațiului verde se va face cu maximă atenție în zona monumentelor, pe direcție emergentă, astfel încât să nu încarce cu pământ suprafețele monumentului, să nu faciliteze dezvoltarea mușchilor, ciupercilor etc.

D.4 URMĂRIREA COMPORTĂRII ÎN TIMP – RECOMANDĂRI PENTRU O IMPLEMENTARE EFICIENTĂ

Pentru implementarea proiectului de urmărire a comportării în timp pentru Ansamblul Monumental "Calea Eroilor" – Târgu Jiu se recomandă înființarea unui compartiment distinct în cadrul CENTRULUI DE CERCETARE, DOCUMENTARE ȘI PROMOVARE „CONSTANTIN BRÂNCUȘI” – conform organigramei (Anexa 2 – Organigramă), bugetat distinct și generând astfel un control strict asupra cash-flow-ului gestionat de către beneficiar în această direcție.

Pentru o comunicare eficientă și dedicată pe această temă recomandăm desemnarea unui **responsabil de proiect** în cadrul:

CENTRULUI DE CERCETARE, DOCUMENTARE ȘI PROMOVARE „CONSTANTIN BRÂNCUȘI” (C.C.D.P.C.B.).

Atât echipele de monitorizare, de pază, cât și cele de curățare vor acționa sub stricta coordonare a CENTRULUI DE CERCETARE, DOCUMENTARE ȘI PROMOVARE „CONSTANTIN BRÂNCUȘI” (C.C.D.P.C.B.), respectiv a Responsabilului de Proiect din cadrul acestuia.

Pentru asigurarea serviciilor de curățare și mentenanță monumente, pază și protecție a sitului, mentenanță peisajeră recomandăm contracte de minim 5 (cinci) ani pentru o mai bună coerență de urmărire în timp.

Urmare a prezentului studiu, recomandăm C.C.D.P.C.B. următoarele atribuții și specializări pe tipuri de activități ce pot fi incluse în fișele de post viitoare ale personalului calificat:

ECHIPA 1: MONITORIZARE CURENTĂ :

- Va fi compusă 4 (patru) Agenți constatatori, personal cu studii medii
- Vor primi instruire inițială și periodică (la 6 luni) cu un reprezentant al Echipei de Monitorizare – în prezența Restauratorului – Specialist Atestat MC
- Proceduri impuse :
 - o igienizarea mâinilor înainte de realizarea inspecțiilor
 - o utilizarea mănușilor de protecție de unică folosință pentru inspectarea suprafețelor
 - o utilizarea unor halate speciale, inscripționate
 - o control oftalmologic periodic (cel puțin odată la 12 luni) și actualizat la data începerii urmăririi a comportării în timp
 - o interzicerea utilizării ochelarilor care afectează/ denaturează lumina solară pe perioada observațiilor: ochelari de soare, ochelari de tip heliomat etc.
 - o observare cu ochiul liber sau cu lupă cu bec;
 - o personalul de monitorizare nu are dreptul să intervină pe degradări (curățare / mentenanță)
 - o personalul de monitorizare nu are dreptul să dea informații turistice oficiale sau care pot lua caracter de informație oficială, privind Ansamblul Monumental "Calea Eroilor"
 - o utilizarea eficientă a aparaturii speciale din proprietatea C.C.D.P.C.B. : aparat fotografiat, trepied, asigurarea permanentă a încărcării acumulatorilor și a spațiului necesar pentru fotografiere
 - o protocol de confidențialitate privind activitatea acestora – date raportate, procesul de urmărire al comportării în timp etc.

ECHIPA 2: CURĂȚARE ȘI MENTENANȚA PERIODICĂ A MONUMENTELOR :

- Va fi compusă de 3 (trei) restauratori piatră, 1 (un) restaurator metal și 1 (un) inginer, personal cu studii superioare sau de profil
- Instruire inițială și periodică (la 6 luni) a personalului de către un reprezentant al Echipei de Monitorizare – în prezența /coordonată de Restauratorul Atestat MC pentru piatră și metal
- Prescripții generale (recomandări) :
 - o utilizarea mănușilor de protecție de unică folosință pentru lucrările de intervenție
 - o respectarea cu strictețe a fișelor tehnice pentru produsele de curățare uzuală (de tip biocidare, hidrofobizant etc.) – caracteristicile produselor utilizate se vor stabili ca urmare a rezultatelor diagnosticării elementelor Ansamblului Monumental "Calea Eroilor"
 - o utilizarea unor unelte cu mânere moi (cauciucate) pentru a împiedica accidentarea monumentelor istorice, utilizarea scărilor cu amortizoare (cauciuc) pentru acces pe Poarta Sărutului etc.
 - o protocol de confidențialitate privind activitatea acestora
 - o personalul de mentenanță/ curățare nu are dreptul să dea informații turistice oficiale sau care pot lua caracter de informație oficială, privind Ansamblul Monumental "Calea Eroilor"

ECHIPA 3: ASIGURĂ PAZA CURENTĂ (INSTITUȚIE / FIRMĂ SPECIALIZATĂ) :

- Echipa care va furniza aceste servicii trebuie să dovedească o experiență similară de minim 3 ani, iar angajații care vor fi desemnați pentru acest proiect trebuie să dovedească o vechime de cel puțin 2 ani de zile la respectiva instituție / firmă specializată;
- Instituția care va furniza serviciile de pază și protecție va realiza un document special pentru angajații săi desemnați în proiectul de urmărire a comportării în timp – respectiv o declarație de angajament / confidențialitate.
- Lista angajaților care vor fi implicați în proiect se va înainta CENTRULUI DE CERCETARE, DOCUMENTARE ȘI PROMOVARE „CONSTANTIN BRÂNCUȘI” (C.C.D.P.C.B.) pentru aprobare și orice modificare survenită în formula aceasta se va notifica beneficiarului într-un interval de minim 5 (cinci) zile lucrătoare.

- În cazul particular al agenților de pază (care sunt prezenți permanent 24/24 ore și 7/7 zile în 3 (trei) ture), se va acorda o atenție sporită în întocmirea documentelor de confidențialitate.
- Este exclusă furnizarea oricărui tip de informație turistică de către Agentul de Pază, chiar dacă acest lucru este solicitat de vizitator/ turist. Atribuțiile sale țin exclusiv de pază / securitate permanentă. Vizitatorul / turistul va fi orientat spre panourile informative afișate sau spre C.C.D.P.C.B.
- Păzește monumentele istorice de : furt, atingerea acestora de către turiști, degradări din cauza animalelor de companie, vandalizări (ex. : grafitti) etc.
- Ținută obligatorie și constituție athletică.

ECHIPA 4: ASIGURĂ CURĂȚAREA ȘI MENTENANȚA PEISAGERĂ: SPAȚII VERZI & ALEI DIN PROXIMITATEA MONUMENTELOR :

- Echipa care va furniza serviciile de curățire și mentenanță va realiza un document special pentru angajații săi desemnați în proiectul de urmărire a comportării în timp – respectiv o declarație de angajament / confidențialitate.
- Lista angajaților care vor fi implicați în proiect se va înainta CENTRULUI DE CERCETARE, DOCUMENTARE ȘI PROMOVARE „CONSTANTIN BRÂNCUȘI” (C.C.D.P.C.B.) pentru aprobare și orice modificare survenită în formula aceasta se va notifica beneficiarului cu minim 5(cinci) zile lucrătoare înainte.
- Spălare și curățare alei (cu mare atenție în zona monumentelor)
- Toaletare vegetație, deșeurăci, mentenanță
- Personal angajat : 1(un) inginer agronom, 1(un) peisagist, 2(doi) muncitori necalificați, 1(un) grădinar, 2(doi) agenți salubritate

Se impune respectarea cu strictețe a atribuțiilor în cadrul procesului de urmărire a comportării în timp, evitându-se complet suprapunerea sau cumularea de atribuții. Acest aspect trebuie specificat în clar în fișele de post și declarațiile de angajament ale personalului.

E. PROPUNERE DE IMPLEMENTARE A PROGRAMULUI DE URMĂRIRE ÎN TIMP – ONLINE

APLICAȚIE

E.1. NECESITATE și AVANTAJE

Urmărirea comportării în timp este un proces complex și de durată mare care implică multiple specialități ce concurează rezultatele unor analize care se realizează permanent la obiectiv. Atât dimensiunea considerabilă a documentelor și fotografiilor aferente acestui proces, cât și necesitatea de adaptare permanentă din cauza caracterului organic impun o abordare elastică, a cărei implementare optimă este cea digitală.

Recomandăm implementarea a acestui tip de soluție, prin dezvoltarea unei aplicații specifice a acestui proiect.

Sustenabilitatea unei soluții digitale de implementare este net superioară unui document letric care poate deveni mult prea complex, nesintetic și greu de consultat în timp real de către toți factorii implicați.

O soluție / aplicație digitală poate fi întărită cu sisteme complexe de securitate a datelor, astfel încât să fie practic imposibilă decriptarea informațiilor.

Avantajele implementării unei soluții complet digitale sunt extrem de multe, enumerăm doar o parte dintre ele :

- a) interacțiune personal de supraveghere – centru de cercetare – echipă monitorizare, aproape instantanee;

- b) posibilitate de comunicare, dar și de conectare/ urmărire instantanee cu specialiștii ICOMOS / UNESCO – prin simpla înregistrare în baza de date a aplicației cu un cont distinct;
- c) opțiuni interacțiune bilingvă (RO/EN); pe viitor se pot adăuga mai multe limbi de circulație;
- d) acces instantaneu, online, al oricărui membru din echipă la orice informație dorită din cadrul proiectului;
- e) posibilitate de backup al informațiilor fără a se multiplica hârtii;
- f) posibilitate de listare (print) în orice moment a oricărei informații necesare;
- g) accelerarea deciziilor luate în ședințele de lucru ale echipei de monitorizare, prin informarea permanentă, în prealabil, a decidenților asupra stării sau evenimentelor la Ansamblul Monumental Calea Eroilor din Târgu Jiu;
- h) posibilitate de obținere grafice în timp real cu orice parametru este dorit : umiditate, exfolieri etc.;
- i) posibilitate adăugare/eliminare informații sau categorii noi în timp real în cadrul aplicației – fără a afecta algoritmul de urmărire în timp sau stabilitatea acestuia;
- j) informații centralizate și structurate pe obiecte (fac parcurgerea programului de urmărire mult mai facilă decât o structurare liniară, pe format letric);
- k) implementarea unui forum simplificat pentru discuții – comunicare mult mai eficientă față de un sistem bazat pe email-uri. Fiecare specialist implicat în proiect poate lăsa o întrebare, o fotografie sau răspunde, după caz, la întrebări;
- l) formulă de implementare suplă, care are capacitatea de a sintetiza informații în timp, în funcție de necesități

*Notă: Se recomandă folosirea GIS pentru planul de ansamblu și accesarea bazei de date.

E.2. APLICATIE

Recomandarea noastră de implementare a aplicației este ca aceasta să se facă ierarhizat pe 3 (trei) niveluri (layer), de la macro la micro, astfel :

- a) Homepage (pagină de început) cu reprezentare grafică a Ansamblului Monumental Calea Eroilor (plan de ansamblu), care va conține : user/pass (credențiale utilizator pentru accesul personalizat în aplicația web – exclusiv destinat specialiștilor implicați în proiect), nivel de degradare al fiecărui obiectiv (realizat în urma sintetizării rapoartelor individuale), scurt istoric (buton), grafice vizitatori (compilate / sintetizate) , raport al echipei de monitorizare semnat și asumat, inclusiv cu acordul / semnătura beneficiarului (realizat o dată la 3 luni, în urma ședinței de lucru)
- b) Sub-pagini (pagini de nivel mediu) sunt pagini care derivă de din Homepage (Masa Tăcerii, Aleea Scaunelor, Coloana fără sfârșit), pagini care vor conține: rapoarte sintetice concentrate doar pe obiectivul ales din prima pagină (Homepage), relevee de ansamblu, istoric detaliat pe componenta respectivă etc. Pentru Poarta Sărutului pagina de nivel mediu reprezintă și fișa respectivului monument.
- c) Pagini de detaliu – pagini de nivel mic (în cazul Mesei Tăcerii, Aleea Scaunelor), care derivă din paginile de nivel mediu. Vor conține fișe detaliate de obiect (scaune, bănci, masă, module din Coloana fără Sfârșit) alcătuite din: fotografiile de detaliu, recente (fotografiile se vor realiza săptămânal în condiții de lumină identice, de pe trepied poziționat la cotă identică, cu același aparat foto DSLR etc.), grafice de degradări/ umiditate vizitatori etc., instrucțiuni de realizarea a monitorizării (unelte utilizate, metodologie etc.), releveu actualizat și model fotogrametrie înregistrat și accesibil online (Sketchfab); persoana responsabilă de pază (consemnată pe zile/ ore), acces direct către monitorizare video în timp real (CCTV) și rapoarte sintetice realizate de personalul însărcinat cu urmărirea comportării în timp, asumate (contrasemnate) de un Specialist restaurator atestat MC – personal care va fi coordonat de CENTRULUI DE CERCETARE, DOCUMENTARE ȘI PROMOVARE „CONSTANTIN BRÂNCUȘI” (C.C.D.P.C.B.)
- d) posibilitate de deschidere a portalului către societate (publicul larg) – cu informații sintetice despre Proiect, despre Urmărirea Comportării în Timp etc. – accesibil de pe același portal, de pe același site.

E.3. SCENARIU UTILIZARE

În cazul unui eveniment sau modificare în starea de conservare a obiectivelor – monumente istorice, se poate aplica următorul scenariu de intervenție, utilizând o aplicație de acest tip :

- a) Personalul responsabil de urmărirea periodică (locală) notifică CENTRUL DE CERCETARE, DOCUMENTARE ȘI PROMOVARE „CONSTANTIN BRÂNCUȘI” (C.C.D.P.C.B.)
- b) CENTRUL DE CERCETARE, DOCUMENTARE ȘI PROMOVARE „CONSTANTIN BRÂNCUȘI” (C.C.D.P.C.B.) verifică prin intermediul Specialistul Atestat MC dacă este necesară notificarea Echipei de Monitorizare pentru cazul respectiv.

În cazul în care situația apărută este mai simplă se va rezolva local și Echipa de Monitorizare va fi înștiințată de acest lucru.

În cazul în care situația apărută este complexă, se va notifica Echipa de Monitorizare pentru analizare și emiterea unei soluții, apoi se trece la punctul c)

- c) Echipa de Monitorizare prin șeful de proiect complex (leaderul Echipei de Monitorizare) filtrează informația primită și decide dacă este cazul să notifice mai departe membrii din echipă care au competențele necesare și se pot ocupa de respectiva speță.

Dacă este cazul unei urgențe și Leaderul Echipei de Monitorizare nu este pe moment disponibil, echipa va acționa prin membrii săi în ordinea ierarhiei prestabilite. Membrii care se pot ocupa de speța respectivă pot accesa instantaneu Aplicația Online și identifica obiectivul cu probleme, vizionând istoricul său (având acces la diagramele cele mai recente de temperatură, umiditate, degradări, cele mai recente fotografii etc.) și în cunoștință de cauză pot lua deciziile optime, într-un timp extrem de scurt.

F. PROPUNERI DE INTERVENȚII PE TERMEN SCURT, MEDIU ȘI LUNG. INTERVENȚII CONEXE.

Toate proiectele pe termen scurt enumerate mai jos vor avea în mod obligatoriu o coordonare integrată a unui șef de proiect complex, sub directa îndrumare și verificare a I.N.P. (Institutul Național al Patrimoniului) .

F.1 PROIECT DE CONSERVARE ȘI RESTAURARE (TERMEN SCURT)

Se impune realizarea unui proiect de restaurare complet pentru Ansamblul Monumental “Calea Eroilor”, ce presupune următoarele specialități și faze * :

1. Relevu complet actualizat pentru fiecare obiectiv compus din:
 - a) Relevu de arhitectură și materiale (petrografic, metal, etc)
 - b) Relevu de degradări, actualizat pe baza studiilor de investigații fizico-chimice și biologice
 - c) Relevu 3D / fotogrametrie de detaliu (scan 3D)
2. Documentar fotografic de detaliu pe obiecte
3. Istoric al proiectelor și intervențiilor
4. Investigații petrografice, componente litice, mortare și metal:
 - 4.1 Analiză petrografică și mineralogică a elementelor din piatră, cu concluzii și interpretări
 - 4.2 Studiul evoluției în timp a tipurilor de degradări analizate (componente litice, mortare și metal)
5. Studiu investigații fizico – chimice, cu concluzii și interpretări în vederea implementării:
 - 5.1. Monitorizare microclimatului;
 - 5.2. Controlul distribuției temperaturii pentru evaluarea stresului termic;
 - 5.3. Investigație geo-fizică;
 - 5.4. Aspecte ale analizei colorimetrie. Analiza macroscopică și a emisivității termice;
 - 5.6. Analiza imagistică multispectrală;
 - 5.7. Analiza spectroscopică;
 - 5.8. Model 3D – scanare laser; fotogrametrie; vibrometrie Doppler.

6. Analize de specialitate – fizico – chimice metal (Coloana fără Sfârșit), cu concluzii și interpretări în vederea implementării

7. Analize biologice cu buletine de analize, cu concluzii și interpretări în vederea implementării pentru toate obiectele ansamblului

8. Studiu Geotehnic, incl. buletine de analize pe zone.

9. Expertiză Tehnică Structurală pentru obiectele ansamblului

10. Propunere de conservare, consolidare (după caz) și restaurare, cu implementarea rezultatelor studiilor de specialitate de la punctele 4, 5, 6, 7, 8 și 9.

11. Proiect de conservare și amenajare peisajeră, care va cuprinde :

a) Relevu complet actualizat cu identificarea pe suportul topografic a :

- numărul și tipurile de arbori;
- calitatea materialului dendrologic (*studiu dendrologic) ;
- alei / pavimente / alte elemente antropice (număr, tipologie, materiale) ;
- mobilier urban (număr de bănci, cișmele, coșuri de gunoi etc.) ;
- dotări și facilități, sisteme aspersoare etc. ;
- modul de gospodărire a deșeurilor – poziție, tipologie ;
- împrejmuire perimetrală ;

b) Studiu de însorire raportat la anotimpuri și la șarpantele (coronamentele) arborilor existenți – pentru stabilirea precisă a zonelor umbrite și măsura în care aceste fluctuații (dezgheț/îngheț) afectează monumentele istorice

c) Studiu pentru stabilirea factorilor de mediu, microclimat și calitate a aerului ;

d) Studiu de variație al nivelului apei freatice ;

e) Propunere de intervenție : toaletări, plantări, pavaje, mobilier urban, amenajare accese de vizitare pentru persoane cu dizabilități locomotorii și nevăzători, iluminat arhitectural și ambiental etc. ;

12. Iluminat arhitectural și ambiental, realizat în baza unui studiu de iluminat arhitectural pe timp de noapte și pe anotimpuri – studiu avizat în prealabil de CNMI

***NOTĂ: COMPONENTELE AFERENTE PROIECTULUI DE CONSERVARE ȘI RESTAURARE SE VOR DETALIA PRINTR-O TEMĂ DE PROIECTARE REALIZATĂ DE UN PROIECTANT DE SPECIALITATE ATESTAT MC, VERIFICATĂ DE I.N.P., TEMĂ CE VA FI SUPUSĂ AVIZĂRII C.N.M.I.**

****Notă:** Monumentul Istoric Biserica Sf. Apostoli nu face parte din proiectul de Conservare și Restaurare. Aceasta face obiectul unui Proiect de Conservare și Restaurare separat, ce se poate realiza cu concursul Parohiei locale și cu instrumentele/ programele de finanțare europene specifice, utilizate în mod curent pentru acest tip de intervenții (de ex. POR 5.1, ȘUERD, INTERREG etc.)

F.2 INTERVENȚII CONEXE: LUCRĂRI ȘI FUNCȚIUNI COMPLEMENTARE PROPUSE

(TERMEN MEDIU ȘI LUNG)

Complementar cu prezentul Program de Urmărire a Comportării în Timp al Ansamblului Monumental "Calea Eroilor" din Târgu Jiu, dar și cu proiectul propus de restaurare și punerea în valoare al Monumentului Istoric, se impun următoarele intervenții la nivelul clădirilor / țesutului urban care deservește zona monumentului istoric și a facilităților conexe :

- 1) Desființarea grupurilor sanitare din Parcul Central Constantin BRÂNCUȘI și refacerea lor în ton cu amenajările exterioare din parc, într-o arhitectură discretă înglobată într-un corp îngropat, cu acces marcat, integrat în vegetație și cu acoperiș verde, la nivelul de călcare al aleilor
- 2) Delimitarea unor trasee clare de vizitare prin accentuarea unor alei specifice, tratarea diferențiată și ierarhizată a pavajelor, într-un concept integrat pentru întregul parc, inclusiv iluminat arhitectural
- 3) Amplificarea estetică a efectului produs de sculpturalitatea Mesei Tăcerii, prin realizarea unui pavaj mai închis la culoare decât Masa, pentru contrast, în coordonatele conceptului inițial al lui Constantin BRÂNCUȘI.
- 4) Reamenajarea / refacerea terasei-restaurant de lângă Castelul de Apă din Parcul Central, cu temă de proiectare avizată de I.N.P. și C.N.M.I., în coordonatele vecinătății imediate a Ansamblului Monumental Calea Eroilor.
- 5) Conservarea, Restaurarea și punerea în valoare a Castelului de Apă din Parcul Central (1909, autor: arh. Eugeniu DRĂGOESCU, executanți T. COSTESCU și P. PONTUSSI) cu propunere de refuncționalizare pe baza unei teme de proiectare avizate de I.N.P. și C.N.M.I. (de ex. muzeu cu evoluția artistică a operei lui BRÂNCUȘI, cristalizată în Ansamblul Monumental Calea Eroilor)
- 6) Conservarea, Restaurarea și Punerea în valoare a fostului Muzeu de Artă – obiectiv conex care la data realizării prezentului proiect era neutilizat, nefuncțional și în stare avansată de degradare
- 7) Descurajarea prezenței păsărilor în preajma monumentelor istorice prin : interzicerea hrănirii acestora în zona monumentelor (prin semnalare grafică), interzicerea construirii de adăposturi sau căsuțe pentru păsări, verificarea periodică a cuiburilor din arborii aflați în zona monumentelor, fără afectarea ecosistemului local
- 8) Desființarea stâlpilor de curent electric și îngroparea tuturor circuitelor, pentru a nu concura cu monumentele istorice, în mod special pe segmentul dintre calea ferată și Coloana fără Sfârșit
- 9) Reamenajarea aleii de Belvedere de pe malul Jiului, refacerea balustradei și iluminatului arhitectural, coroborate cu proiectul de amenajare realizat anterior
- 10) *Accentuarea* arhitectural-urbanistică a Axei Eroilor prin introducerea de elemente grafice identitare de tip totem (sau bornă grafică) – elemente de natură să facă legătura dintre obiectivele monument-istoric, fără însă a concura cu acestea. Elementele grafice de tip totem/bornă pot fi amplasate vertical, pe trotuarele laterale ori încastate în paviment, pe toată lungimea Axei – (spre exemplu, similare cu modelele utilizate pe Camino de Santiago – Santiago de Compostella) – intervenție coroborată cu proiectul de amenajare realizat anterior
- 11) Amenajarea unor *alei directionale*, pavate cu forme geometrice - în dreptul Bisericii Sfinții Apostoli – pentru a orienta vizitatorii în partea din spate și implicit de a stimula parcurgerea integrală a Căii Eroilor – intervenție coroborată cu proiectul de amenajare realizat anterior

- 12) Eliminarea completă a parcajelor auto de pe Calea Eroilor. Recomandăm comandarea unor studii de specialitate : studiu de circulație / studiu de impact, în vederea eliminării complete a parcajelor de la sol.

F.3 INTERVENȚII CONEXE : CONȘTIENȚIZARE ȘI EDUCAȚIE (TERMEN LUNG)

Pentru Conservarea și Punerea în valoare optimă a Ansamblului Monumental Calea Eroilor, integrată în context și coroborată cu viziunea unei dezvoltări durabile a orașului Târgu Jiu recomandăm introducerea unor programe și proiecte conexe și specifice de educație a maselor, cu punct de plecare stratificat la nivelul grădinițelor, școlilor și liceelor.

Cetățeanul trebuie responsabilizat față de Monumentul Istoric și, în mod particular în Târgu Jiu față de Constantin Brâncuși încă din băncile școlii, dezvoltându-se o atitudine coerentă și constructivă a viitoarelor generații.

Anii în care a fost asigurată de către Municipality paza și protecția Ansamblului Monumental Calea Eroilor au demonstrat faptul cunoscut că, tendința vizitatorului neresponsabilizat ori needucat în spiritul respectării Monumentelor Istoric, este de a distruge, înșcripționa sau apropia de "sine" monumentul prin gesturi ori comportamente nefirești, invazive și de cele mai multe ori cu un grad de impredictibilitate foarte mare – ceea ce face ca, în prezent, cel mai sigur mod de protecție să fie distanțarea vizitatorului față de obiect și interzicerea completă a atingerii operei lui Constantin Brâncuși.

Recomandăm stimularea noțiunilor despre patrimoniu, sculptură și în mod particular Constantin BRÂNCUȘI ca parte din programa școlară ori cursuri opționale prin introducerea acestor cursuri în programă. De asemenea, prin accesarea unor linii de finanțare specifice de către CENTRUL DE CERCETARE, DOCUMENTARE ȘI PROMOVARE „CONSTANTIN BRÂNCUȘI” (C.C.D.P.C.B.) se pot obține finanțări directe.

Proiectele educaționale pot fi susținute prin implicare directă cu expoziții, proiecte editoriale culturale, excursii și activități practice (desen la obiective, tururi ghidate, excursii în împrejurimile Târgu Jiu, tabere de sculptură etc.), dar și prin parteneriate strategice cu organizații și inițiative culturale locale precum Cercetașii Gorj – Centrul Ecaterina TEODOROIU.

UNESCO și World Heritage Centre dețin deja o sumă de resurse și instrumente despre Patrimoniul Mondial făcute special pentru educație și informare, spre exemplu:

<https://whc.unesco.org/en/wheducation/>
<https://whc.unesco.org/en/educationkit/>
<https://whc.unesco.org/en/patrimoniul/>

arh. ing. Aurora TÂRȘOAGĂ, specialist atestat MC – șef proiect complex

arh. Radu FLOREA

H. BIBLIOGRAFIE ȘI DOCUMENTE CONSULTATE

- ALEXANDRESCU Ion, *Mărturiile unui cioplitor, Ramuri, luna martie, p. 12, 1965*
- BRANDI Cesare, *Teoria Restaurării Ed, Meridiane, București 1966*
- CARTA DE LA VENETIA, 1964, art 9,10
- CCPN – *Dezasamblarea modulelor aferente Coloanei fără sfârșit, octombrie 2019*
- CIUCĂ Eugen, *Brâncuși la Tîrgu-Jiu, Aleea Scaunelor, Contemporanul, 16/1964, București*
- DABA Dumitru, *Brâncuși, Editura de Vest, Timișoara, 1995*
- KAMENETSKAYA-FRANK V. OLGA, DMITRY Yu. VLASOV, RYTIKOVA V. VERA, *The Effect of the Enviroment of Saint Petersburg's Cultural Heritage – Results of Monitoring the Historical Necropolis Monuments*
- EXPERTIZĂ TEHNICĂ A PILONULUI METALIC CENTRAL al Coloanei Fără Sfârșit, prof. univ. dr Petre PĂTRUȚ, prof. univ. dr. ing. Nicolae RĂDUICĂ, conf. univ. dr. ing. Șerban DIMA, drd. Paul IOAN, București, Decembrie 1999
- ȘTEFAN GEORGESCU-GORJAN, *Ansamblul monumental de la Târgu-Jiu – 40 de ani de la inaugurare, Arta, nr. 10, 1978, p. 34*
- ȘTEFAN GEORGESCU-GORJAN, *Amintiri despre Brâncuși, Ed. "Scrisul Românesc", Craiova, 1988*
- GRIGORESCU Dan, *Brâncuși. Ed. Meridiane, București 1980*
- ICTCM, *Restaurarea Componentelor Coloanei fără Sfârșit, Tehnologia de Restauare a nodurilor (Dr.ing. Gheorge Prodar, ing. Gh. Prodan, ing. Tudor Crăciunoiu, ing. Nicolae Nițescu, ing. Valentin Mihăilescu), București, 1997*
- INOE 2000 - CERTO, Program de Urmărire în Timp, Grafic Gantt și Pert – Ansamblul Calea Eroilor – Târgu Jiu, dr. ing. Roxana Rădvan
- LUCA Anca-Cornelia, *Urmărire a Comportării în timp, București, tipărit Pdf, 2013*
- MANAGEMENT GUIDELINES for WORLD CULTURAL HERITAGE SITES, ICCROM 1993
- MOCIOI, Ion, Brâncuși: *Ansamblul sculptural de la Tîrgu-Jiu, Comitetul pentru cultură și artă al județului Gorj, Tîrgu-Jiu, 1971*
- PALEOLOG Vasile Georgescu, *Genese de la Via Sacra de la Tîrgu-Jiu, Academie R.S.R., Centre d'Histoire de Philologie et d'Ethnographie, Craiova 1976, p.11, 1967*
- PALEOLOG Vasile Georgescu, *Brâncuși, Concepție urbanistică, Arta plastică, 3, p.18-19, București, 1967*
- PALEOLOG, V.G., "Brâncuși-Brâncuși", vol. I. *Îngrijirea ediției și note de Trestie Paleolog. Ed. Scrisul Românesc, Craiova 1976*
- Ing. LUNGU Ion, ZANFIR Cleopatra, CRIJCEANU Valeriu, MINCA Ovidiu, BUTAN Alexandru, *Restaurarea Componentelor Coloanei fără Sfârșit, București, Noiembrie 1996*
- Prof. dr. ing. POPAESCU Augustin, Dr. ing. DINCULESCU, INCERC, Magda *Restaurarea Componentelor Coloanei fără Sfârșit. Restaurarea stâlpului și fundației coloanei, București, Noiembrie 1996*
- POGORILOVSKI Ion, Brâncuși, *apogeul imaginarului. Comentarea capodoperei e la Târgu-Jiu, Ed. Fundației "Constantin Brâncuși", Tîrgu-Jiu, 2000*
- S.C. ROSTRADA S.A. & OLIN PARTNERSHIP S.U.A., șef proiect arh. Crișan Victor Popescu, *Amenajarea peisagistică a Ansamblului Monumental "Calea Eroilor" – Parcul Municipal și Parcul Coloanei – faza Proiect Tehnic, Decembrie 2002*
- Prof. univ. dr. Marin ȘECLĂMAN, asistent univ. ing. Anca LUCA: *Studiul moloanelor de travertin ale sculpturii „Poarta sărutului”. Investigări ale mortarelor. Releveul petrografic. Releveul degradărilor. Investigări ale mortarelor. Iulie - septembrie 2003.*

- dr. ing. geolog Anca-Cornelia LUCA, Raport petrografic, 2014 (Petrographic and mineralogic features of the travertine in "The Gate of the Kiss" monument)
- ABRAL ART PRODUCT (ABRAL ART S.R.L.), Proiect de Urmărire a Comportării în timp a ansamblului sculptural, Șef proiect complex Arh. Aurel Ioan BOTEZ, aviz 82 / CA / 23.04.2003 al M.C.
- UAP ROMÂNIA, Alexandru GHILDUȘ, prof.dr. ing. Mircea CRIȘAN, ing. Lucian DOGARU, *Expertiză Tehnică cu Concept de Consolidare (*Proiect restaurare structurală) – Coloana fără Sfârșit, București, Ianuarie 2000*
- UAP ROMÂNIA, Alexandru GHILDUȘ, prof.dr. ing. Mircea CRIȘAN, prof. dr. ing. Dan LUNGU, *Proiect de Restaurare Structurală – Raport de consultanță privind Acțiunea Vântului – asupra Coloanei fără Sfârșit, Ianuarie 2000*
- UAP ROMÂNIA – rest. Dorin Dănilă, Rest. Rest. Dorin DĂNILĂ, Rest. Francisc DOSZA, Rest. Mircea CONSTANTINESCU, *Proiect Tehnic cu detalii de execuție pentru realizarea modulelor*
- UAP – ROMÂNIA Rest. Dorin DĂNILĂ, Rest. Francisc DOSZA, Rest. Mircea CONSTANTINESCU, Ing. chim. Alexandru LELUTIU, Rest. Florin FĂGĂRĂȘANU, *Expertiză cu Concept de Restaurare, București, Ianuarie 2000*
- WORLD MONUMENTS FUND, *Restoration of Brâncuși Sculptural Ensemble – Treatment recommendations for the Brâncuși Sculptural Ensemble in Târgu-Jiu, România Alexandru GHILDUȘ*

I. BORDEROU ANEXE

ANEXA 1 – DIAGRAMA GANTT (URMĂRIRE A COMPORTĂRII ÎN TIMP – FORMAT A2)

ANEXA 2 – ORGANIGRAMĂ (FORMAT A3)

ANEXA 3 – MODELE FIȘE DE CONSTATARE (3 MODELE/ FORMAT A4)

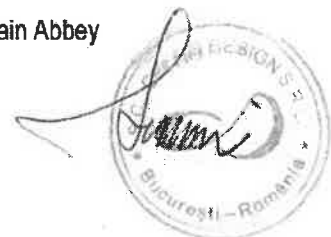
ANEXA 4 – MODEL APLICAȚIE ONLINE PENTRU MONITORIZAREA MONUMENTELOR

ANEXA 5 – REPORT FOR ROMANIA – arh. RUXANDRA-IULIA STOICA

ANEXA 6 – PLANURI DE MANAGEMENT (ENG) :

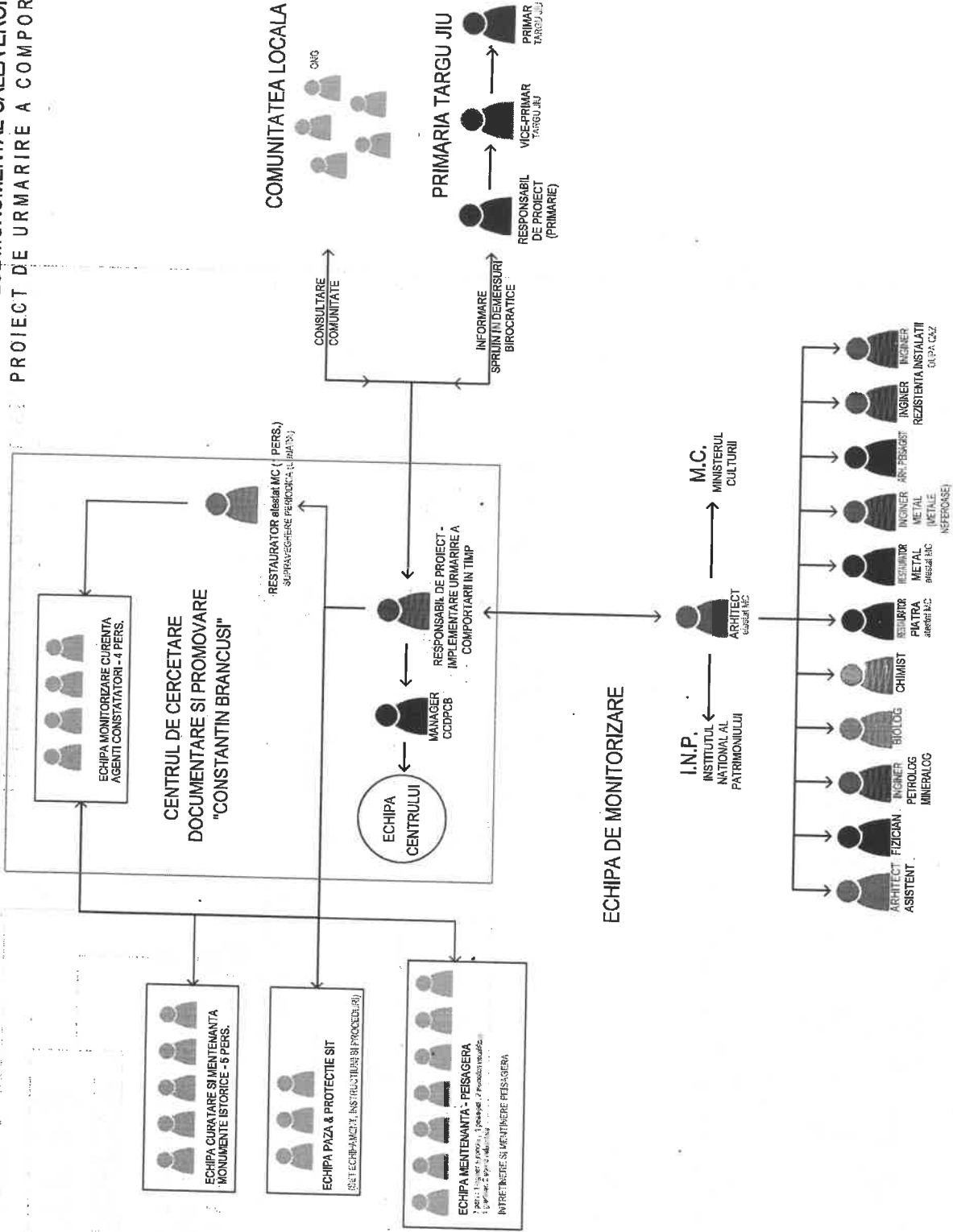
Anexe:

1. Programul de protecție și gestiune English Lake District
2. Programul de protecție și gestiune Forth Rail Bridge
3. Programul de protecție și gestiune Stonehenge, Avebury și siturilor asociate
4. Programul de protecție și gestiune Blaenavon peisajul industrial
5. Programul de protecție și gestiune Palatul Blenheim
6. Programul de protecție și gestiune Dorset și Coasta de est Devon
7. Programul de protecție și gestiune Castelul Durham și Catedrala
8. Programul de protecție și gestiune Old and New Town din Edinburgh
9. Programul de protecție și gestiune Ironbridge Gorge
10. Programul de protecție și gestiune Maritime Greenwich
11. Programul de protecție și gestiune Mările din New Lanark
12. Programul de protecție și gestiune Planul Heart of Neolithic Orkney
13. Programul de protecție și gestiune Studley Royal Park incluzând ruinele de la Fountain Abbey
14. Programul de protecție și gestiune Planul Sf. Kilda
15. Programul de protecție și gestiune Planul City of Bath
16. Programul de protecție și gestiune Planul Tower of London
17. Programul de protecție și gestiune Planul Gough și Insulele inaccesibile
18. Programul de protecție și gestiune Planul Derwent Valley și Morle
19. Programul de protecție și gestiune Planul Saltaire
20. Programul de protecție și gestiune Planul Grădinilor Botanice Regale din Kew
21. Programul de protecție și gestiune Planul Orașului Maritim Liverpool
22. Programul de protecție și gestiune Planul Cronwall și West Devon Mining Landscape
23. Dosarul de clasare și Programul de protecție și gestiune al Memorialului și funerarilor Primului Război Mondial din Belgia și Franța (frontul de vest) (franceză)
24. Programul de protecție și gestiune al Centrului Istoric al Florenței
25. Programul de protecție și gestiune al al Centrului Istoric al Neapolelui
26. Programul de protecție și gestiune al Venetiei și lagunei sale
27. Programul de protecție și gestiune al Centrului Istoric al Siennei

ANEXA 2 : ORGANIGRAMA

ANSAMBLUL MONUMENTAL "CALEA EROILOR" - TARGU JIU
PROIECT DE URMARIRE A COMPORTARIII IN TIMP

CREDO DESIGN S.R.L.
 140 J. st. 17483 J. 2003. - RO 16011635
 Calea Eroilor Mihaili nr. 5, sector 6, Bucuresti
 P.O. Box 16, Sector 6, Bucuresti
 m: +4 0745 58 19 45; f: +4 031 80 04 21
 e-mail: office@credodesign.ro

Informațiile conținute în acest document sunt proprietatea "CREDO DESIGN" și nu pot fi copiate sau utilizate în alt scop decât cel pentru care a fost elaborată (parțial sau în întregime). Orice modificare a acestui document fără acordul scris al autorilor este considerată ilegală și va atrage asupra responsabililor de proiectarea și execuției responsabilități legale.

ANEXA 3.1

MODEL FIȘĂ DE CONSTATARE – valabil pentru piesele de piatră ale Ansamblului

NUMĂR FIȘĂ	
	titlu element : Scaun 10 MT (Masa Tăcerii, de ex.) dată, oră inspecție : 05.03.2019, ora 10:25 nume agent constatat : NUME PRENUME durată inspecție : XX h XX ' (tot situl) aparat fotografiat : Marca (nr. inventar) ruletă : Marca (nr. inventar) temperatură înregistrată : XX° condiții meteorologice (soare, înorat, ninsoare etc.) : XXXXXXXXXX umiditate relativă : XX % viteza vântului : XX km/h observații personale : -în urma ultimei căderi de zăpadă s-au constatat modificări în culoarea travertinului la nivelul șezutului – -crusta biologică s-a extins preponderent pe latura de Nord (loc favorabil apariției acestor fenomene) -deschiderea a două noi fisuri pe latura Sud (probabil din cauza ciclului îngheț-dezghet) .....
fotografie de la ultima inspecție (4x6cm) -restul setului de fotografii din ziua respectivă se salvează în folder denumit cu dată/ oră (fotografii săptămânale, cf. indicații proiect de urmărire comportării în timp)	
listă degradări care se urmăresc / obiectiv : -atac biologic : . XX (suprafață% estimată) -depuneri aderente praf : XX (% estimat) -infiltrații/umiditate : XX (% estimat) -cavități /lacune în material : XX (% estimat) -lungime fisuri active : XXcm (măsurat) -grafitti : XX (% estimat)	observații Restaurator Atestat MC (dacă e cazul – se completează direct aici) : - se acordă o atenție sporită monitorizării celor două fisuri. se va utiliza ruleta și se va consemna lungimea acestora, măsurată o dată la 3 zile (măsură specială) : -după urmărirea locală se va transmite către factorii de decizie.....
Semnătură și ștampilă Centrul de Cercetare, Documentare și Promovare "Constantin Brâncuși" CCDPCB – responsabil de proiect	Semnătură și ștampilă MC – Restaurator atestat / eventual recomandări
Semnătură și ștampilă Centrul de Cercetare, Documentare și Promovare "Constantin Brâncuși" CCDPCB – Manager Doru Strâmbulescu	Data/ Semnătură Agent Constatator :

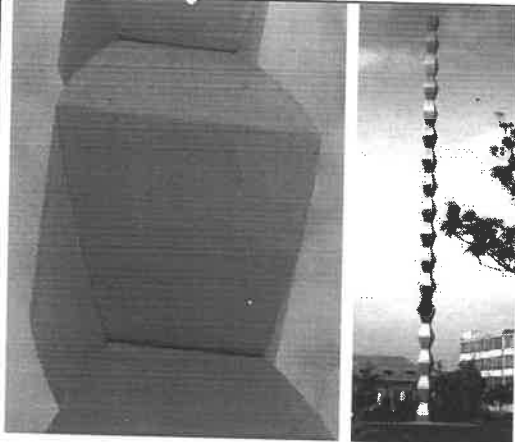
*NOTĂ :

-Prezentul Model de Fișă de Constatare are caracter orientativ. Varianta finală se va definitiva în faza de implementare a Proiectului de Urmărire a Comportării în timp, împreună cu Echipa de Monitorizare desemnată.

ANEXA 3.3

MODEL FIȘĂ DE CONSTATARE-valabil pentru COLOANA - MODULI

NUMĂR FIȘĂ	
	titlu element : Coloana fără Sfârșit / MODUL 4 dată, oră inspecție : 05.03.2019, ora 10:25 nume agent constatatator : NUME PRENUME durată inspecție : XX h XX ' (tot situl) aparat fotografiat : Marca (nr. inventar) ruletă : Marca (nr. inventar) temperatură înregistrată : XX° condiții meteorologice (soare, înorat, ninsoare etc.) : xxxxxxxxxx umiditate relativă : XX % viteza vântului : XX km/h observații personale : -s-au observat stoluri de păsări în zona Parcului Coloanei fără Sfârșit, Coloana propriu zisă fiind utilizată de unele păsări pentru staționare – fapt ce a generat la partea superioară o acoperire cu excremente de păsări
fotografie de la ultima inspecție (4x6cm) (teleobiectiv + rectificare) -restul setului de fotografii din ziua respectivă se salvează în folder denumit cu dată/ oră (fotografii săptămânale, cf. indicații proiect de urmărire comportării în timp)	lista degradări care se urmăresc / obiectiv : -nivel oxidare superficială : XX (suprafață% estimată) -depuneri aderente praf : XX (% estimat) -depuneri păsări : XX (% estimat) -grafitti : XX (% estimat) -alte degradări (stabilite prin diagnosticul de metal) : observații Restaurator Atestat MC (dacă e cazul – se completează direct aici) : - se acordă o atenție sporită monitorizării pe perioada de migrație - se urmărește îndeaproape comportamentul suprafețelor din metal
Semnătură și ștampilă Centrul de Cercetare, Documentare și Promovare "Constantin Brâncuși" CCDPCB – responsabil de proiect	Semnătură și ștampilă MC – Restaurator atestat / eventual recomandări
Semnătură și ștampilă Centrul de Cercetare, Documentare și Promovare "Constantin Brâncuși" CCDPCB – Manager Doru Strâmbulescu	Data/ Semnătură Agent Constatator :

*NOTĂ :

-Prezentul Model de Fișă de Constatare are caracter orientativ. Varianta finală se va definitiva în faza de implementare a Proiectului de Urmărire a Comportării în timp, împreună cu Echipa de Monitorizare desemnată.

ANEXA 3.2

MODEL FIȘĂ DE CONSTATARE – valabil pentru COLOANA FĂRĂ SFÂRȘIT

NUMĂR FIȘĂ	
fotografie de la ultima inspecție (4x6cm) <i>-restul setului de fotografii din ziua respectivă se salvează în folder denumit cu dată/ oră (fotografii săptămânale, cf. indicații proiect de urmărire comportării în timp)</i>	titlu element : Coloana fără Sfârșit dată, oră inspecție : 05.03.2019, ora 10:25 nume agent constator : NUME PRENUME durată inspecție : XX h XX ' (tot situl) aparat fotografiat : Marca (nr. inventar) ruletă : Marca (nr. inventar) temperatură înregistrată : XX° condiții meteorologice (soare, înorat, ninsoare etc.) : xxxxxxxxxx umiditate relativă : XX % viteza vântului : XX km/h observații personale : <i>-s-au observat stoluri de păsări în zona Parcului Coloanei fără Sfârșit; Coloana propriu zisă fiind utilizată de unele păsări pentru staționare – fapt ce a generat la partea superioară o acoperire cu excremente de păsări</i> .....
listă degradări care se urmăresc / obiectiv : -nivel oxidare superficială : XX (suprafață% estimată) -depuneri aderente praf : XX (% estimat) -depuneri păsări : XX (% estimat) -grafitti : XX (% estimat) -alte degradări (stabilite prin diagnosticul de metal) :	observații Restaurator Atestat MC (dacă e cazul – se completează direct aici) : - se acordă o atenție sporită monitorizării pe perioada de migrație - se urmărește îndeaproape comportamentul suprafețelor din metal .....
Semnătură și ștampilă Centrul de Cercetare, Documentare și Promovare "Constantin Brâncuși" CCDPCB – responsabil de proiect	Semnătură și ștampilă MC – Restaurator atestat / eventual recomandări .....
Semnătură și ștampilă Centrul de Cercetare, Documentare și Promovare "Constantin Brâncuși" CCDPCB – Manager Doru Strâmbulescu	Data/ Semnătură Agent Constatator :

*NOTĂ :

-Prezentul Model de Fișă de Constatare are caracter orientativ. Varianta finală se va definitiva în faza de implementare a Proiectului de Urmărire a Comportării în timp, împreună cu Echipa de Monitorizare desemnată.